

Ditmeijers'

Arbeidsmarkt- en Structuuronderzoek voor de Uurwerkbranche

voor SVGB Kenniscentrum

Nederlandse Juweliers- en Uurwerkenbranche

Ditmeijers' Research² bv MMXII

Bas van Helden, MSc

Philip Alexander Rouwenhorst, MSc

12 december 2012

12.8895

© **Ditmeijers' Research² bv MMXII**

Overname voor eigen gebruik is alleen toegestaan na toestemming van de auteurs

Dit rapport is geleverd onder de leveringsvoorwaarden van MOA en ESOMAR

Fotografie voorblad door Wietse de Graaf

Voorwoord

Het onderzoek dat voor u ligt betreft het Arbeidsmarkt- en Structuuronderzoek dat Ditmeijers' Research² heeft uitgevoerd voor de uurwerkbranche in Nederland, in opdracht van het kenniscentrum voor specialistisch vakmanschap SVGB, Federatie Goud en Zilver, en de Nederlandse Juweliers- en Uurwerkenbranche. Dit onderzoek maakt deel uit van een groter onderzoeksproject waarin tevens onderzoek is gedaan naar de arbeidsmarkt en structuur van de branches waarin juweliers, goud- en zilversmeden en opticiens zich bevinden.

De data die voor dit onderzoek is geanalyseerd en geïnterpreteerd, werden grotendeels vanuit het eigen callcenter per telefoon verzameld door de enquêteurs van Ditmeijers' Research². De overige data is verzameld middels een online enquête, die respondenten per e-mail toegestuurd kregen wanneer in het telefoongesprek bleek dat zij de enquête niet via de enquêteur per telefoon in wilden of konden vullen.

In de rapportage is een onderscheid gemaakt tussen verschillende typen bedrijven. Enerzijds zijn er de gespecialiseerde bedrijven, bestaande uit kleinwerkbedrijven, grootwerkbedrijven, en gemengde bedrijven, en anderzijds zijn er de overige bedrijven. Wanneer de omzet van een bedrijf voor minimaal de helft voortkomt uit kleinwerkreparatie werd het bedrijf aangemerkt als kleinwerkbedrijf, en wanneer dit het geval was voor grootwerkreparatie werd het aangemerkt als grootwerkbedrijf. Bedrijven waarbij de omzet verdeeld tot stand kwam en die ook uurwerken restaureren, zijn gekenmerkt als gemengd bedrijf. Tot slot zijn er de overige bedrijven, voor wie uurwerkreparatie niet de hoofdactiviteit is. Deze nevenactiviteit draagt slechts tussen 10% en 50% aan de omzet bij.

De figuren in deze rapportage geven per vraag de percentages en getallen weer voor elk type bedrijf, waarbij tevens de percentages en getallen zijn gegeven van de gespecialiseerde bedrijven samen. Dit wordt het subtotaal van de gespecialiseerde bedrijven genoemd. Daarbij zijn de meeste vragen in het onderzoek ook in 2007 aan respondenten gesteld. Deze percentages en getallen zijn met die van 2012 vergeleken, zodat verschillen en trends aan het licht komen.

Amsterdam, woensdag 12 december 2012,

Ph.A. Rouwenhorst, M.Sc.
Directeur Ditmeijers' Research² bv

B. van Helden, M.Sc.
Onderzoeker Ditmeijers' Research² bv

Inhoudsopgave

Inleiding	5
Onderzoeksdoelstelling	5
Onderzoeksmethode	5
Steekproef	6
1. Algemene steekproef- en bedrijfsgegevens	9
1.1 Respondenten	9
1.2 Hoofdactiviteiten van bedrijf	14
1.3 Vestiging bedrijfspand	18
2. Ondernemer en werknemers van bedrijven	20
2.1 Basisprofiel van werknemers	20
2.2 Aantal werknemers in bedrijven	25
2.3 Functieprofiel ondernemer en werknemers	31
3. In- en uitstroom van personeel in bedrijven	39
3.1 Vertrokken en aangenomen personeel	39
3.2 Uitstaande vacatures	44
3.3 Stageplekken	47
3.4 Arbeidsperspectief	49
4. Omzet van bedrijven	54
4.1 Jaaromzet 2011	54
4.2 Omzetontwikkeling	59
4.3 Omzetherkomst	61

5. Communicatie en toepassingen	63
5.1 Gebruik van mogelijkheden en diensten.....	63
5.2 Automatiseringstoepassingen.....	66
5.3 Bezit en beheer van website.....	67
6. Trends en ontwikkelingen	71
6.1 Branche problematiek.....	71
6.2 Brancheontwikkelingen.....	87
6.3 Trends.....	93
7. Conclusie en samenvatting.....	97
7.1 Algemene steekproefgegevens	97
7.2 Ondernemer en werknemers van bedrijven.....	97
7.3 In- en uitstroom van personeel in bedrijven.....	98
7.4 Omzet van bedrijven	99
7.5 Communicatie en toepassingen	99
7.6 Trends en ontwikkelingen	100

Inleiding

SVGB Kenniscentrum is het kennis- en opleidingscentrum voor uniek vakmanschap. Innovatieve technologieën, ondernemerschap en maatwerk kenmerken de branches die SVGB Kenniscentrum vertegenwoordigt. In het krachtenveld tussen beroepsonderwijs en bedrijfsleven bevordert SVGB Kenniscentrum de kwaliteit van opleidingen. Ook bevordert zij het vakmanschap en ondernemerschap in de branches. SVGB Kenniscentrum informeert over het onderwijs en de arbeidsmarkt in de branches en creëert toekomst voor bestaande en nieuwe opleidingen in specialistisch vakmanschap. De voornaamste taak van het kenniscentrum is het bewaken van de doelmatigheid van de opleidingen. Afgestudeerden moeten arbeidsmarktperspectief hebben en vaardigheden bezitten waar de markt om vraagt. Zodoende voert SVGB Kenniscentrum structureel onderzoek uit om de arbeidsmarkt in kaart te brengen.

Om die reden heeft SVGB Kenniscentrum aan Ditmeijers' Research² gevraagd vijf arbeidsmarktonderzoeken uit te voeren. Dit arbeidsmarktonderzoek wordt specifiek uitgevoerd voor de uurwerkbranche.

Onderzoeksdoelstelling

Het centrale doel van het onderzoek is de arbeidsmarkt voor uurwerktechnici in kaart te brengen. In samenspraak met SVGB Kenniscentrum heeft Ditmeijers' Research² voor het arbeidsmarktonderzoek voor de uurwerkbranche vijf concrete doelstellingen opgesteld.

1. Het schatten van de omzet in de markt
2. Het aantal werkzame personen vaststellen en daarbij differentiëren in leeftijd en functieprofiel
3. De groeiverwachting en trends in kaart brengen
4. Het schatten van de benodigde opleidingscapaciteit voor de komende jaren
5. Het belang van bepaalde competenties en vaardigheden meten. Aan welke vaardigheden is de komende jaren behoefte?
6. Tevens is in opdracht van de NJU onderzoek gedaan naar de actuele branchestructuur.

Onderzoeksmethode

De respondenten voor het onderzoek zijn ondernemers van bedrijven die werkzaam zijn in de uurwerkbranche. Aangezien er representatieve uitspraken gedaan dienen te worden over de beroepsgroep is het van belang de grootte van de populatie juist vast te stellen. Om die reden is de populatie via diverse beschikbare kanalen in kaart gebracht.

- KvK (vooral belangrijk voor de zzp'ers)
- HBA Uurwerk bestand met alle bij hun bekende adressen
- Bestand leerbedrijven en niet-leerbedrijven van SVGB Kenniscentrum

Deze bestanden heeft Ditmeijers' Research² op elkaar ontdebeld. Dit gaf een ruim overzicht van het totale aantal aanwezige bedrijven en zzp'ers in de uurwerkbranche. Het aantal bedrijven dat hieruit volgt is later gebruikt als uitgangspunt voor het berekenen van de grootte van de populatie. De resultaten die volgden uit de steekproef, konden vervolgens vertaald worden naar de gehele populatie.

In de vragenlijst is daarnaast geïnterviewd hoe de onderneming haar omzet realiseert. Het toetsen van deze vastgestelde definities van beroepsgroepen is de laatste test om te kijken of het ontdebeld bestand een juiste weergave is van de populatie.

De vragenlijsten zijn per telefoon afgenomen. Dit gebeurde vanuit het eigen callcenter voor marktonderzoek van Ditmeijers' Research² in Amsterdam. Wanneer contactpersonen expliciet aangaven geen tijd te hebben per telefoon de vragenlijst in te vullen, is hen de mogelijkheid geboden de vragenlijst online in te vullen. Zij ontvingen de vragenlijst dan direct per e-mail.

Steekproef

In totaal heeft Ditmeijers' Research² 532 adressen bewerkt. Hiervan konden 105 adressen niet worden bereikt (19,7%) wegens foutief nummer of geen gehoor (8 maal gebeld). Bij 114 adressen kon worden vastgesteld dat het bedrijf dan wel niet meer bestond, dan wel niet (meer) tot de branche behoorde. De steekproef kwam totaal uit op 160 ingevulde enquêtes.

Tabel a

Totaal bewerkt	Totaal <i>completes</i>	Totaal niet bereikt	Totaal niet tot branche	Totaal geen medewerking
532	160	105	114	153
100%	30,1%	19,7%	21,4%	28,8%

Gelijk aan de kwalificatie in het EIM onderzoek van 2007/2008 is de branche onderverdeeld in vier bedrijfstypen:

- De ***kleinwerksspecialist***: meer dan 50% van de omzet komt voor rekening van kleinwerkreparatie;
- De ***grootwerksspecialist***: meer dan 50% van de omzet bestaat uit grootwerkreparatie;
- De ***uurwerkhersteller, gemengd bedrijf***: uurwerkreparatie en –restauratie maakt ten minste 50,0 procent van de omzet uit;
- ***De overige bedrijven***: uurwerkreparatie is een nevenactiviteit en maakt tussen de 10 en 50 procent van de omzet uit.

De eerste drie genoemde typen zijn aan te merken als gespecialiseerd uurwerkherstellerbedrijf. In het vervolg van dit rapport zal duidelijk worden dat deze typen in hun bedrijfsvoering sterk afwijken van het 'overig bedrijf'. Het totaal van de kleinwerkspecialist, de grootwerkspecialist en de uurwerkhersteller, gemengd bedrijf, is daarom in het vervolg eveneens als gespecialiseerd uurwerkherstellerbedrijf opgenomen.

Tabel b

Bedrijfstype	2012	2012 %
Kleinwerkspecialist	48	30,0%
Grootwerkspecialist	49	30,6%
Uurwerkherstellers, gemengd bedrijf	27	16,9%
Subtotaal gespecialiseerd	124	77,5%
Overig bedrijf	36	22,5%
Totaal	160	100,0%

Schatting van de grootte van de branche

Bij de selectie van de 532 adressen is gebruik gemaakt van drie verschillende bronnen: het HBA Uurwerk bestand, een SVGB bestand met zowel leerbedrijven als niet-leerbedrijven, en een bestand afkomstig van de KvK. Uitgangspunt was dat in alle bestanden waarschijnlijk sprake zou zijn van vervuiling omdat er bedrijven in waren opgenomen die niet bestonden, of niet (meer) tot de branche behoorden. Deze drie bestanden werden op elkaar ontdebeld. In totaal bleken 82 adressen in alle drie de bestanden voor te komen. Een totaal van 534 adressen kwam voor in twee verschillende bestanden. Een totaal van 616 adressen kwam dus in ieder geval in twee van de adresbestanden voor. Ons uitgangspunt was dat dit daarom het best beschikbare databestand was.

Op dit databestand is gebeld. In totaal zijn er 532 adressen bewerkt. Van deze 532 adressen bleek er 41,2 procent uit te vallen. De redenen hiervoor waren uiteenlopend van opgeheven, overleden, gepensioneerd, niet behorend tot de branche, foutief nummer, of 8 maal geen gehoor.

Dit is een ruime meting van uitval omdat een foutief nummer niet direct betekent dat het bedrijf niet meer bestaat, en aangezien de dataverzameling deels binnen de vakantieperiode plaatsvond hoeft ook niet elk niet bereikte adres te betekenen dat deze onderneming niet langer actief is.

Van 21,4 procent weten we wel zeker dat het bedrijf niet meer bestaat. Bij deze adressen kwamen we erachter dat de onderneming was opgeheven (wegens pensionering, overlijden of andere redenen), of

dat deze niet (meer) tot de branche behoorde. Dit uitvalspercentage zal echter te laag zijn omdat er onder het overige deel (foutief en geen gehoor) ook opgeheven bedrijven zullen zitten.

Daarom is er voor gekozen om het gemiddelde van beide percentages te nemen. In dat geval komen we uit op een uitvalpercentage van 31,3 procent. Dit vormt de meest betrouwbare schatting van het aantal bedrijven dat nog uitvalt.

Uitgaande van het 'rijke' adressenbestand van 616 adressen, blijken er dan 423 uurwerkbedrijven te zijn (616 minus 31,3 procent). In de steekproef bleek dat 22,5 procent van de bedrijven geen gespecialiseerde uurwerkhersteller is. Daarmee is onze schatting dat er op dit moment ongeveer 328 gespecialiseerde uurwerkbedrijven actief zijn.

Dit is een verdere daling ten opzichte van 2007 en 2003, toen dit nog 385 bedroeg.

Tabel c

Bedrijfstype	2003	2007	2012	Vershil 2012 t.o.v. 2007
Kleinwerkspecialist	100	105	127	+ 20,0%
Grootwerkspecialist	175	160	129	- 19,4%
Uurwerkherstellers, gemengd bedrijf	110	120	72	- 40,8%
Subtotaal gespecialiseerd uurwerkherstellersbedrijf	385	385	328	- 14,8%
Overig	165	125	95	- 24,0%
Totaal	550	510	423	-17,1%

Het aantal bedrijven is afgenomen in de branche. Opvallend is echter de stijging in het aantal kleinwerkspecialisten, en tegelijkertijd de sterke daling van de grootwerkspecialisten en gemengde bedrijven. Een verklaring lijkt gevonden te kunnen worden in de afname van de vraag naar de reparatie van grootwerk (zie bijvoorbeeld Tabel 6.2.2). Daardoor behoort een deel van de bedrijven die voorheen gekwalificeerd werd als gemengd bedrijf, nu tot de kleinwerkspecialisten.

NOTE:

In het rapport komen enkele tabellen voor waarin de percentages niet precies tot 100 sommeren. Dit zijn geen rekenfouten maar dit wordt veroorzaakt door afrondingsverschillen. Met het oog op de leesbaarheid is er immers voor gekozen geen decimalen in de tabellen op te nemen.

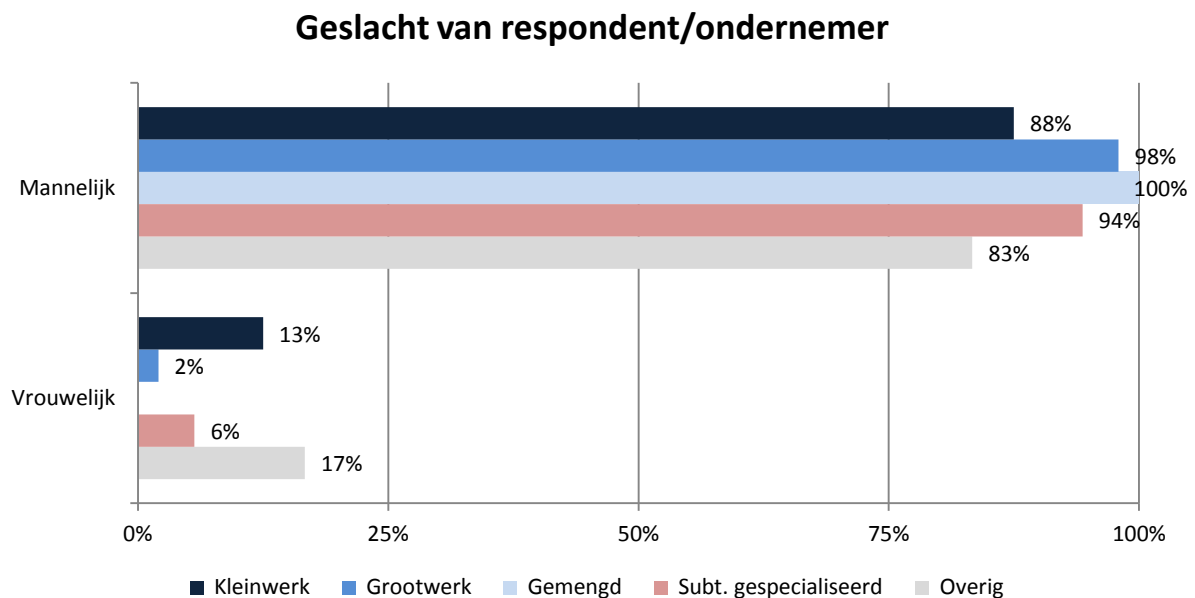
1. Algemene steekproef- en bedrijfsgegevens

De eerste vragen die respondenten werden gesteld waren van algemene aard. Middels deze vragen werd het geslacht en de leeftijd van de respondent vastgesteld, verifieerde de enquêteur van Ditmeijers' Research² of de respondent daadwerkelijk tot de onderzoekspopulatie behoorde, en werd gevraagd waar het bedrijfspan van de respondent is gevestigd.

1.1 Respondenten

Allereerst inventariseerde de enquêteur het geslacht van de respondent/ondernemer. Deze verdeling staat weergegeven in figuur 1.1.1.

Figuur 1.1.1

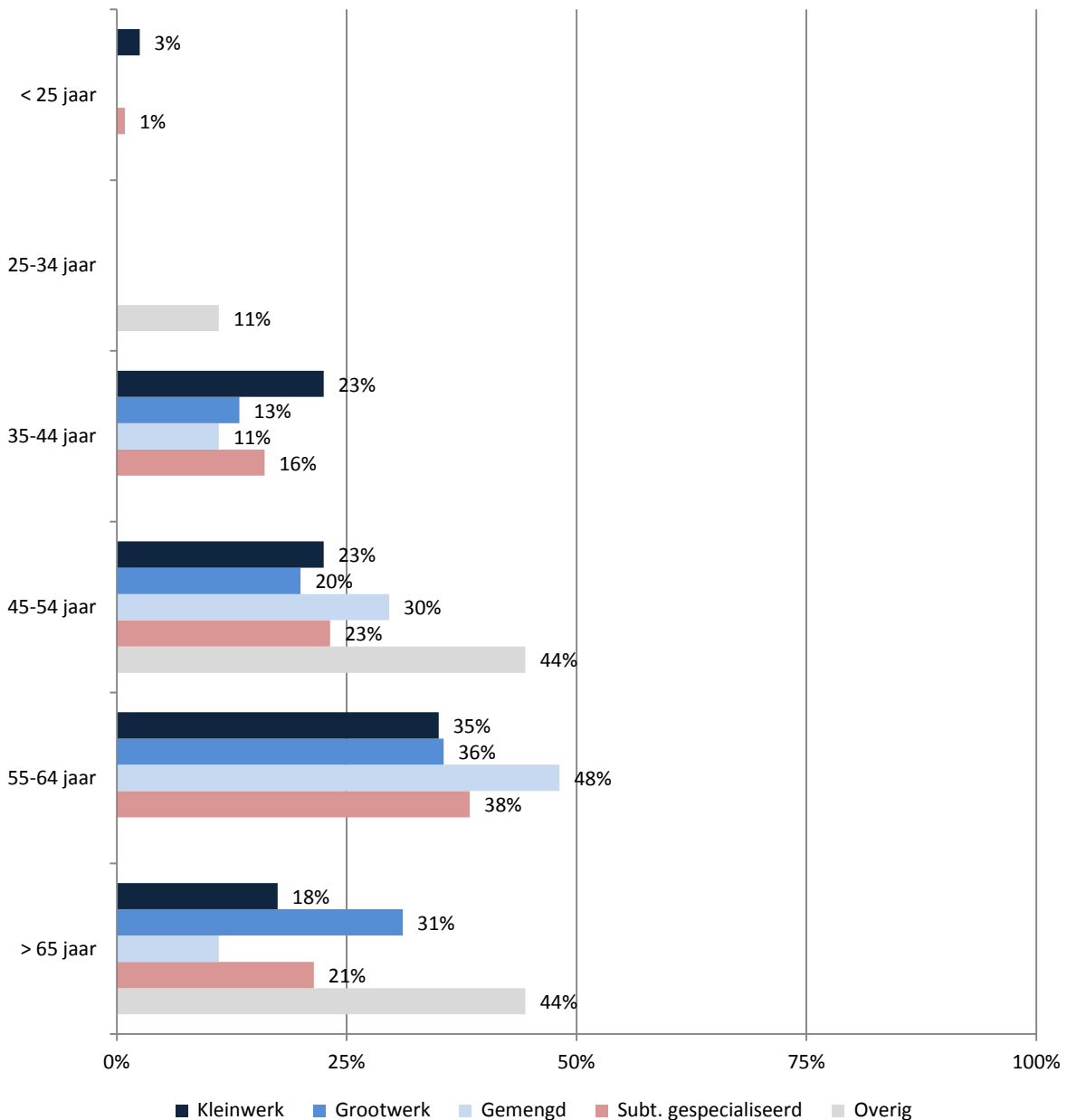
Verreweg de meeste respondenten zijn van het mannelijk geslacht. Voor gemengde bedrijven zijn zelfs alle respondenten man.

Vervolgens werd aan de ondernemers van de bedrijven naar de leeftijd gevraagd. De leeftijden werden vervolgens ingedeeld in categorieën (figuur 1.1.2).

Figuur 1.1.2

Leeftijd van ondernemer van bedrijf

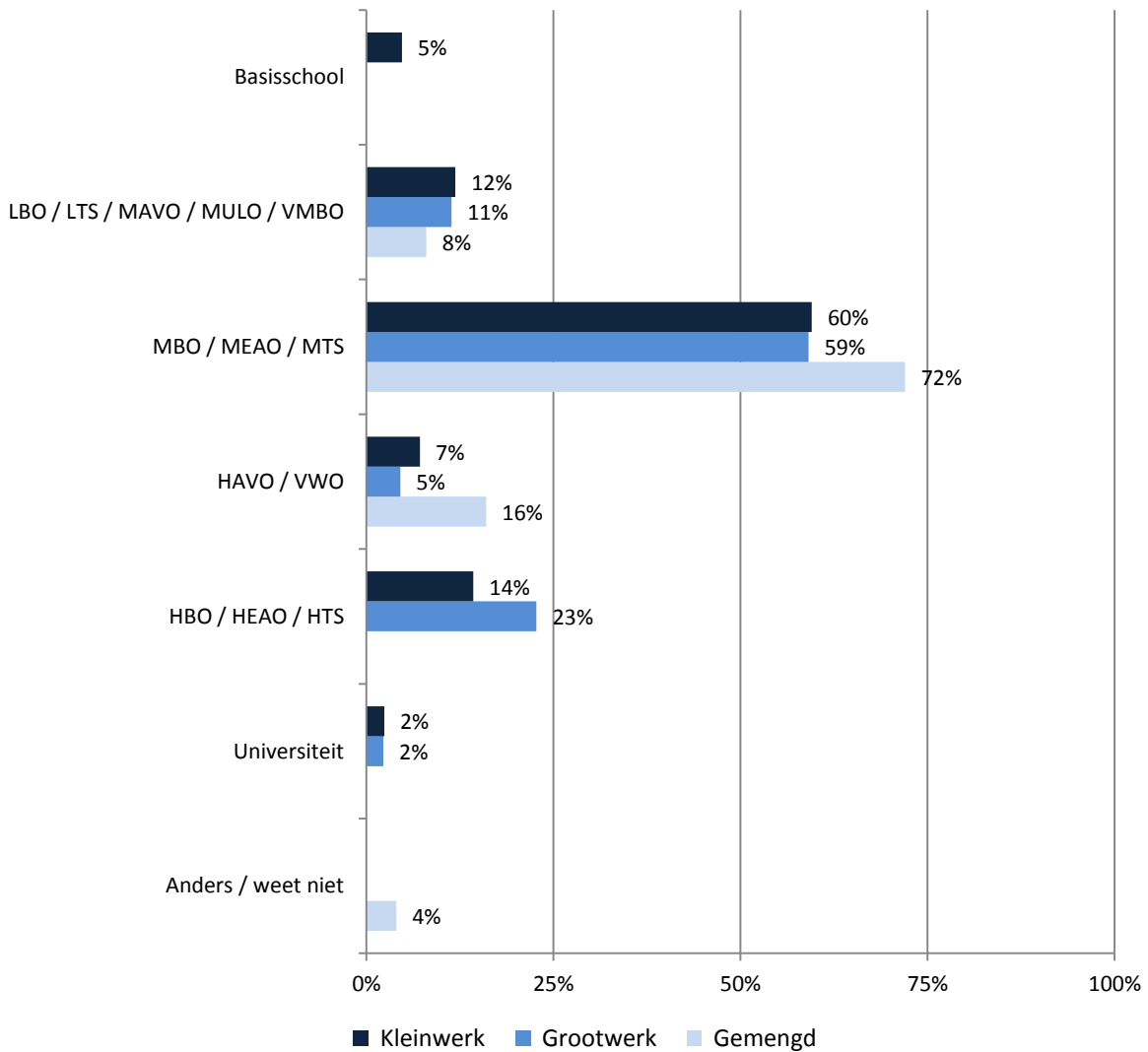
Vrijwel alle ondernemers van de verschillende bedrijven zijn 35 jaar of ouder. Voor de gespecialiseerde bedrijven geldt dat de meeste ondernemers relatief oud zijn. Bijna tweevijfde van hen is tussen 55 en 64 jaar oud.

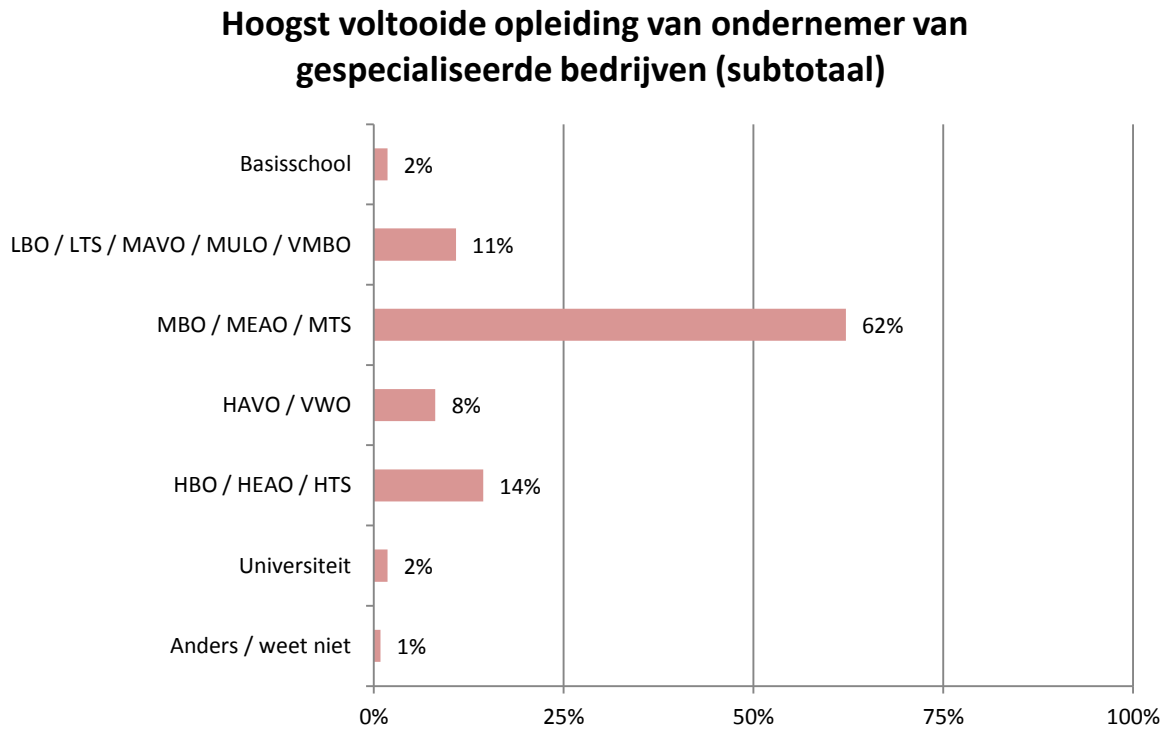
Figuur 1.1.3 tot en met figuur 1.1.5 geven vervolgens de hoogst voltooide opleiding weer van de ondernemers van de verschillende typen bedrijven. In tabel 1.1.6 staan de antwoorden weergegeven van het onderzoek dat in 2007 werd uitgevoerd.

Figuur 1.1.3

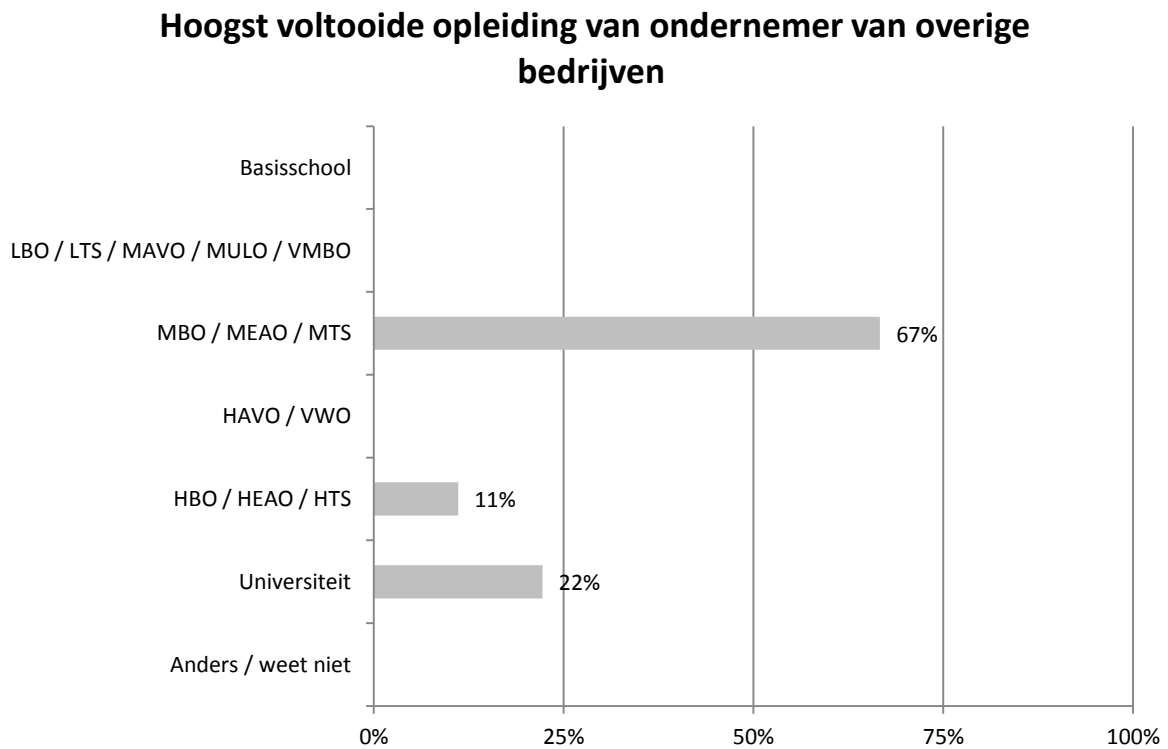
Hoogst voltooide opleiding van ondernemer van gespecialiseerde bedrijven

Figuur 1.1.4

Figuur 1.1.5

Tabel 1.1.6 Cijfers 2007

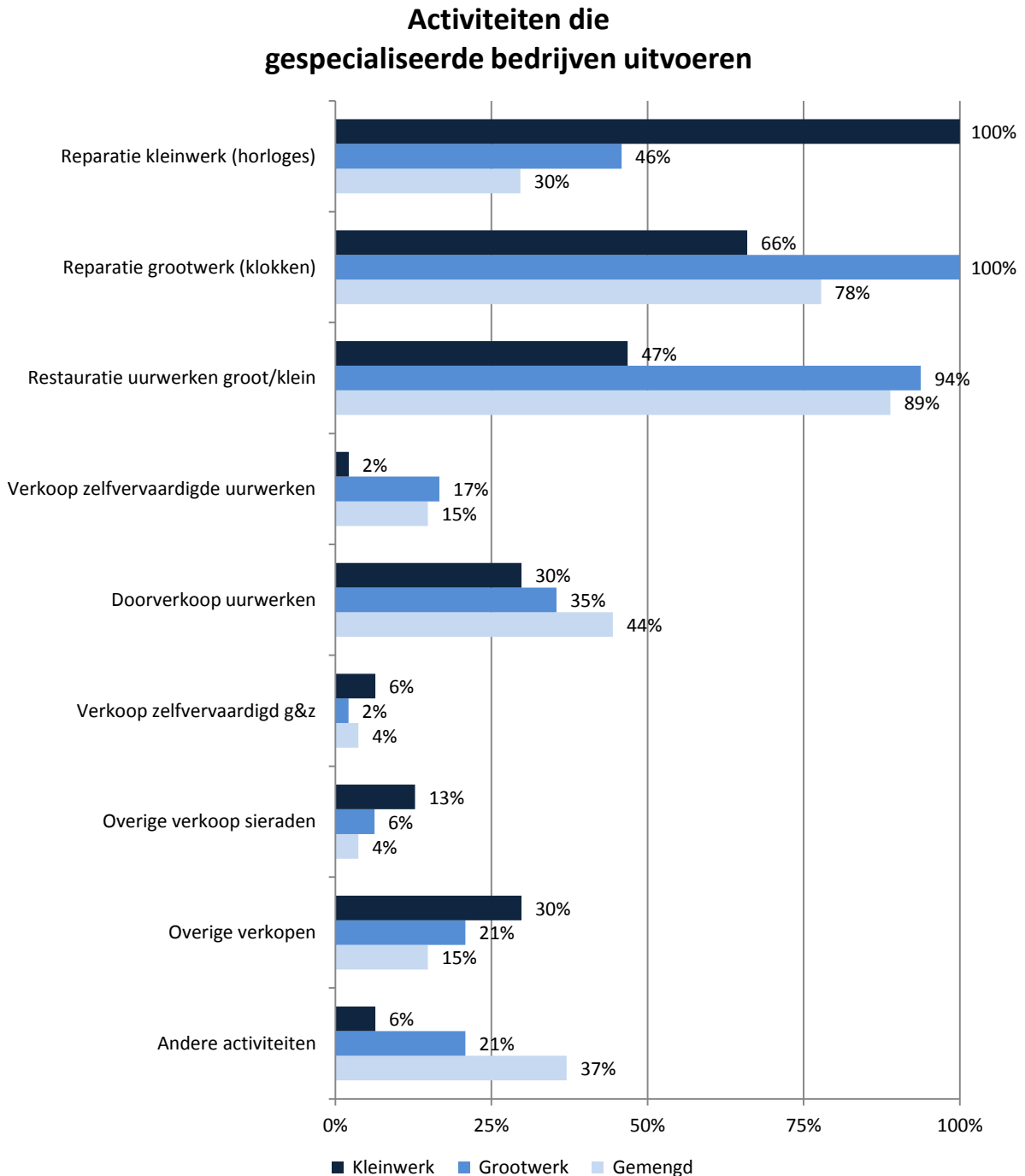
	Kleinwerk	Grootwerk	Gemengd	Subtotaal gespecialiseerd	Overig
Basisschool	2%	3%	0%	2%	0%
LBO / LTS / MAVO / MULO / VMBO	11%	12%	8%	10%	13%
MBO / MEAO / MTS	68%	68%	65%	67%	58%
HAVO / VWO	10%	4%	8%	7%	7%
HBO / HEAO / HTS	6%	12%	19%	13%	12%
Universiteit	0%	1%	0%	0%	3%
Anders / weet niet	3%	0%	0%	1%	7%

Voor alle typen bedrijven geldt dat de meeste ondernemers MBO / MEAO / MTS als hoogste opleiding hebben genoten. Het gemiddelde aandeel van deze groep is per bedrijfsoort zonder uitzondering ongeveer twee derde. Dit beeld was in 2007 niet anders.

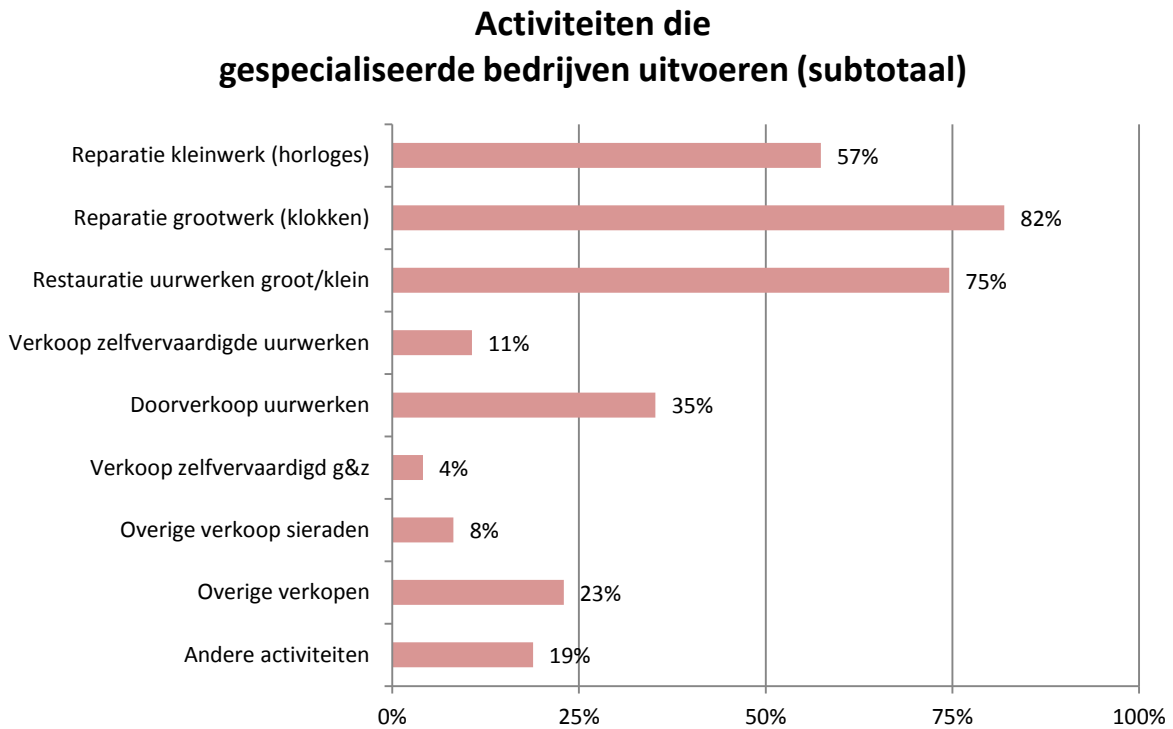
1.2 Hoofdactiviteiten van bedrijf

Om de hoofdactiviteiten van de bedrijven te achterhalen, is ondernemers gevraagd wat binnen hun bedrijf wordt gedaan. De activiteiten van bedrijven staan weergegeven in figuur 1.2.1 tot en met figuur 1.2.3, en de antwoorden van het onderzoek uit 2007 in tabel 1.2.4.

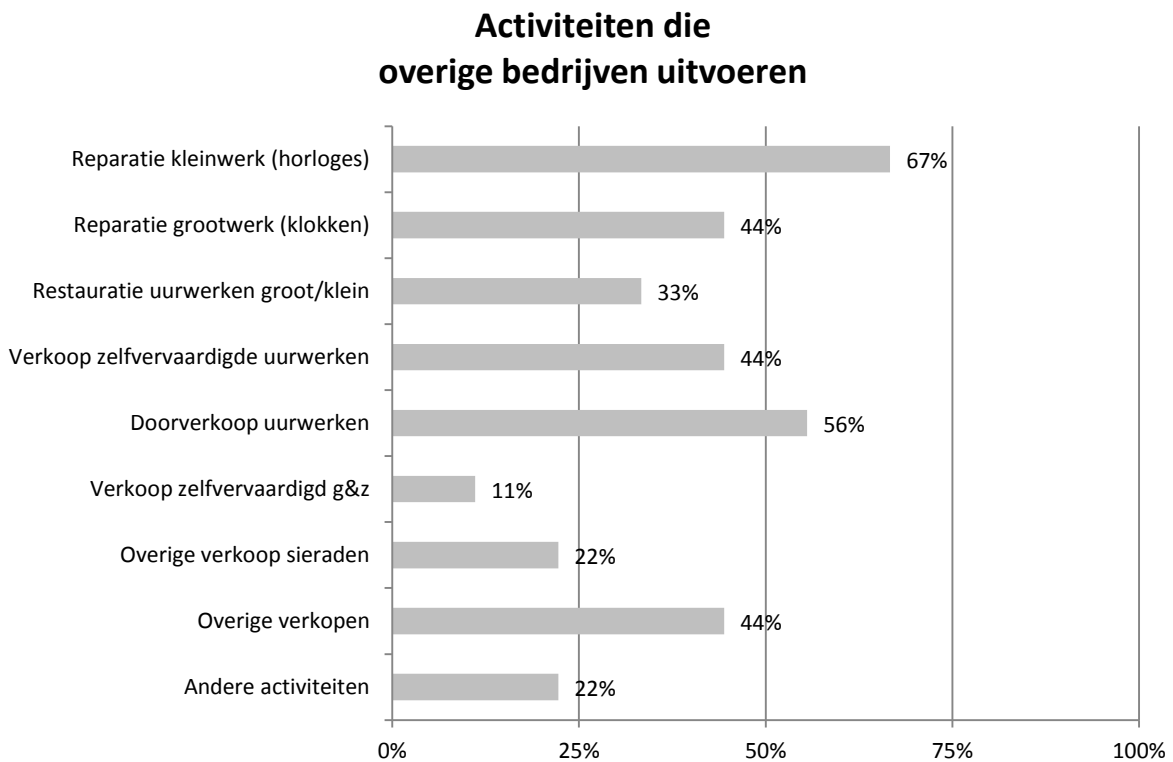
Figuur 1.2.1

Figuur 1.2.2

Figuur 1.2.3

Tabel 1.2.4 Cijfers 2007

	Kleinwerk	Grootwerk	Gemengd	Subtotaal gespecialiseerd	Overig
Reparatie kleinwerk (horloges)	100%	40%	64%	64%	97%
Reparatie grootwerk (klokken)	67%	100%	100%	91%	89%
Doorverkoop uurwerken	25%	29%	59%	38%	93%
Verkoop zelfvervaardigd g&z	0%	5%	11%	5%	23%
Overige verkoop sieraden	8%	6%	15%	9%	82%
Overige verkopen	6%	8%	21%	12%	45%
Andere activiteiten	0%	3%	3%	2%	5%

Gelijk aan 2007 voeren logischerwijs alle kleinwerkbedrijven reparaties van kleinwerk (horloges) uit, terwijl alle grootwerkbedrijven grootwerkreparaties uitvoeren (klokken). Tweederde van de kleinwerkbedrijven repareert daarbij grootwerk, terwijl bijna de helft van de kleinwerkbedrijven ook uurwerken restaureert.

Naast het repareren van grootwerk, repareert ongeveer de helft van de grootwerkbedrijven ook kleinwerk. Deze percentages verschillen nauwelijks met 2007. Daarbij restaureren bijna alle grootwerkbedrijven ook uurwerken, zowel grote als kleine uurwerken.

Gemengde bedrijven houden zich met name bezig met de restauratie van grote en kleine uurwerken, en met de reparatie van grootwerk (klokken).

De overige bedrijven repareren vooral kleinwerk (horloges). Ten opzichte van 2007 zijn zij minder grootwerkreparaties gaan uitvoeren, en minder uurwerken en overige sieraden gaan (door)verkopen. Hierbij moet wel rekening worden gehouden met het geringe aantal respondenten voor deze overige bedrijven in het huidige onderzoek.

Vervolgens is ondernemers gevraagd om de overige activiteiten die hun bedrijf uitvoert te specificeren. Deze functies staan per type bedrijf weergegeven in tabel 1.2.5 tot en met tabel 1.2.8.

Tabel 1.2.5

Overige activiteiten die kleinwerkbedrijven uitvoeren
Graveren.
Kleine goudsmid reparaties zonder apparatuur of machines.
Kleine werkzaamheden op instrumentmakersgebied.
Reparatie van sieraden.
Verkoop van onderdelen.

Tabel 1.2.6

Overige activiteiten die grootwerkbedrijven uitvoeren
Voor antieke klokken maak ik tandwielen en andere onderdelen.
Automatisering van Carillons en torenklokken.
Bemiddeling in antieke klokken en overig antiek.
Ik ontwerp voor mechanische camera's een mechanisme <i>double exposures</i> .
Fijn-mechanische reparaties.
Herstel van barometers.
Porselein- en glasrestauratie.
Solderen, lassen, zuurstofflassen / hard-solderen / elektronicus.
Ik ben specialist op het gebied van taxatie.
Verkoop en restauratie van antieke wapens, klassieke motorfietsen en boeken.

Figuur 1.2.7

Overige activiteiten die gemengde bedrijven uitvoeren
Bouwen van tentoonstellingen, ontwerpen en vervaardigen van medische apparatuur, maken van publiekspellen, alles wat gelieerd aan de tentoonstelling is maken en verkopen, en het verzorgen van transporten. Ik ben gespecialiseerd in wetenschappelijke instrumenten.
Doorverkoop van antieke klokken die ik zelf heb gerestaureerd.
Ik geef lezingen.
Ik maak zelfvervaardigde klokken, samen met een professionele kunstenaar. Ik bouw 'antieke' uurwerken, en plaats ze in een moderne kast. Dit unieke uurwerken, <i>Second Time</i> wordt dat genoemd.
Ik verzorg het onderhoud voor musea en andere organisaties, en inventariseer de collecties.
Mechatronics.
Reparatie en restauratie van antieke uurwerken.
Restauratie van barometers.
Restauratie van barometers en wetenschappelijke instrumenten.
Restauratie van bronswerk.
Schilder- en houtwerk van bijvoorbeeld kasten.
Verkoop en restauratie van instrumenten (zoals zonnewijzers, nautische instrumenten).
Verkoop van antieke klokken.

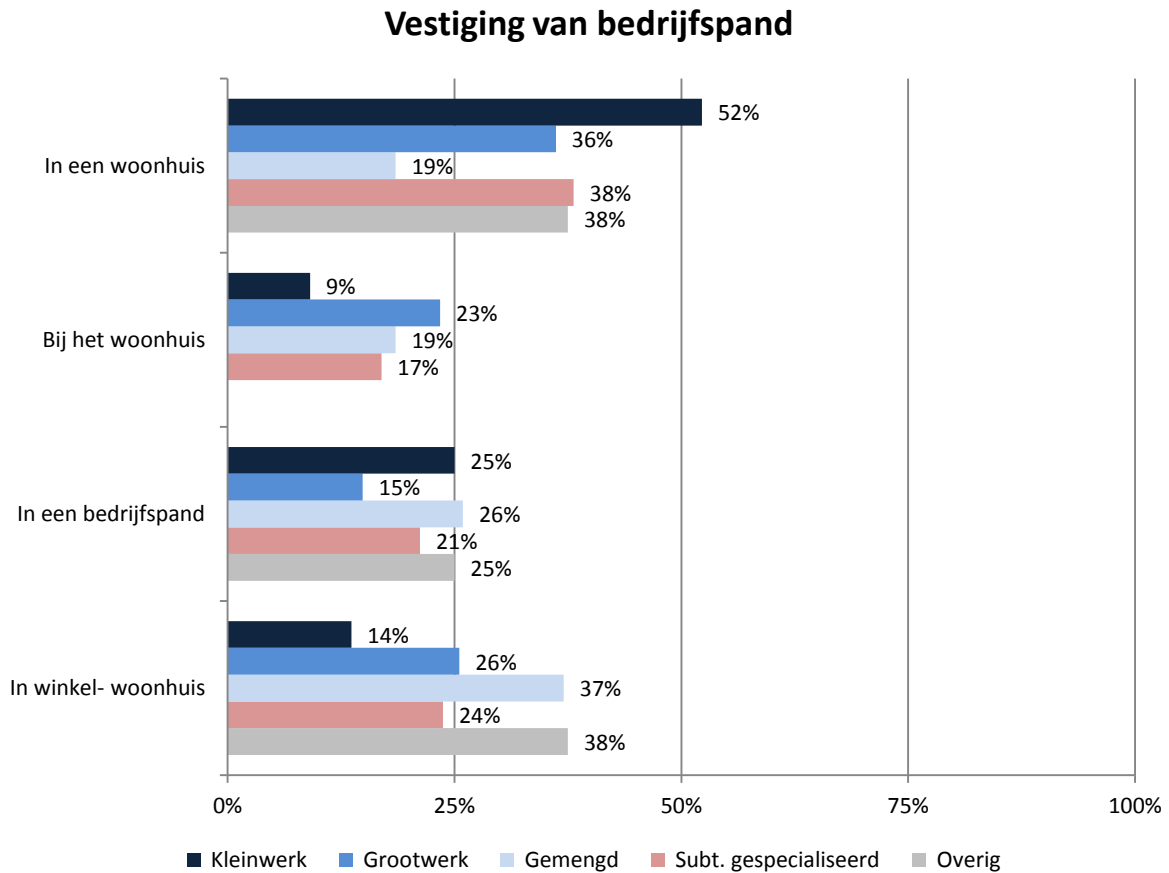
Figuur 1.2.8

Overige activiteiten die overige bedrijven uitvoeren
Antieke occasions.
Design en productie.
Restauratie van klokkasten, voornamelijk hout.
Verkoop en distributie van horloges, juwelen en accessoires.

1.3 Vestiging bedrijfspand

Ondernemers met een bedrijf met één vestiging werd gevraagd waar hun bedrijfspand is gevestigd. De antwoorden staan weergegeven in figuur 1.3.1 op de volgende pagina, en de antwoorden van 2007 in tabel 1.3.2 op de volgende pagina.

Figuur 1.3.1

Tabel 1.3.2 Cijfers 2007

	Kleinwerk	Grootwerk	Gemengd	Subtotaal gespecialiseerd	Overig
In een bedrijfspand	14%	19%	33%	22%	70%
Bij het woonhuis	15%	34%	33%	29%	24%
In een woonhuis	71%	47%	34%	49%	6%

Kleinwerkbedrijven zijn zich tussen 2007 en 2012 meer in een bedrijfspand gaan vestigen. Hoewel nog steeds meer dan de helft van deze ondernemers vanuit het eigen woonhuis werkt, is hun aandeel wel kleiner geworden. Ook grootwerkbedrijven en gemengde bedrijven zijn nu minder gevestigd in een woonhuis. Daarbij moet wel worden opgemerkt dat deze bedrijven relatief vaak in een winkel-woonhuis zijn gevestigd. Deze categorie konden ondernemers in het onderzoek van 2007 nog niet kiezen, waardoor het goed mogelijk is dat een deel van de ondernemers die destijds stelden dat het bedrijfspand in hun woonhuis was, eigenlijk bedoelden dat dit in een winkel-woonhuis was.

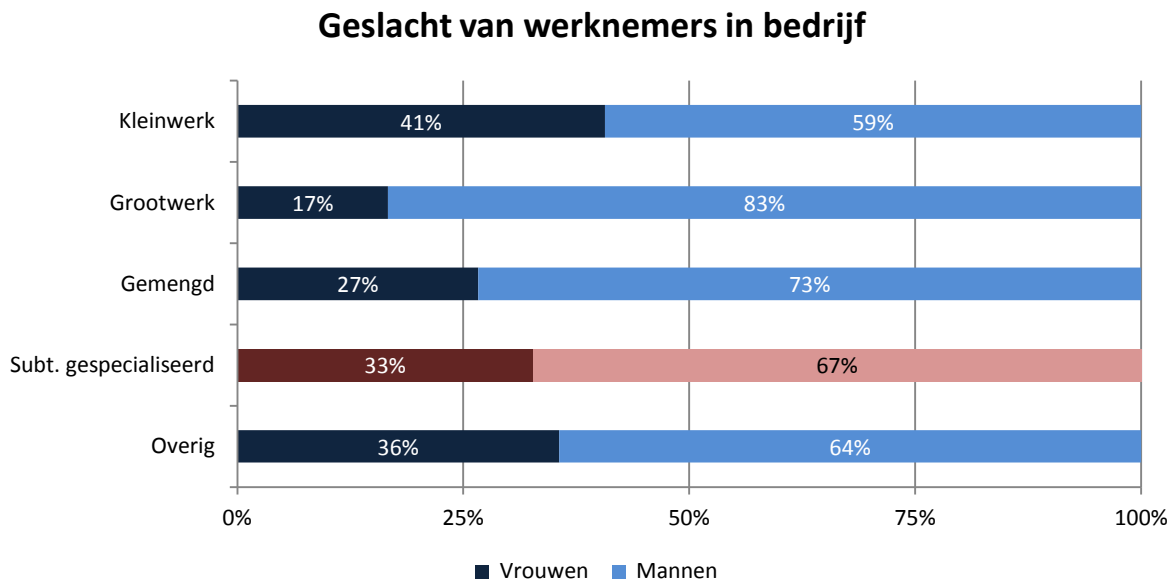
2. Ondernemer en werknemers van bedrijven

In dit hoofdstuk zullen vragen worden behandeld over alle werknemers in het bedrijf van de ondernemer. Eerst zal worden onderzocht hoe werknemers zich verdelen naar geslacht, wat hun gemiddelde leeftijd is, en welke opleiding zij hebben genoten. Vervolgens wordt gekeken naar hoeveel mensen gemiddeld bij de bedrijven werken, hoeveel *fulltime employees* (fte) zij vertegenwoordigen, en in welke functies deze mensen werkzaam zijn.

2.1 Basisprofiel van werknemers

Ondernemers werd eerst gevraagd naar het geslacht van hun werknemers. Deze verdeling staat weergegeven in figuur 2.1.1, terwijl de verdeling van 2007 staat weergegeven in tabel 2.1.2.

Figuur 2.1.1

De beste verdeling tussen mannen en vrouwen is bij kleinwerkbedrijven. In deze bedrijven hebben vrouwen ten opzichte van de overige typen bedrijven met 41 procent het grootste aandeel. Het kleinste aandeel hebben vrouwen binnen grootwerkbedrijven. Hier is liefst 83 procent van de werknemers man.

Vervolgens is het geslacht van werknemers en ondernemers samengevoegd om een totaalbeeld te krijgen van de man/vrouw verdeling van alle werkzame personen in de branche. Daardoor kan een goede vergelijking gemaakt worden met de cijfers uit 2007.

Tabel 2.1.2 Cijfers werkzame personen **2012**

	Kleinwerk	Grootwerk	Gemengd	Subtotaal gespecialiseerd	Overig
Mannen	72%	94%	86%	82%	68%
Vrouwen	28%	6%	14%	18%	32%

 Tabel 2.1.3 Cijfers werkzame personen **2007**

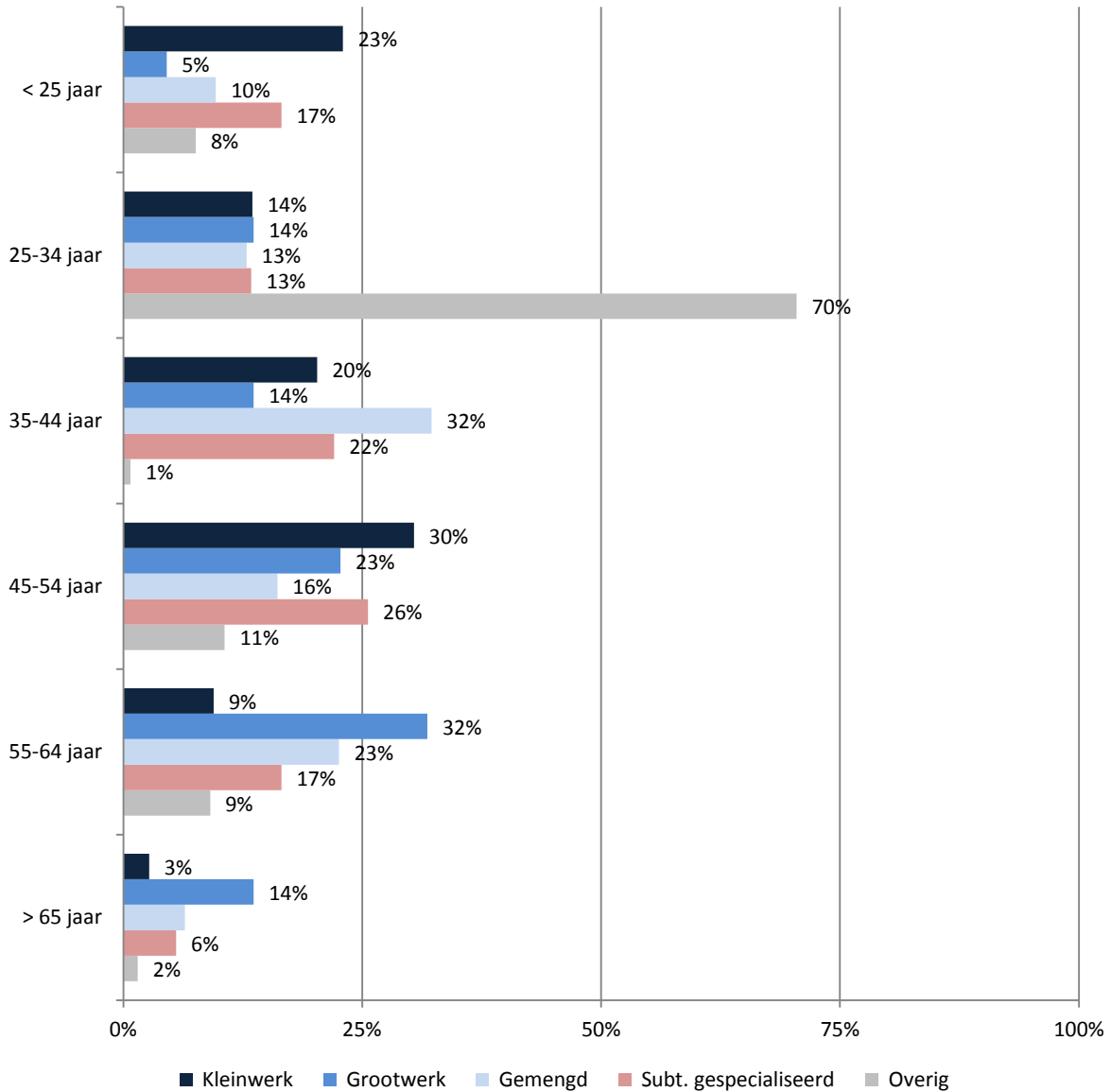
	Kleinwerk	Grootwerk	Gemengd	Subtotaal gespecialiseerd	Overig
Mannen	68%	80%	68%	72%	46%
Vrouwen	32%	20%	32%	28%	54%

In vergelijking tot 2007 zijn er anno 2012 relatief meer mannen actief in de branche. Dit verschil is voornamelijk zichtbaar bij de gespecialiseerde grootwerkbedrijven en gemengde bedrijven.

Vervolgens werd ook gevraagd wat de leeftijd is van de werknemers. Deze leeftijden zijn gecategoriseerd en staan weergegeven in figuur 2.1.4. De antwoorden van 2007 staan in tabel 2.1.6 op de volgende pagina.

Figuur 2.1.4

Leeftijdscategorie van werknemers binnen bedrijf

De verdeling van werknemers naar leeftijd is bij kleinwerkbedrijven redelijk evenredig. Bij grootwerkbedrijven valt de grootste groep werknemers in de leeftijdscategorie 55-64 jaar.

Vervolgens zijn de leeftijden van werknemers en ondernemers samengevoegd om een totaalbeeld te krijgen van de leeftijdsopbouw van alle werkzame personen in de branche. Daardoor kan een goede vergelijking gemaakt worden met de cijfers uit 2007.

Tabel 2.1.5 Cijfers werkzame personen 2012

	Kleinwerk	Grootwerk	Gemengd	Subtotaal gespecialiseerd	Overig
< 25 jaar	15%	1%	5%	9%	7%
25-34 jaar	9%	3%	7%	7%	68%
35-44 jaar	21%	13%	23%	19%	1%
45-54 jaar	28%	22%	21%	25%	11%
55-64 jaar	19%	34%	35%	27%	10%
> 65 jaar	9%	25%	9%	13%	3%

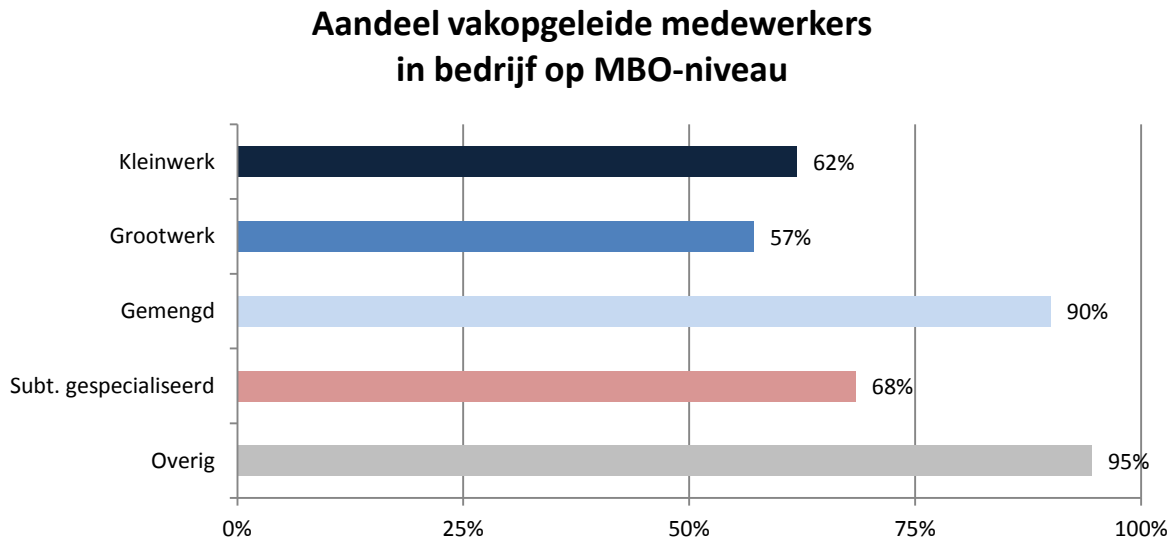
Tabel 2.1.6 Cijfers 2007

	Kleinwerk	Grootwerk	Gemengd	Subtotaal gespecialiseerd	Overig
< 25 jaar	0%	0%	2%	1%	9%
25-34 jaar	20%	10%	17%	15%	18%
35-44 jaar	10%	14%	17%	14%	21%
45-54 jaar	22%	36%	21%	27%	24%
55-64 jaar	43%	32%	33%	35%	23%
> 65 jaar	5%	8%	10%	8%	5%

In de branche zijn in vergelijking tot 2007 aanmerkelijk meer jonge mensen gaan werken (<25 jaar). Deze stijging is voornamelijk zichtbaar in het kleinwerk. Aan de bovenkant is te zien dat het aantal 65 plussers is toegenomen (voornamelijk bij grootwerk). Daarentegen is het aantal werkzame personen tussen de 55 en 64 jaar geslonken. Deze tendens is vooral waarneembaar bij kleinwerk. In zijn algemeenheid lijkt gesteld te kunnen worden dat er langzaam meer ruimte ontstaat voor nieuwe jonge arbeidskrachten.

Hierna werd gevraagd naar het aandeel van zowel MBO- als HBO vakgerichte afgestudeerden binnen het bedrijf. Het gemiddelde aandeel van MBO vakgerichte afgestudeerden van alle MBO'ers binnen de bedrijven staat weergegeven in figuur 2.1.7.

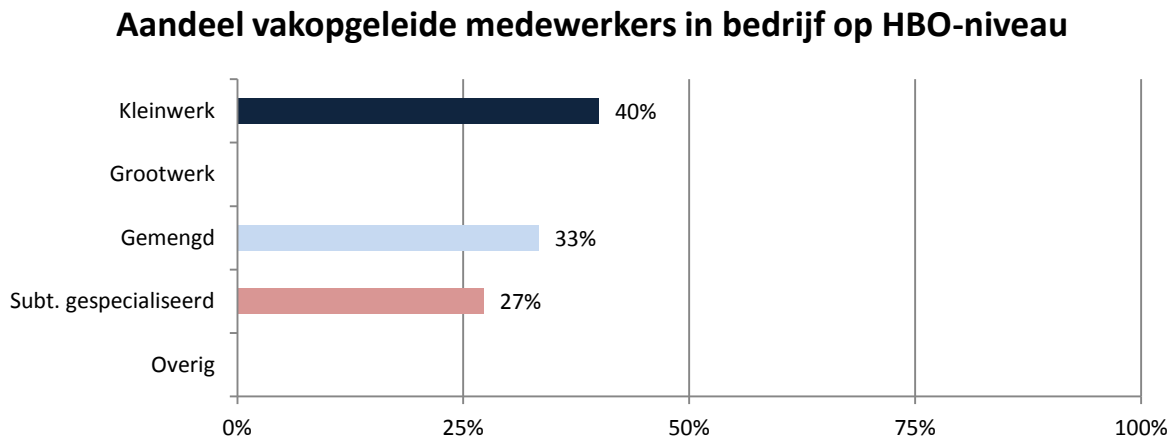
Figuur 2.1.7

Voor alle typen bedrijven geldt dat meer dan de helft van de MBO-opgeleiden ook een vakgerichte MBO-opleiding hebben gevolgd. Bij gemengde bedrijven geldt dit zelfs voor 90 procent.

Het gemiddelde aandeel van HBO vakgerichte afgestudeerden van alle HBO'ers binnen de bedrijven staat weergegeven in figuur 2.1.8.

Figuur 2.1.8

De HBO'ers die binnen de verschillende typen bedrijven werken, hebben duidelijk minder vaak een vakgerichte opleiding gevolgd dan hun collega's met een MBO-diploma. Waar dit voor kleinwerk voor 40 procent van de HBO-werknemers geldt, ligt dit percentage voor gemengde bedrijven op 33 procent. Bij grootwerkbedrijven is geen van de HBO-opgeleiden ook vakgericht opgeleid. Hierbij moet echter

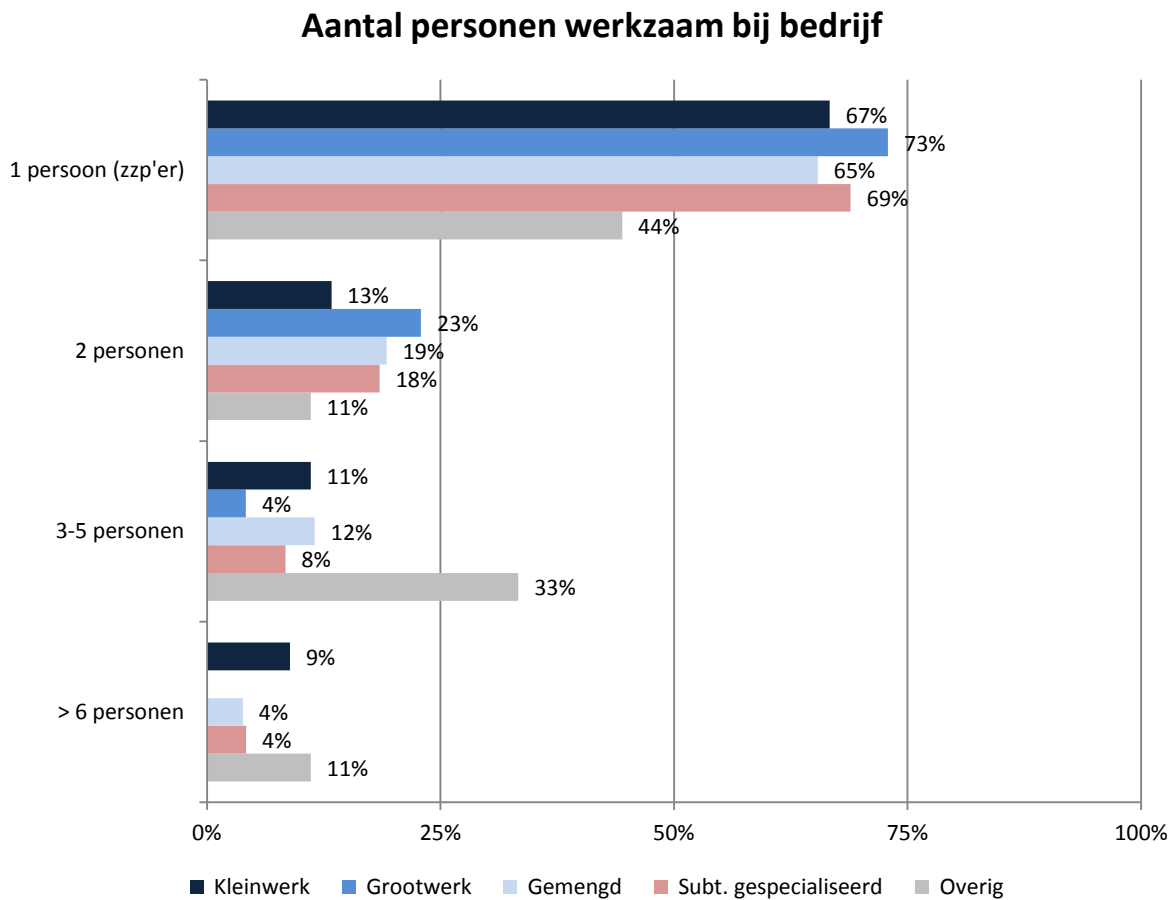

wel worden opgemerkt dat het om zeer weinig werknemers gaat, waardoor deze figuur slechts als indicatief beschouwd kan worden.

2.2 Aantal werkzame personen in bedrijven

Ondernemers werd gevraagd hoeveel werknemers het bedrijf kent, inclusief henzelf. Dit aantal staat weergegeven in figuur 2.2.1, terwijl de aantallen in 2007 staan weergegeven in tabel 2.2.2.

Figuur 2.2.1

Tabel 2.2.2 Cijfers 2007

	Kleinwerk	Grootwerk	Gemengd	Subtotaal gespecialiseerd	Overig
1 persoon (zzp'er)	71%	85%	59%	73%	8%
2 personen	17%	13%	28%	19%	31%
3-5 personen	12%	0%	13%	7%	38%
≥ 6 personen	0%	2%	0%	1%	23%

Ongeveer tweederde van de gespecialiseerde bedrijven heeft één werknemer, waardoor de ondernemer zzp'er is. Dit percentage ligt iets lager dan in 2007. Dit wordt veroorzaakt doordat grootwerk- en gemengde bedrijven nu iets vaker met een extra werknemer werken.

Gemiddeld zijn er 1,719 werknemers per bedrijf werkzaam (incl. overig). Wanneer we specifiek kijken naar de gespecialiseerde bedrijven zijn dit er gemiddeld 1,647. Gezien de schatting dat er 328 gespecialiseerde bedrijven actief zijn in de branche, komen we uit op een aantal van 540 personen dat werkzaam is in de uurwerkherstellersbranche.

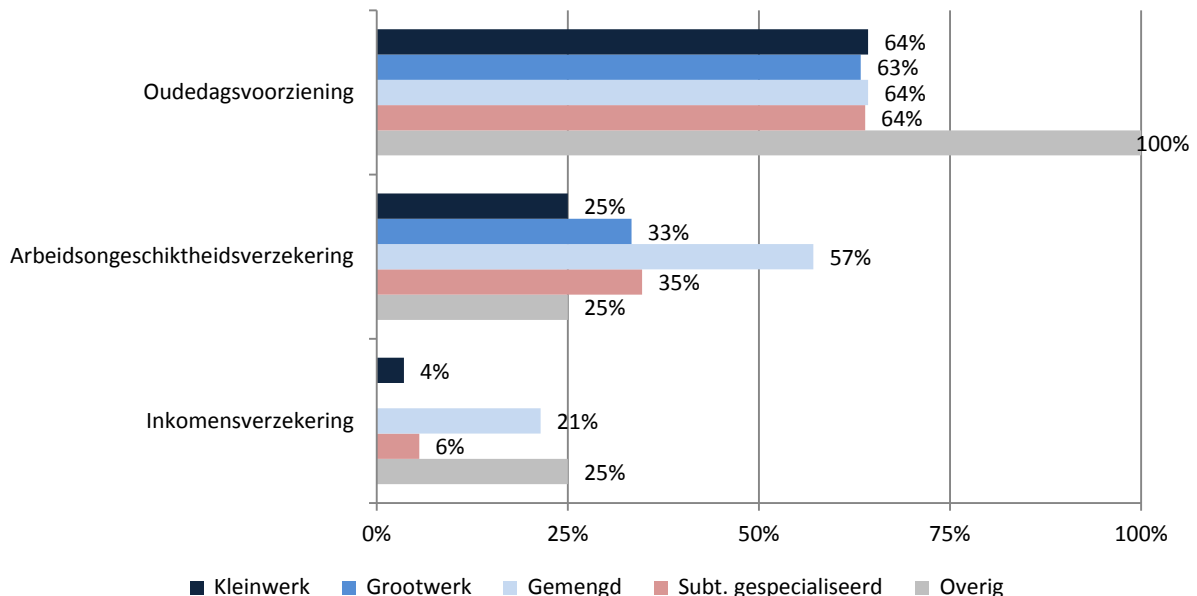
Tabel 2.2.3

	2003	2007	2012
Aantal werkzame personen in gespecialiseerde bedrijven	555	575	540

Wanneer ondernemers aangaven dat hun bedrijf uit één werknemer bestaat en dat zij dus zzp'er zijn, werd gevraagd naar het beschikken over een oudedagsvoorziening en verzekeringsvormen. De antwoorden van deze zzp'ers staan weergegeven in figuur 2.2.4.

Figuur 2.2.4

Aandeel zzp'ers dat over soorten voorziening en verzekering beschikt

Van de ondernemers van gespecialiseerde bedrijven die verder geen werknemers hebben en dus zzp'er zijn, beschikt ongeveer twee derde over een vorm van oudedagsvoorziening. De onderlinge

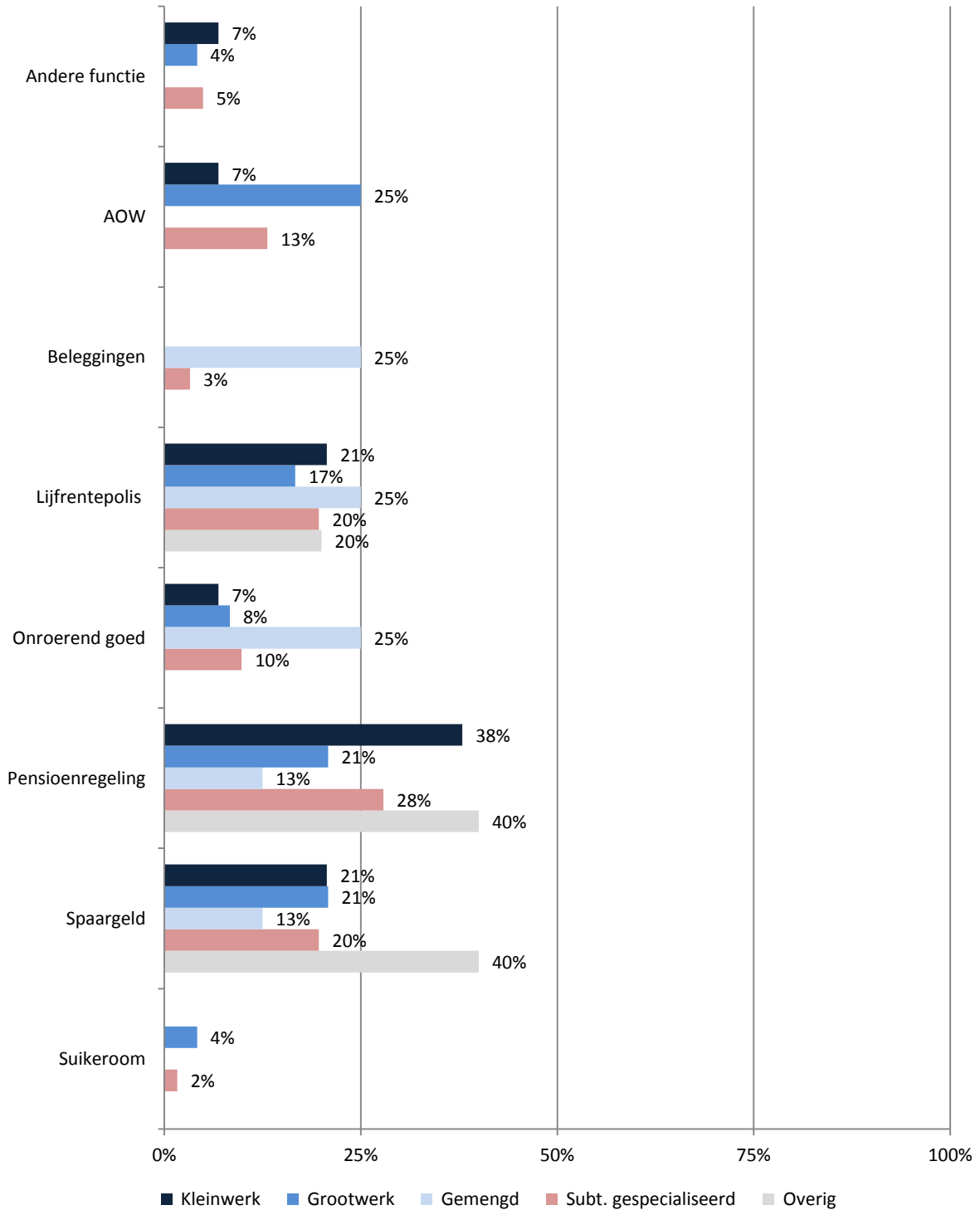

verschillen wat betreft een arbeidsongeschiktheidsverzekering en een inkomensverzekering zijn duidelijker. Waar 57 procent van de zzp'ers van gemengde bedrijven over een arbeidsongeschiktheidsverzekering beschikt, ligt dit percentage voor ondernemers van kleinwerkbedrijven (25%) en grootwerkbedrijven (33%) duidelijk lager. Daarbij beschikt ongeveer een vijfde van de ondernemers van gemengde bedrijven over een inkomensverzekering, terwijl ondernemers van de overige gespecialiseerde bedrijven hier nauwelijks over beschikken.

Zzp'ers die over een oudedagsvoorziening beschikken, werd gevraagd dit te specificeren. Van de gegeven antwoorden is een clustering gemaakt (figuur 2.2.5 op de volgende pagina).

Figuur 2.2.5

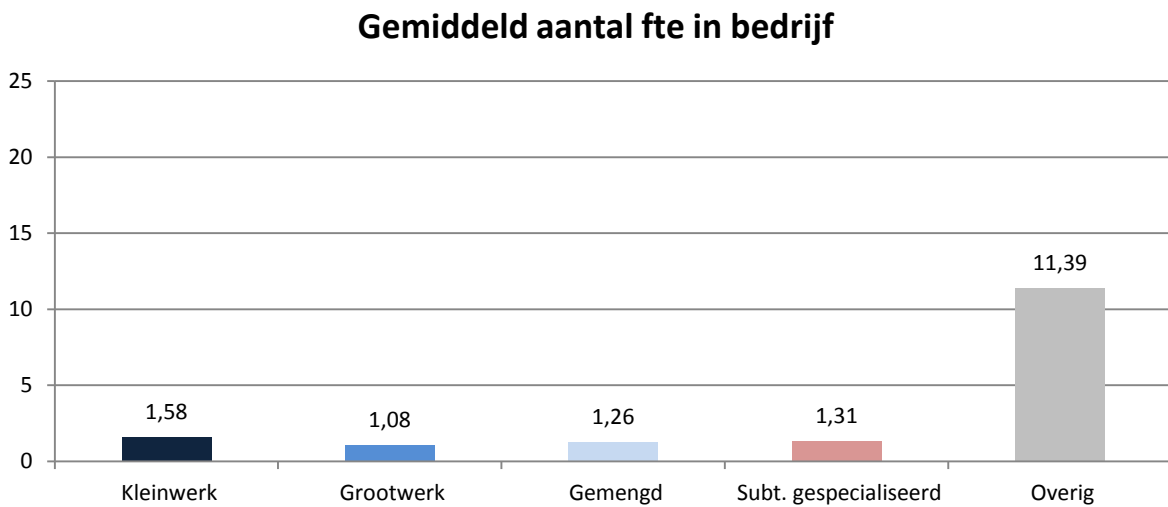
Vorm van oudedagsvoorziening van zzp'ers

Zzp'ers van kleinwerkbedrijven hebben vooral een oudedagsvoorziening in de vorm van een pensioenregeling, een lijfrentepolis en spaargeld. Voor zzp'ers van grootwerkbedrijven is dit naast een pensioenregeling vooral een AOW-uitkering en spaargeld, terwijl zzp'ers van gemengde bedrijven hebben belegd, en naast een lijfrentepolis ook over onroerend goed beschikken.

Na deze specifieke vragen aan zzp'ers, werd aan alle ondernemers gevraagd hoeveel fte de mensen samen vertegenwoordigen die in hun bedrijf werken. Het gemiddelde aantal fte's staat weergegeven in figuur 2.2.6.

Figuur 2.2.6

Gemiddeld hebben kleinwerkbedrijven het meeste aantal fte, oftewel arbeidseenheden die gemiddeld goed zijn voor minimaal 32 uur arbeid per week. De overige bedrijven scoren met een gemiddelde van 11,39 fte duidelijk het hoogst. Dit gemiddelde wordt echter sterk beïnvloedt door een ondernemer met 90 werknemers. Het totaal aantal fte in de markt voor gespecialiseerde bedrijven komt neer op 427. Het totaal aantal fte is ten opzichte van 2007 gedaald.

Tabel 2.2.7

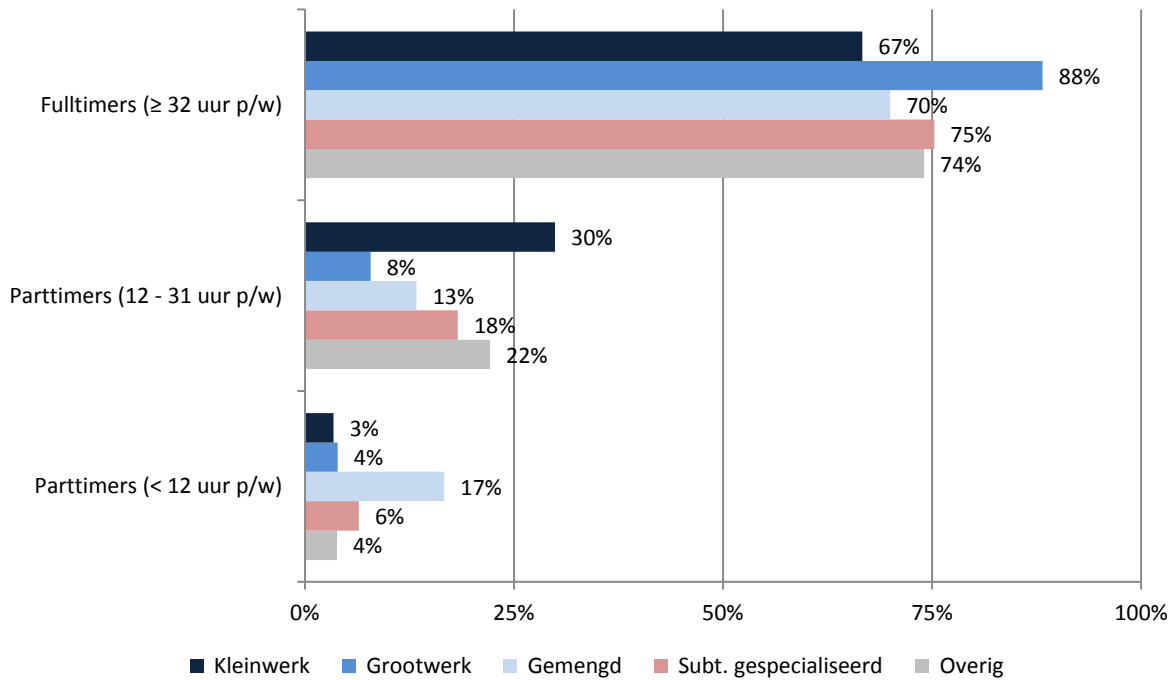
	2003	2007	2012
Totaal aantal fte bij gespecialiseerde bedrijven	450	445	427

Hierna werd gevraagd om de werkzame personen onder te verdelen in fulltimers (≥ 32 uur p/w) en twee soorten parttimers (12-31 uur p/w en <12 uur p/w). Deze verdeling staat voor het huidige onderzoek in figuur 2.2.8, en voor het onderzoek uit 2007 in tabel 2.2.9.

Figuur 2.2.8

Type arbeidskrachten werkzaam bij bedrijf

Tabel 2.2.9 Cijfers 2007

	Kleinwerk	Grootwerk	Gemengd	Subtotaal gespecialiseerd	Overig
Fulltimers (≥ 32 uur p/w)	63%	61%	67%	63%	58%
Parttimers (12 - 31 uur p/w)	25%	22%	24%	23%	36%
Parttimers (< 12 uur p/w)	13%	17%	10%	13%	7%

De verdeling van typen arbeidskrachten binnen kleinwerkbedrijven is nauwelijks anders dan in 2007. Er is alleen een verschuiving plaatsgevonden van werknemers die minder dan 12 uur per week werkten naar werknemers die meer uren maken. Bij grootwerkbedrijven werken nu duidelijk meer mensen fulltime, hetgeen zowel ten koste is gegaan van werknemers die tussen 12 en 31 uur werken, als van werknemers die minder dan 12 uur per week werken. Bij gemengde bedrijven zijn werknemers minder tussen 12 en 31 uur gaan werken, en juist meer voor minder dan 12 uur per week.

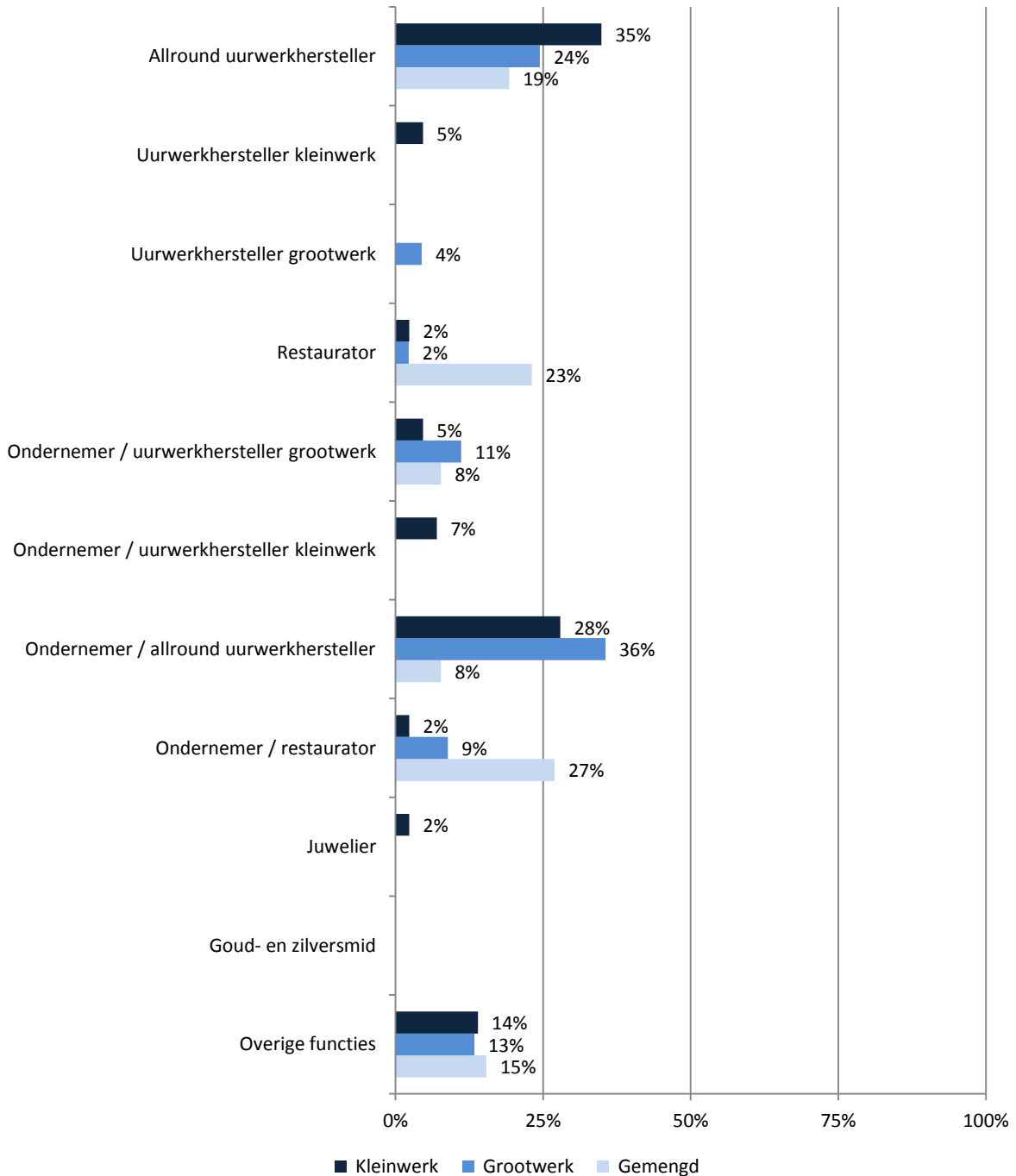

2.3 Functieprofiel ondernemer en werknemers

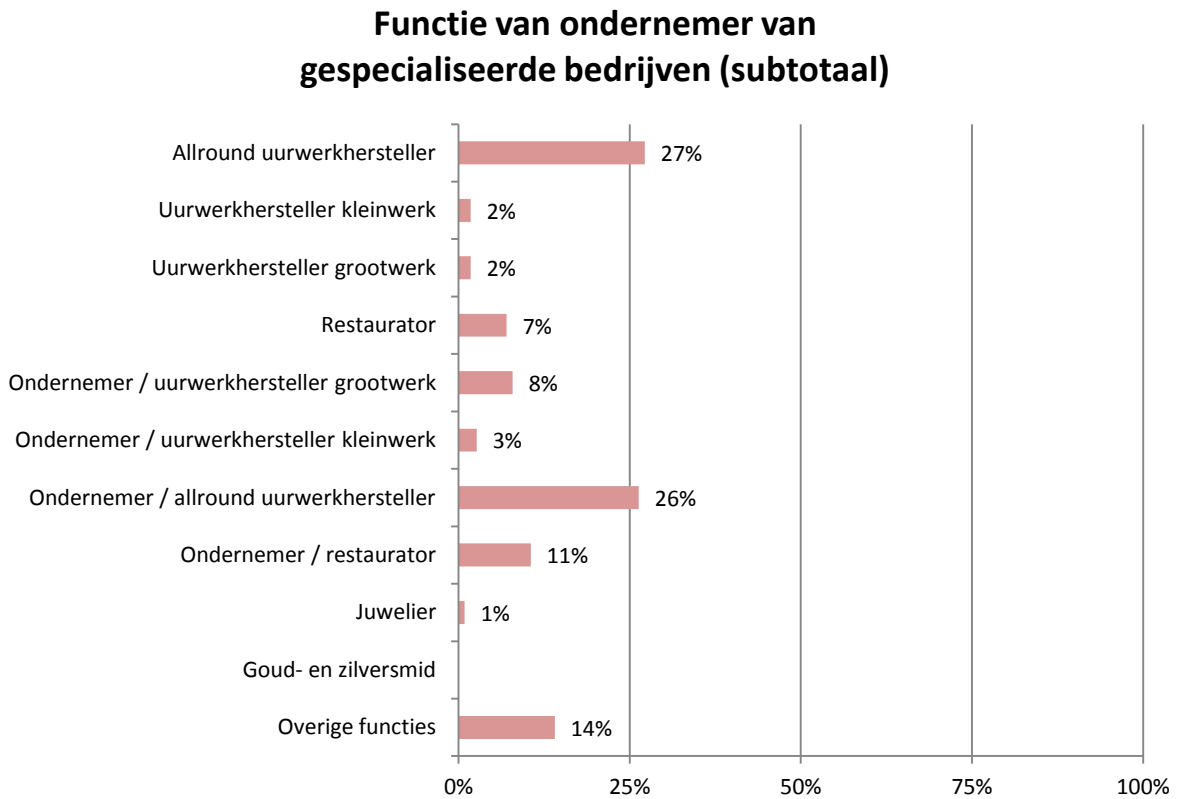
Ondernemers is gevraagd naar de wijze waarop zij hun eigen functie zouden omschrijven. De antwoorden hierop staan weergegeven in figuur 2.3.1 tot en met figuur 2.3.3.

Figuur 2.3.1

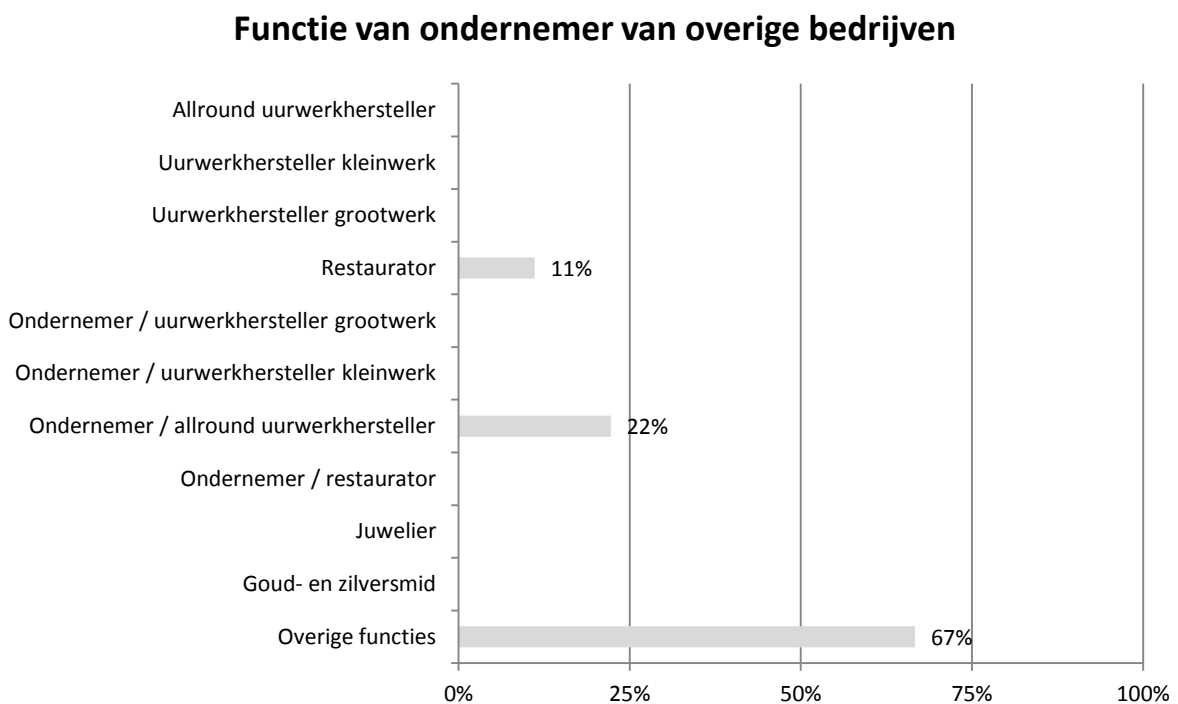
Functie van ondernemer van gespecialiseerde bedrijven

Figuur 2.3.2

Figuur 2.3.3

Bij kleinwerkbedrijven omschrijft 35 procent van de ondernemers zich als allround uurwerkhersteller, terwijl nog eens 28 procent aangeeft ondernemer / allround uurwerkhersteller te zijn. Deze functieaanduidingen worden ook door ondernemers van grootwerkbedrijven het meest genoemd, hoewel juist iets meer ondernemers zich ondernemer / allround uurwerkhersteller noemen, en iets minder alleen maar allround uurwerkhersteller. Ondernemers van gemengde bedrijven noemen zich vooral ondernemer / restaurator (27%), terwijl zij hun functie gelijk aan de andere gespecialiseerde bedrijven ook geregeld als allround uurwerkhersteller aanduiden (19%). Ondernemers van overige bedrijven vinden hun functietitel doorgaans niet terug in de vooropgestelde functietitels (67%). Onder genoemde functies vallen bijvoorbeeld: *horloge-ontwerper, verkoopmanager, fabrikant van horloges, en eigenaar en financiële administratie.*

Vervolgens is gevraagd de ‘overige functies’ te specificeren (tabel 2.3.4).

Tabel 2.3.4

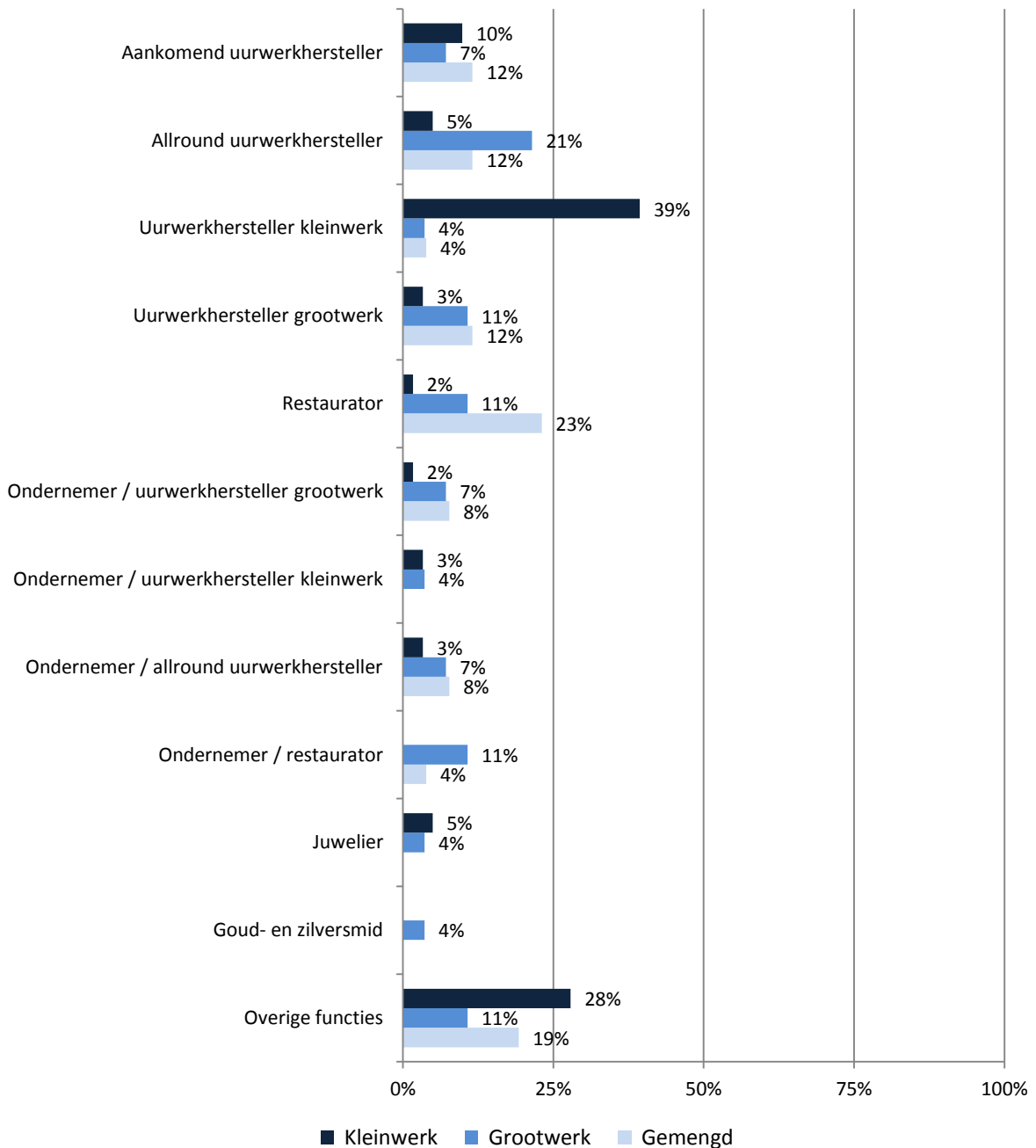
Soort bedrijf	Overige functies van ondernemer
Kleinwerk	Directeur van de holding.
	Reparateur / restaurateur.
	Manager.
	Specialist kleinwerk en antieke horloges.
Grootwerk	Eigenaar.
	Reparateur / restaurateur.
	Restaurator / allround uurwerkhersteller.
	Uurwerkmaker en goudsmid.
Gemengd	Antiek uurwerkhersteller op internationaal hoog niveau.
	Directeur.
	Restaurator / uurwerkhersteller.

Vervolgens is gevraagd naar de functie waarin de werknemers werkzaam zijn. Deze functies staan weergegeven in figuur 2.3.5 tot en met figuur 2.3.7. De genoemde functies in 2007 staan in tabel 2.3.8 en 2.3.9 en bieden tevens een vergelijking met 2012..

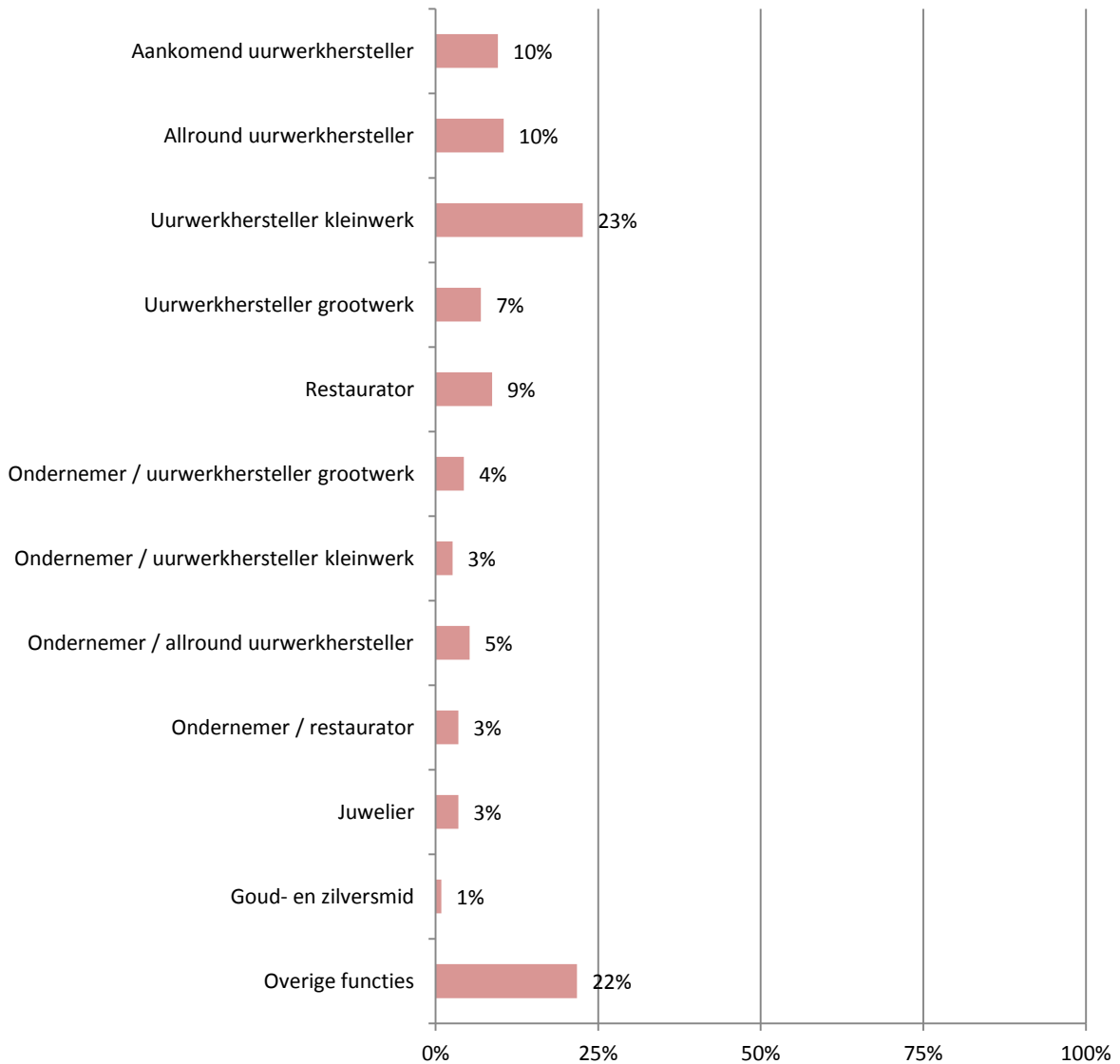
Figuur 2.3.5

Functies waarin personen binnen gespecialiseerde bedrijven werkzaam zijn

Figuur 2.3.6

Functies waarin personen binnen gespecialiseerde bedrijven werkzaam zijn (subtotaal)

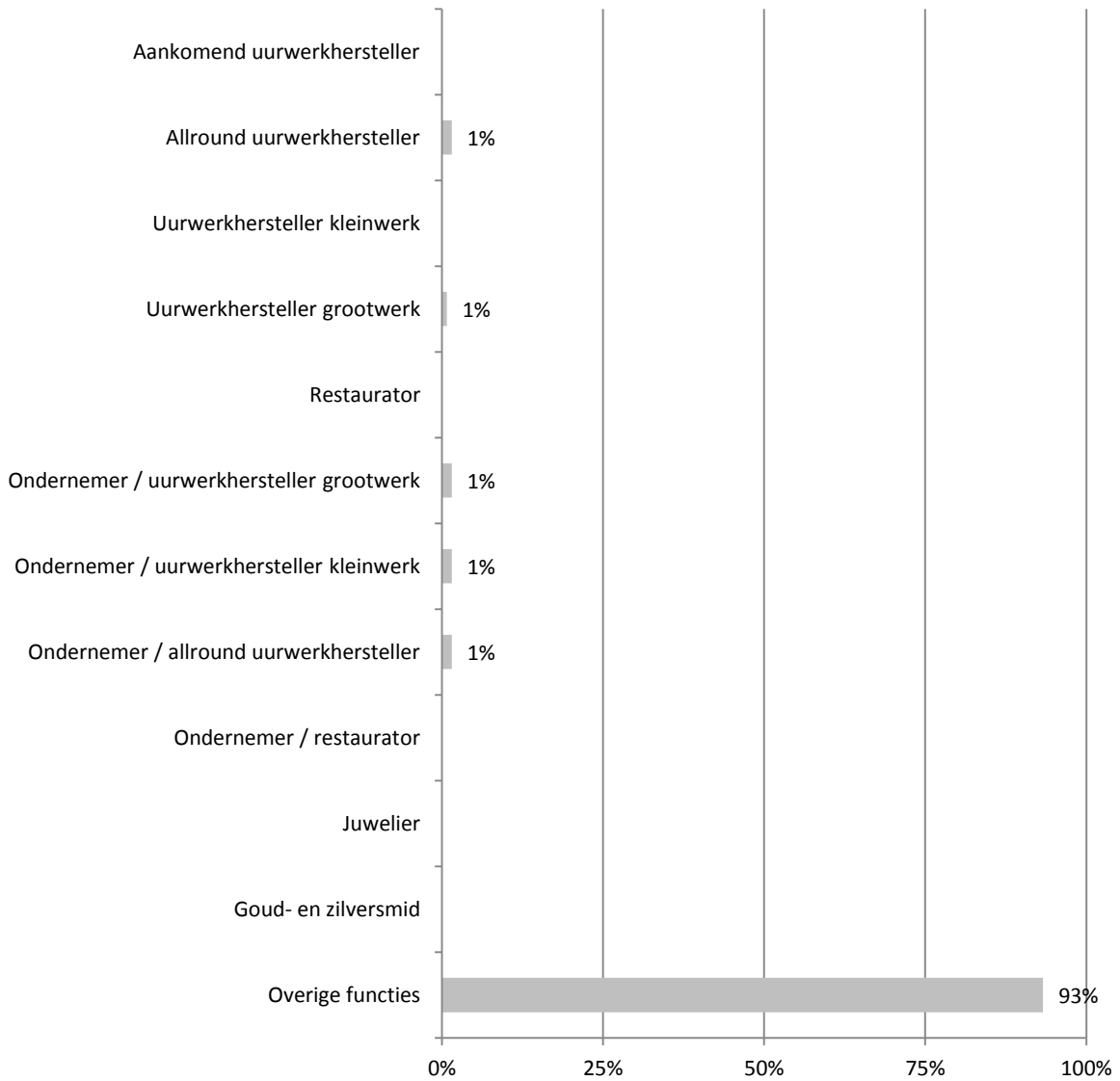

De meest voorkomende functies in de branche voor gespecialiseerde bedrijven zijn die van uurwerkhersteller kleinwerk, allround uurwerkhersteller en aankomend uurwerkhersteller. Van alle medewerkers in de branche wordt 15 procent gekenmerkt als ondernemer.

Figuur 2.3.7

Functies waarin personen binnen overige bedrijven werkzaam zijn

Van de overige bedrijven voert het gros van de medewerkers geen taken uit die horen bij dat van een uurwerktechnicus. Maar liefst 93 procent is werkzaam in een overige functie.

Tabel 2.3.8 Cijfers 2007 en 2012

	Kleinwerk		Grootwerk		Gemengd	
	2007	2012	2007	2012	2007	2012
Aankomend uurwerkhersteller	0%	6%	0%	3%	2%	6%
Uurwerkhersteller grootwerk	3%	17%	2%	23%	5%	15%
Uurwerkhersteller kleinwerk	3%	25%	0%	1%	0%	2%
Allround uurwerkhersteller	13%	2%	20%	7%	5%	6%
Restaurator	0%	2%	0%	5%	12%	23%
Ondernemer / uurwerkhersteller grootwerk	9%	3%	34%	10%	24%	8%
Ondernemer / uurwerkhersteller kleinwerk	19%	5%	0%	1%	0%	0%
Ondernemer / allround uurwerkhersteller	38%	13%	32%	25%	31%	8%
Ondernemer / restaurator	0%	1%	7%	10%	5%	15%
Juwelier	0%	4%	0%	1%	0%	0%
Goud- en zilversmid	0%	0%	0%	1%	2%	0%
Overige functies	16%	22%	5%	12%	14%	17%

Voor alle drie de bedrijfstypen geldt dat minder arbeiders in de branche zichzelf kwalificeren als ondernemer. Dit is vooral sterk gedaald onder de gemengde bedrijven. Dit kan twee redenen hebben, (1) er zijn minder bedrijven, maar zij hebben vaker personeel dan in het verleden, (2) ondernemers kwalificeren zichzelf minder als ondernemer maar meer als vakmensen die full-time een ambacht uitoefenen. In vergelijking met 2006 zijn er veel meer mensen werkzaam in de functie uurwerkhersteller grootwerk of uurwerkhersteller kleinwerk.

Tabel 2.3.9 Cijfers 2007 en 2012

	Subt. Gespecialiseerd		Overig	
	2007	2012	2007	2012
Aankomend uurwerkhersteller	1%	5%	1%	0%
Uurwerkhersteller grootwerk	3%	19%	3%	1%
Uurwerkhersteller kleinwerk	1%	12%	2%	0%
Allround uurwerkhersteller	12%	4%	10%	1%
Restaurator	4%	8%	2%	1%
Ondernemer / uurwerkhersteller grootwerk	23%	6%	3%	1%
Ondernemer / uurwerkhersteller kleinwerk	5%	3%	0%	1%
Ondernemer / allround uurwerkhersteller	33%	16%	10%	3%
Ondernemer / restaurator	4%	7%	2%	0%
Juwelier	0%	2%	14%	0%
Goud- en zilversmid	1%	0%	6%	0%
Overige functies	11%	18%	48%	92%

Vanzelfsprekend blijkt het patroon geschetst bij tabel 2.3.8 ook uit het subtotaal gespecialiseerde bedrijven. Met betrekking tot de overige bedrijven wordt zichtbaar dat functies nog veel vaker als 'overige functies' worden gekenschetst. Deze functies hebben dus weinig te maken met het vak van een uurwerktechnicus.

3. In- en uitstroom van personeel in bedrijven

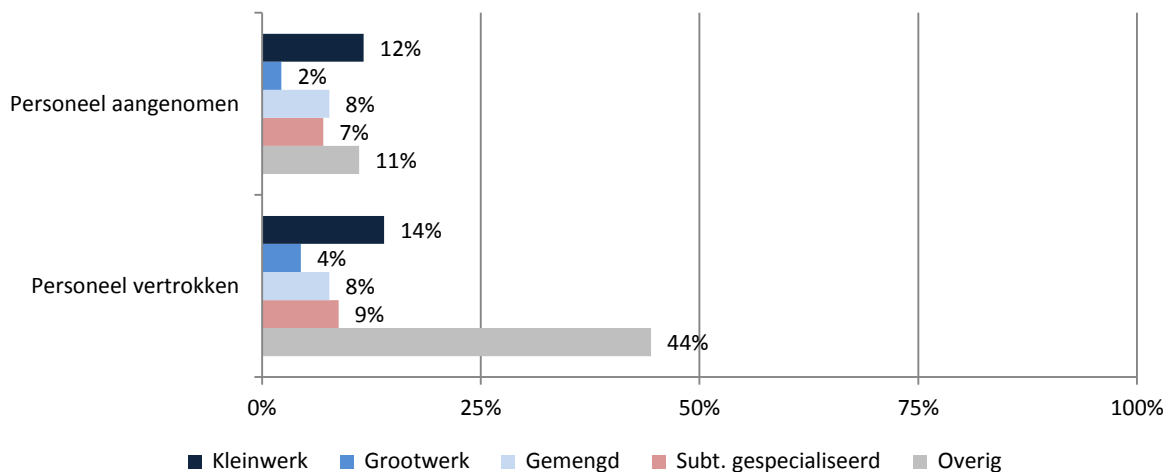
Door de instroom- en uitstroom van personeel in bedrijven te meten, wordt inzichtelijk hoe het staat met de arbeidssituatie in een gegeven branche. Naast deze meer algemene vragen, is hier verder op ingegaan door bijvoorbeeld herkomst en bestemming van aangetrokken en vertrokken personeel te inventariseren. Ook wordt in dit hoofdstuk aandacht besteed aan stageplekken binnen de bedrijven, en interne doorstroommogelijkheden.

3.1 Vertrokken en aangenomen personeel

Ondernemers is gevraagd of er tussen 1 juli 2011 en 1 juli 2012 personeel is aangenomen en/of vertrokken. De antwoorden staan weergegeven in figuur 3.1.1. De antwoorden uit het onderzoek van 2007 staan in tabel 3.1.2.

Figuur 3.1.1

Aandeel van in- en uitstroom van personeel in bedrijven

Tabel 3.1.2 Cijfers 2007

	Kleinwerk	Grootwerk	Gemengd	Subtotaal gespecialiseerd	Overig
Personeel aangenomen	4%	0%	2%	2%	20%
Personeel vertrokken	4%	3%	3%	3%	23%

De gespecialiseerde bedrijven hebben tussen juli 2011 en juli 2012 meer personeel aangenomen dan tussen 2006 en 2007 het geval was. Dit komt vooral voor bij kleinwerkbedrijven en gemengde bedrijven. Er is echter ook meer personeel vertrokken in de meest recente meetperiode. Ook deze stijging geldt met name voor kleinwerkbedrijven.

Branchecijfers aangenomen en vertrokken personeel

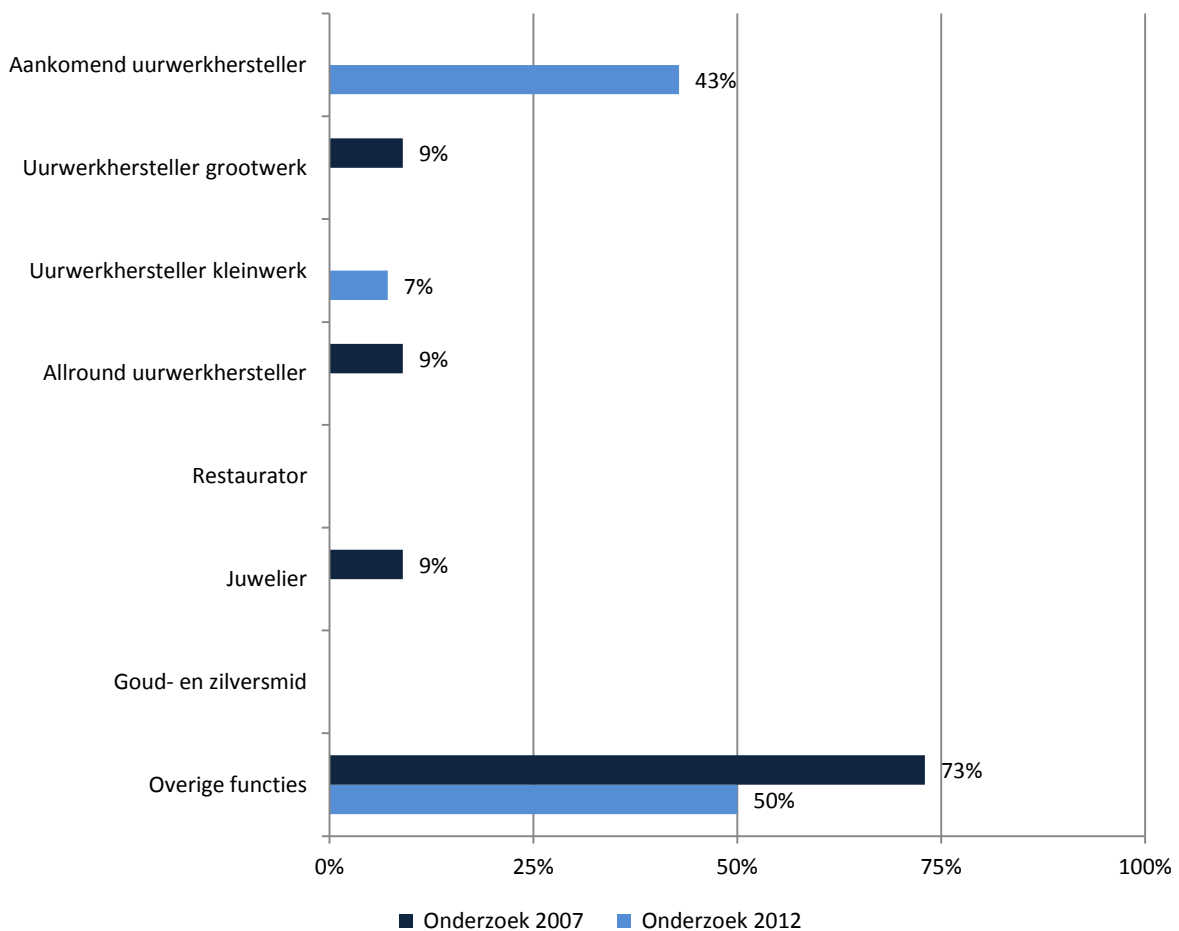
Wanneer we specifiek kijken naar het aantal aangenomen medewerkers bij de *gespecialiseerde uurwerkbedrijven* in de periode tussen juli 2011 en juli 2012 komt dit neer op **34** nieuw aangetrokken werknemers (in de steekproef werden er immers 0,1048 nieuwe werknemers per bedrijf aangenomen; $0,1048 \times 328 = 34$).

Met betrekking tot het aantal vertrokken medewerkers bij de *gespecialiseerde uurwerkbedrijven* geldt dat er in de periode tussen juli 2011 en juli 2012 naar schatting **37** medewerkers zijn vertrokken (in de steekproef waren er immers 0,1129 vertrokken werknemers per bedrijf; $0,1129 \times 328 = 37$).

Vervolgens werd gevraagd in welke functies personeel werd aangenomen (figuur 3.1.3).

Figuur 3.1.3

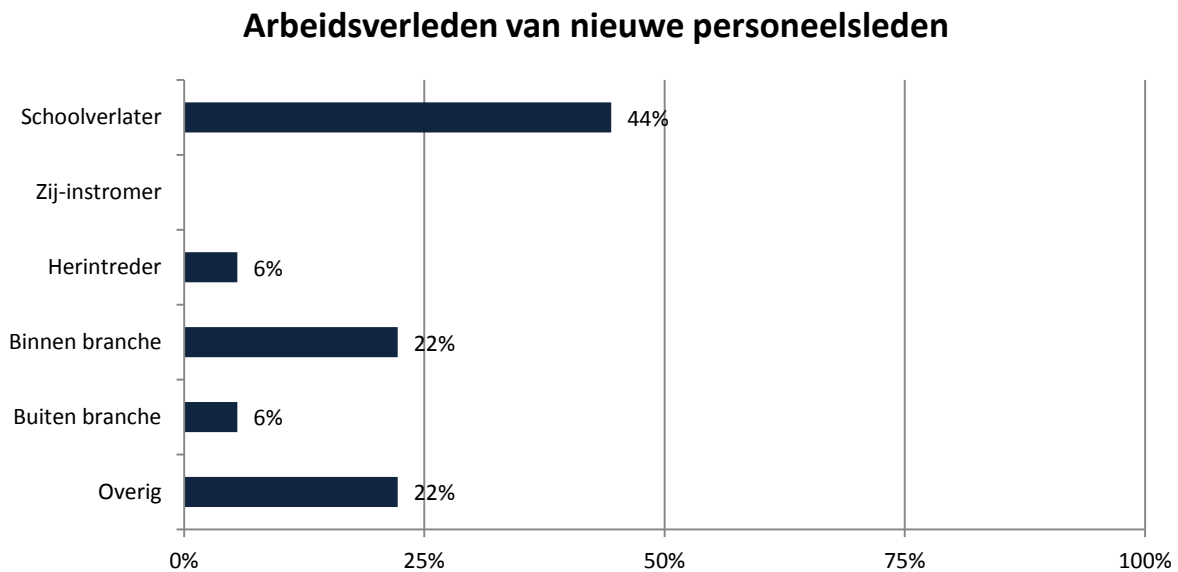
Functies waarin nieuwe personeelsleden werkzaam zijn

Tegenwoordig zijn nieuwe personeelsleden vooral werkzaam als aankomend uurwerkhersteller (43%) en in zogeheten overige functies (50%). In 2007 waren geen van de nieuwe personeelsleden nog werkzaam als aankomend uurwerkhersteller. In tegenstelling tot 2007 zijn nieuwe personeelsleden daarentegen nu niet meer werkzaam als uurwerkhersteller grootwerk, allround uurwerkhersteller en juwelier.

Vervolgens werd gevraagd naar de herkomst of achtergrond van dit nieuwe personeel (figuur 3.1.4).

Figuur 3.1.4

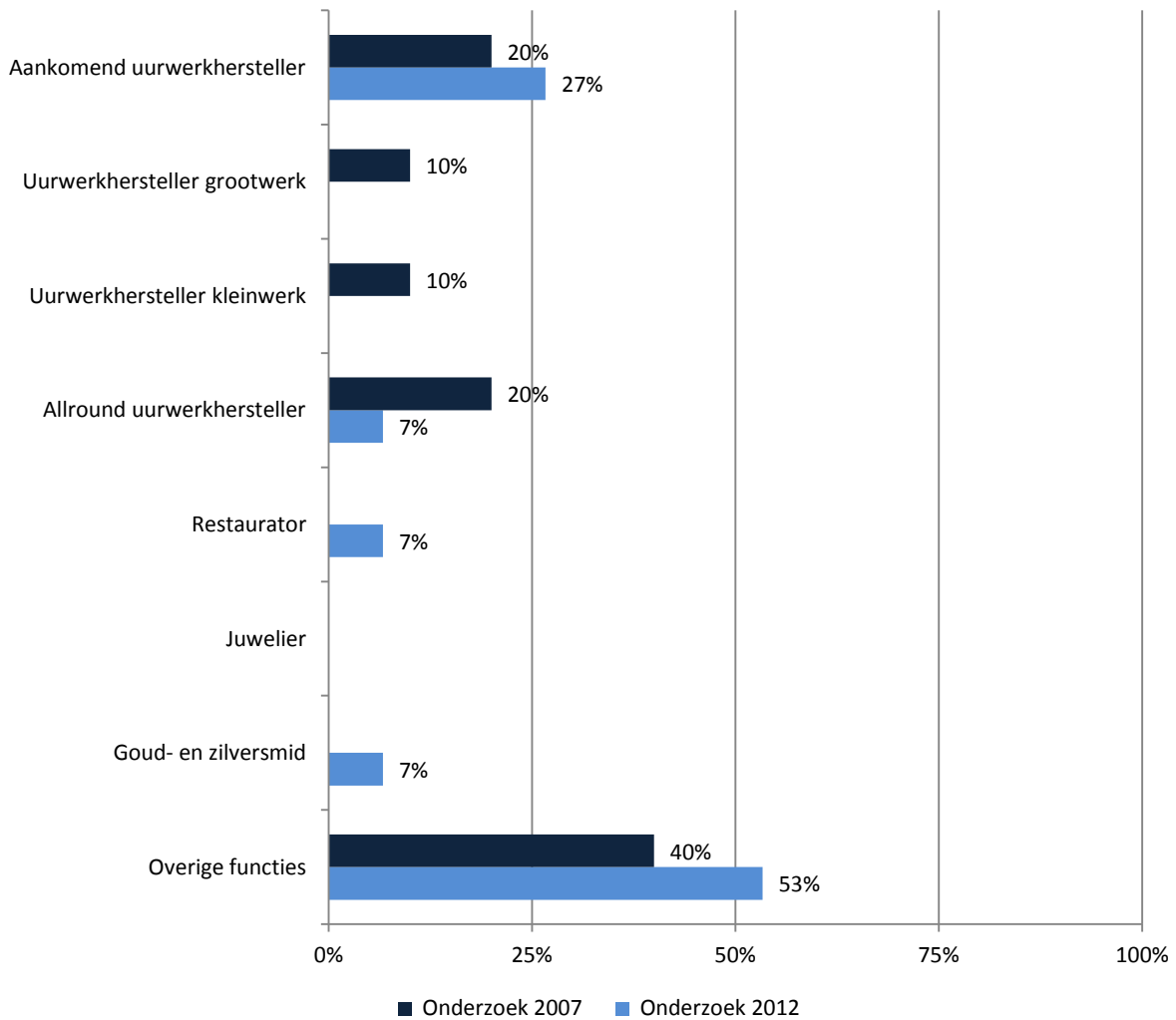

Bijna de helft van het personeel dat tussen 1 juli 2011 en 1 juli 2012 werd aangenomen, is rechtstreeks afkomstig van school (44%). Iets minder dan een kwart van het nieuwe personeel was al werkzaam binnen de branche, terwijl een even grote groep op een andere manier binnenkwam.

Vervolgens werd ook gevraagd naar de functie waarin werknemers werkzaam waren die zijn vertrokken bij de bedrijven. Deze functies staan weergegeven in figuur 3.1.5.

Figuur 3.1.5

Functie waarin vertrokken personeel werkzaam was

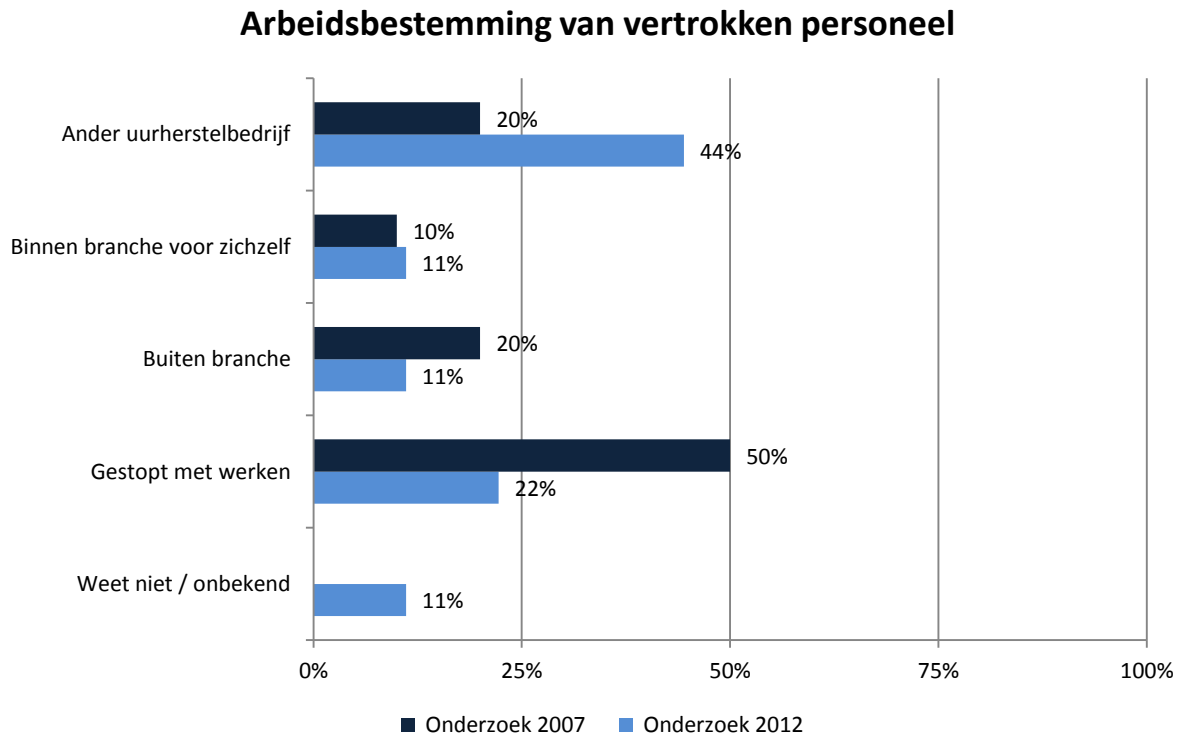

De functies waarin vertrokken personeel werkzaam was ontlopen elkaar niet veel ten opzichte van 2007. Er zijn hoe dan ook minder allround uurwerkherstellers vertrokken bij de bedrijven, terwijl er juist meer restauratoren, goud- en zilversmeden, en personeelsleden in overige functies zijn vertrokken. Eén ondernemer specificeerde de ‘overige’ functie waarin een vertrekkend personeelslid werkzaam was. Dit personeelslid was administratief- en ondersteunend medewerker.

Figuur 3.1.6 geeft weer wat de bestemming was van dit vertrokken personeel.

Figuur 3.1.6

Waar in 2007 de helft van de werknemers stopte bij uurwerkherstelbedrijven omdat zij überhaupt stopten met werken, heeft in 2012 een verschuiving plaatsgevonden. Bijna de helft van het vertrokken personeel is namelijk bij een ander uurwerkherstelbedrijf gaan werken (44%), terwijl het aandeel van gestopte werknemers naar 22% is gedaald. In figuur 3.1.3 en figuur 3.1.4 bleek dan ook dat het personeel gemiddeld jonger geworden lijkt te zijn. Er is duidelijk meer personeel aangenomen als aankomend uurwerkhersteller, en de meeste nieuwe personeelsleden zijn schoolverlater.

Tot slot is gevraagd wat de meest genoemde redenen zijn voor vertrek. De antwoorden die zijn gegeven staan weergegeven in tabel 3.1.7.

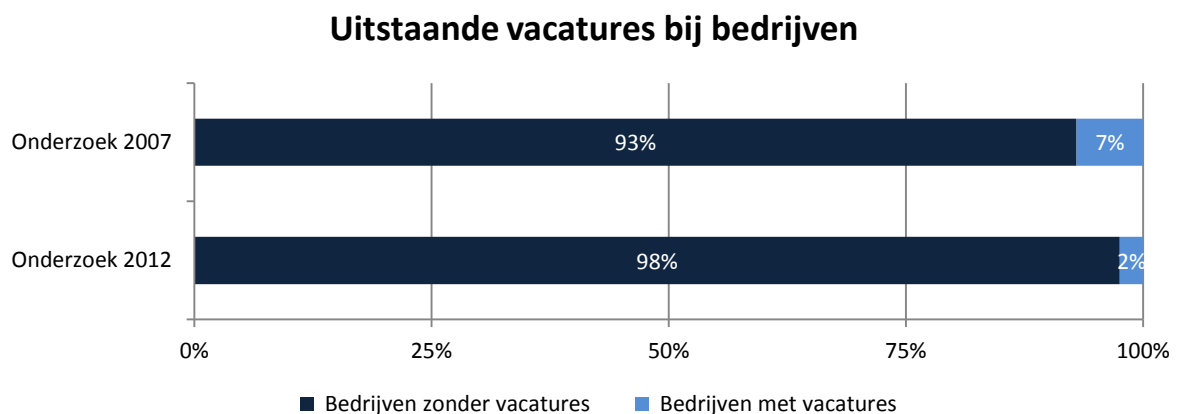
Tabel 3.1.7

Soort bedrijf	Reden om te vertrekken
Kleinwerk	De economische situatie.
	De werknemer ging met pensioen.
	De werknemer vond een andere baan.
Gemengd	Het werk was af.
	De werknemer kon elders een fulltime aanstelling krijgen.
Overig	De werknemer kreeg een aanbieding in Zwitserland.
	Het contract werd niet verlengd.
	De omzet-dip in 2011.
	Een teruglopende omzet.

3.2 Uitstaande vacatures

Ondernemers is gevraagd of zij op dit moment vacatures hebben uitstaan (figuur 3.2.1).

Figuur 3.2.1

Slechts 2 procent van de bedrijven heeft op dit moment vacatures uitstaan. Dit is nog lager dan in 2007, toen op het moment van het onderzoek 7 procent een vacature had uitstaan.

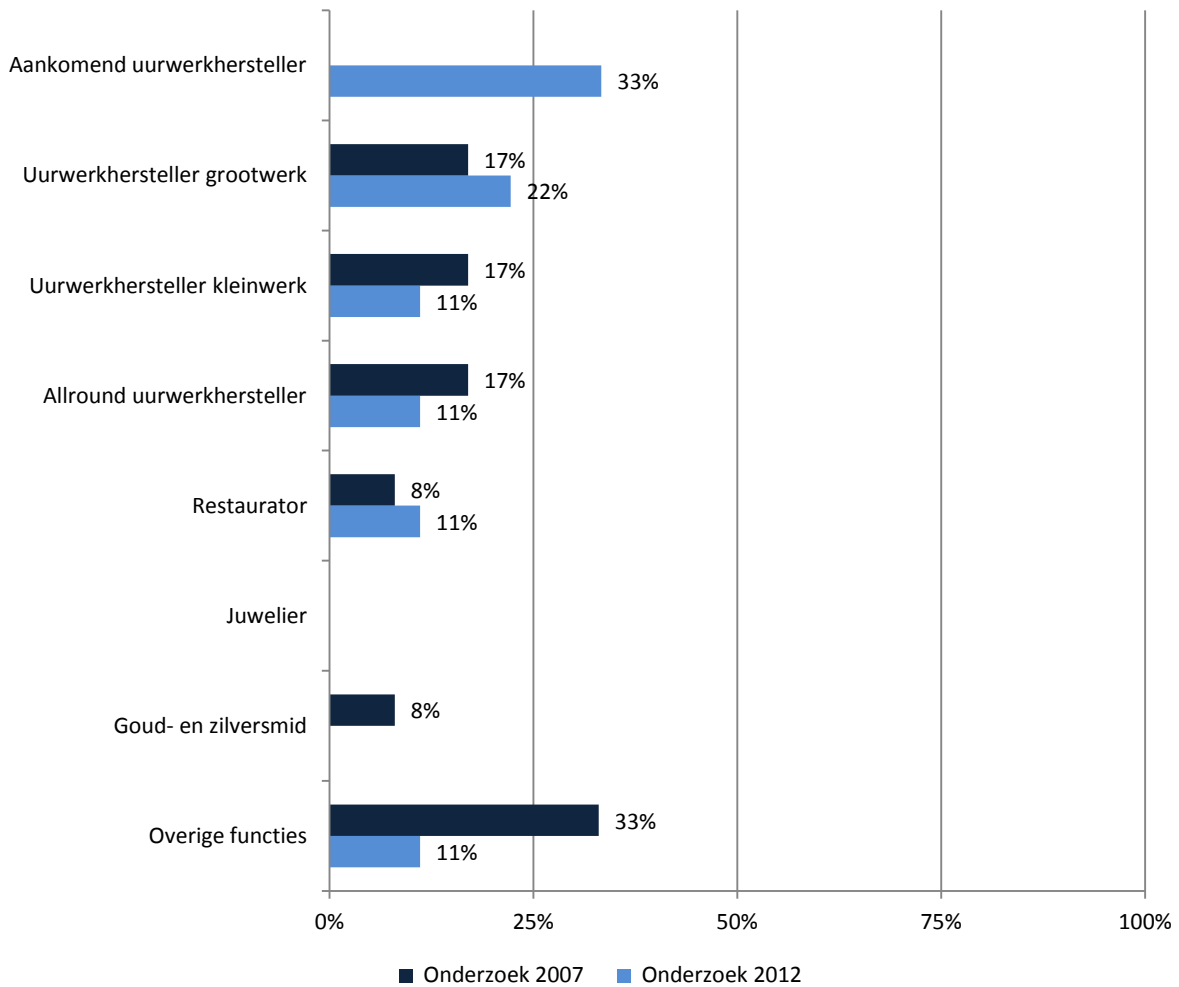
Wanneer we dit vertalen naar de populatie blijkt dat er in het laatste kwartaal van 2012 naar schatting **5,28 vacatures** openstonden in de branche voor *gespecialiseerde uurwerkbedrijven*.

Indien de ondernemer aangaf dat er binnen het bedrijf een vacature(s) uitstond, werd gevraagd voor welke functie(s) dit dan is. Deze functies staan weergegeven in figuur 3.2.2.

Figuur 3.2.2

Functie waarvoor vacatures uitstaan bij bedrijven

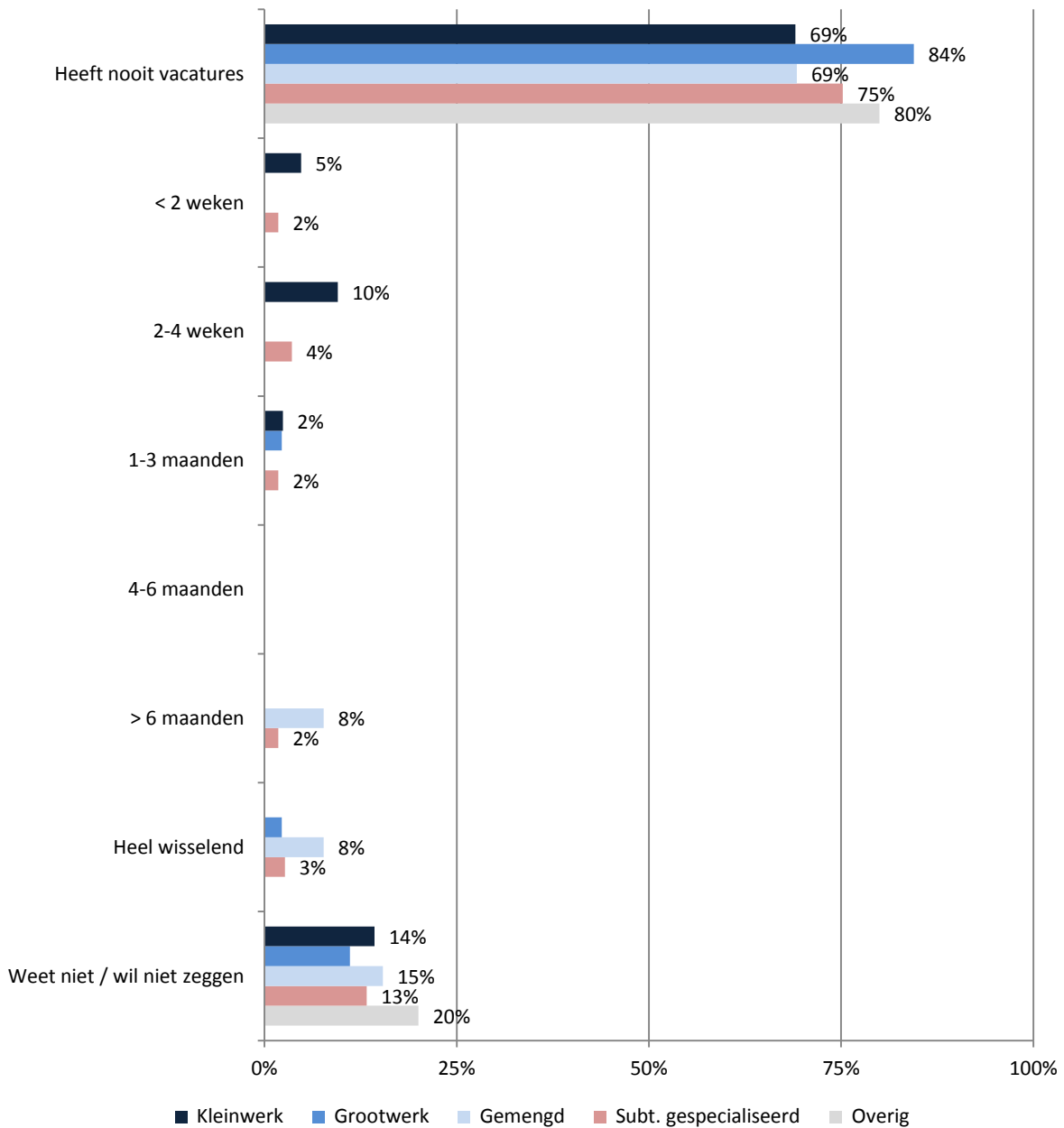
Gelijk aan de functie waar de meeste werknemers het afgelopen jaar in zijn aangenomen (figuur 3.1.3), zijn de meeste uitstaande vacatures voor aankomend uurwerkherstellers (33%). In 2007 waren hier nog geen vacatures voor. Iets minder dan een kwart van de vacatures is voor uurwerkherstellers grootwerk. Daarbij zijn gelijk aan 2007 geen vacatures voor juweliërs, terwijl in tegenstelling tot 2007 nu ook geen vacatures zijn voor goud- en zilversmeden.

Tot slot werd gevraagd hoe lang het gemiddeld duurt om een vacature vervuld te krijgen. De antwoorden hierop staan weergegeven in figuur 3.2.3.

Figuur 3.2.3

Tijd waarbinnen vacature doorgaans wordt vervuld in bedrijf

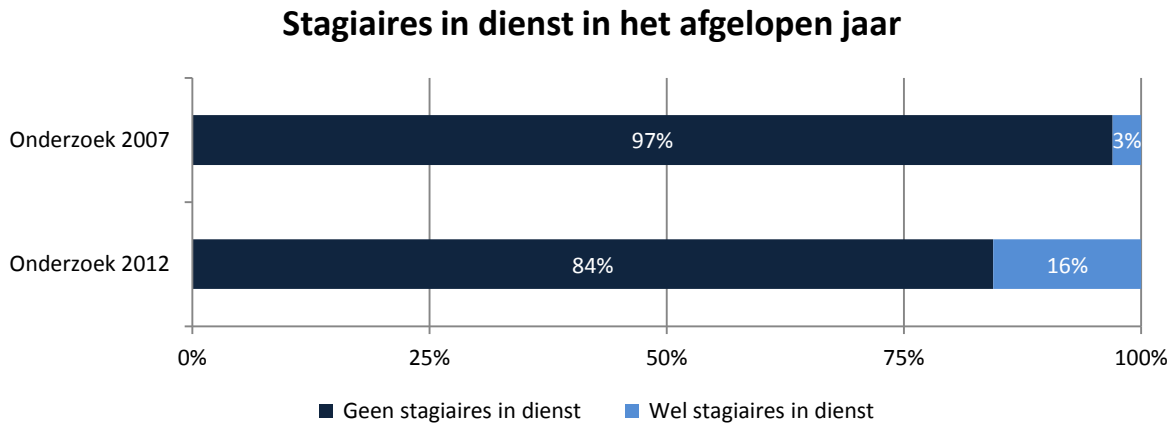
Verreweg de meeste ondernemers geven aan nooit vacatures te hebben. Toch geeft ongeveer een derde van de kleinwerk- en gemengde ondernemers aan dit wél te hebben. Opvallend is dat het vervullen van de meeste vacatures bij gemengde bedrijven langer dan een half jaar duurt.

3.3 Stageplekken

Naast vaste werknemers, kunnen uurwerkherstelbedrijven ook stagiaires in dienst nemen. Figuur 3.3.1 toont het percentage bedrijven dat het afgelopen jaar van deze arbeid gebruik heeft gemaakt.

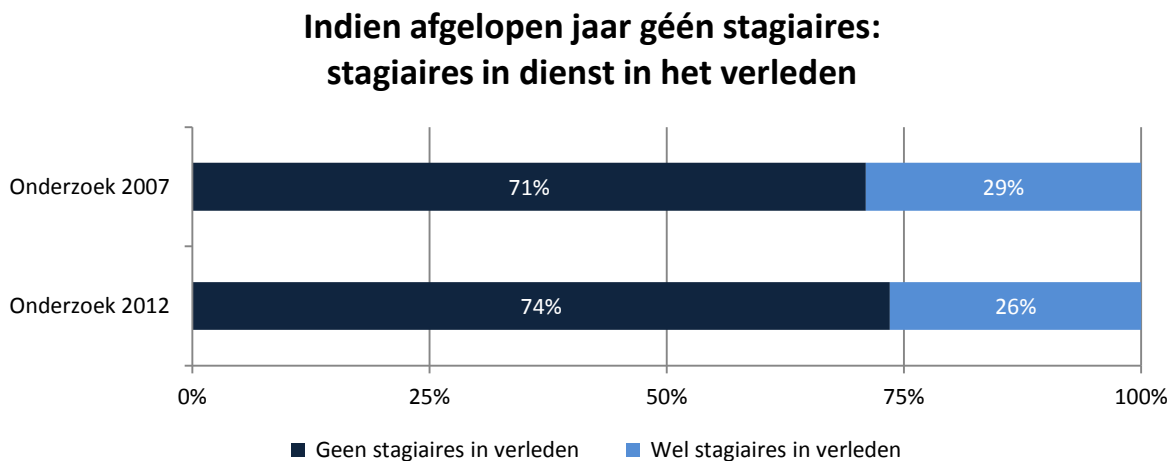
Figuur 3.3.1

Het is opvallend dat tegenwoordig een beduidend hoger percentage bedrijven stagiaires in dienst heeft dan dat in 2007 het geval was. Er is sprake van een stijging van 13 procentpunt.

Ondernemers van bedrijven die het afgelopen jaar géén stagiaires in dienst hebben gehad, is vervolgens gevraagd of zij dit in het verleden wel hebben gehad (figuur 3.3.2).

Figuur 3.3.2

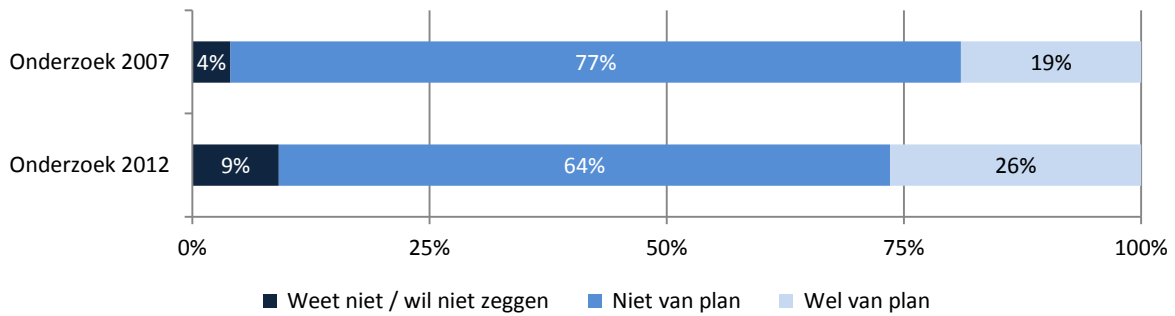
De percentages van 2007 en 2012 ontlopen elkaar nauwelijks. Ongeveer een kwart van de bedrijven die op dit moment geen stagiaires in dienst hebben, heeft dit in het verleden wél gehad.

Vervolgens is ondernemers gevraagd of zij van plan zijn in de toekomst nog stagiaires aan te nemen. De antwoorden hierop staan weergegeven in figuur 3.3.3.

Figuur 3.3.3

Voornemen om stagiaires in toekomst in dienst te nemen

Uit figuur 3.3.2 bleek reeds dat meer bedrijven stagiaires in dienst hebben dan in 2007. Nu blijkt tevens dat ook meer bedrijven dit in de toekomst van plan zijn. Meer dan een kwart van de ondernemers heeft het voornemen dit in de toekomst te doen, tegenover 19 procent in 2007.

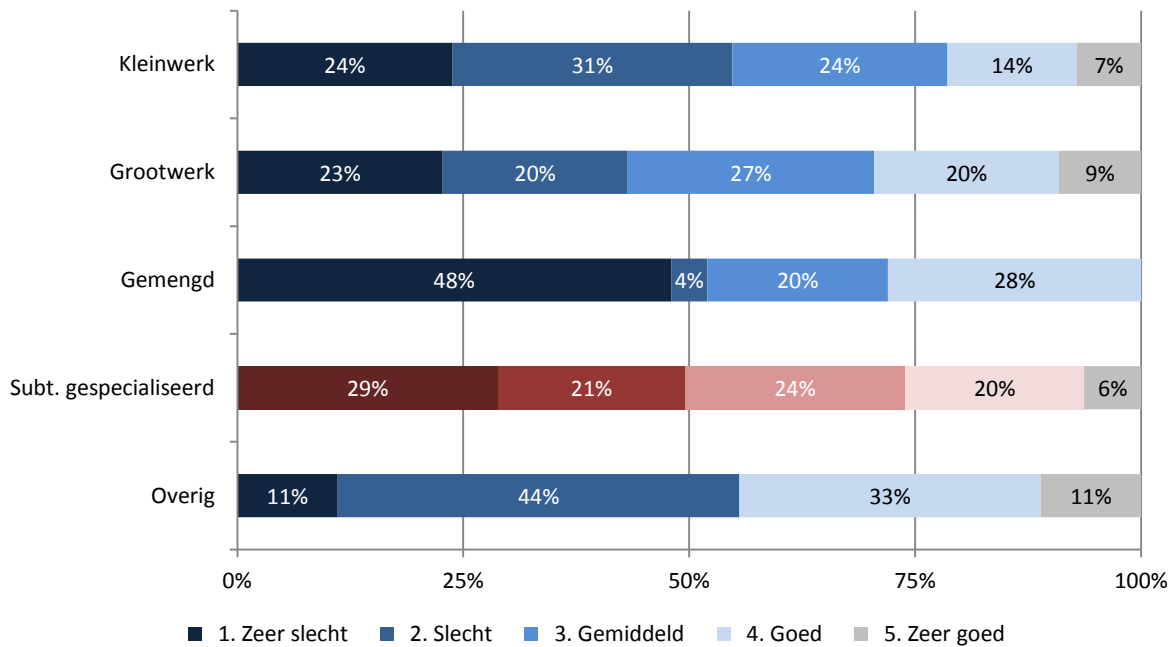

3.4 Arbeidsperspectief

Om het arbeidsperspectief van branchespecifiek geschoolde arbeidskrachten te meten, is ondernemers gevraagd naar hun inschatting van de kans op werk voor deze arbeidskrachten in de komende jaren (ongeacht leeftijd). Voor de beantwoording van deze vraag is gebruikgemaakt van een 5-punts Likertschaal, waarbij 1=zeer slecht, 2=slecht, 3=gemiddeld, 4=goed en 5=zeer goed. Figuur 3.4.1 geeft eerst de percentuele verdeling van de antwoorden weer voor de inschatting over kans op werk tussen nu en twee jaar.

Figuur 3.4.1

Ingeschatte kans op werk voor branchespecifiek geschoolde arbeidskrachten tussen nu en twee jaar

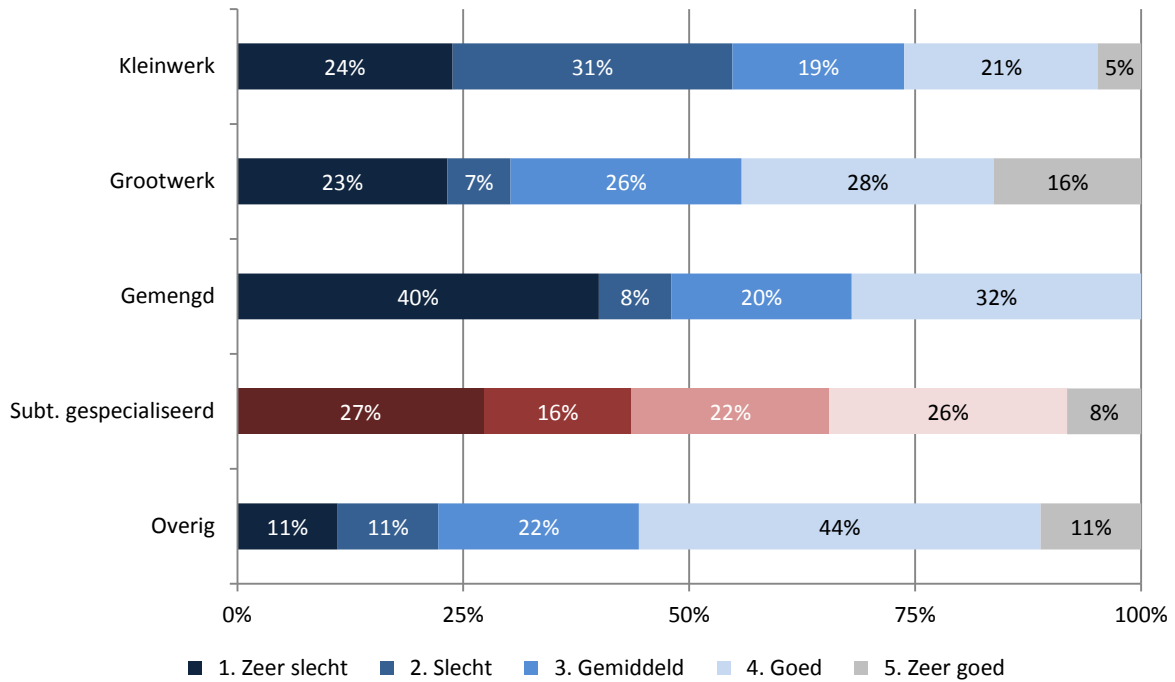
Ondernemers van gemengde bedrijven schatten de kans op werk tussen nu en twee jaar het meest slecht, of zelfs zeer slecht in (samen genomen 52%). Dit is ook de enige groep waarvan niemand denkt dat de kans op werk in deze periode zeer goed is. Het meest positief zijn ondernemers van overige bedrijven. Bijna de helft schat de kans op werk van branchespecifiek geschoolde arbeidskrachten goed, tot zeer goed in. Hoe dan ook geldt voor elk type bedrijf dat ongeveer de helft van de ondernemers de kans op werk tussen nu en twee jaar slecht, of zelfs zeer slecht inschat.

Vervolgens is ook gevraagd naar de ingeschatte kans op werk voor branchespecifiek geschoolde arbeidskrachten over twee tot vijf jaar. (figuur 3.4.2).

Figuur 3.4.2

Ingeschatte kans op werk voor branchespecifiek geschoolde arbeidskrachten tussen over twee en vijf jaar

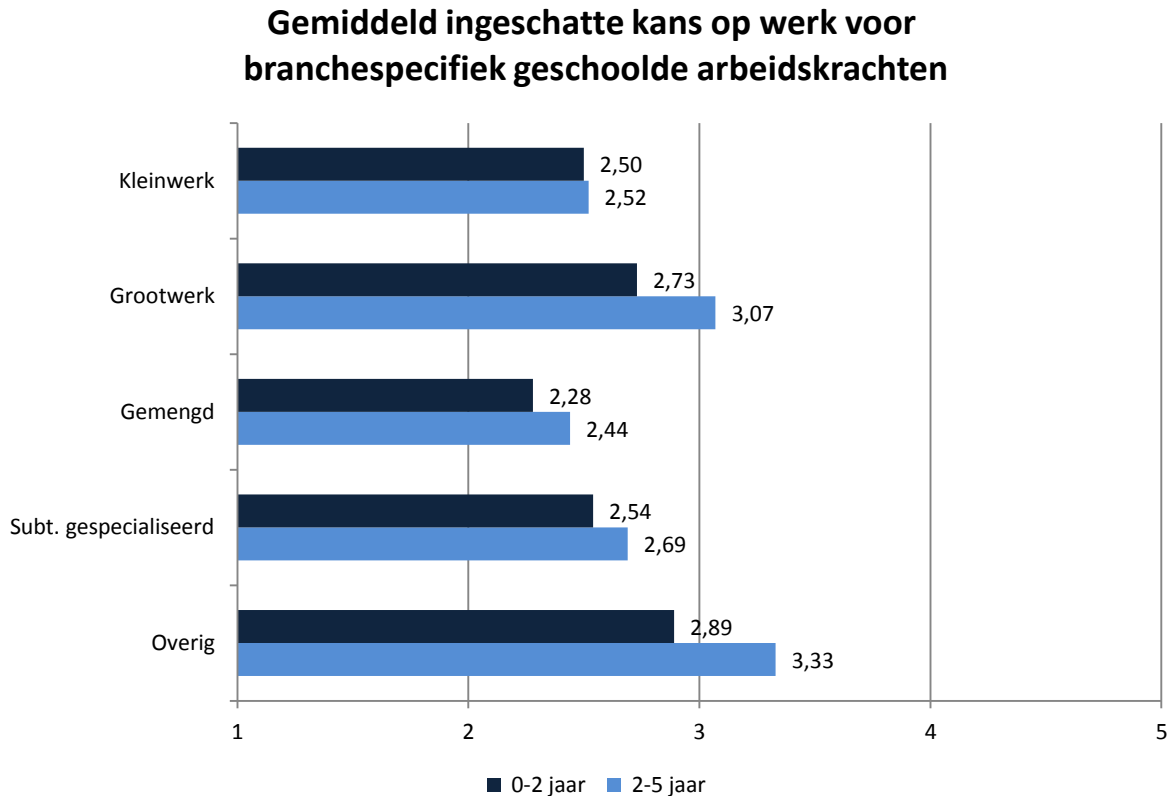

Ondernemers van gespecialiseerde bedrijven hebben nauwelijks meer vertrouwen in de kans op werk voor branchespecifiek geschoolde arbeidskrachten over twee tot vijf jaar, dan dat zij dit hebben in de kans op werk tussen nu en twee jaar. Alleen ondernemers van grootwerkbedrijven en van de overige bedrijven zien echt verbetering optreden over enkele jaren.

Na de percentuele verdeling van de antwoorden, is het ook interessant naar de gemiddelde waarden per type bedrijf te kijken. Deze staan weergegeven in figuur 3.4.3.

Figuur 3.4.3

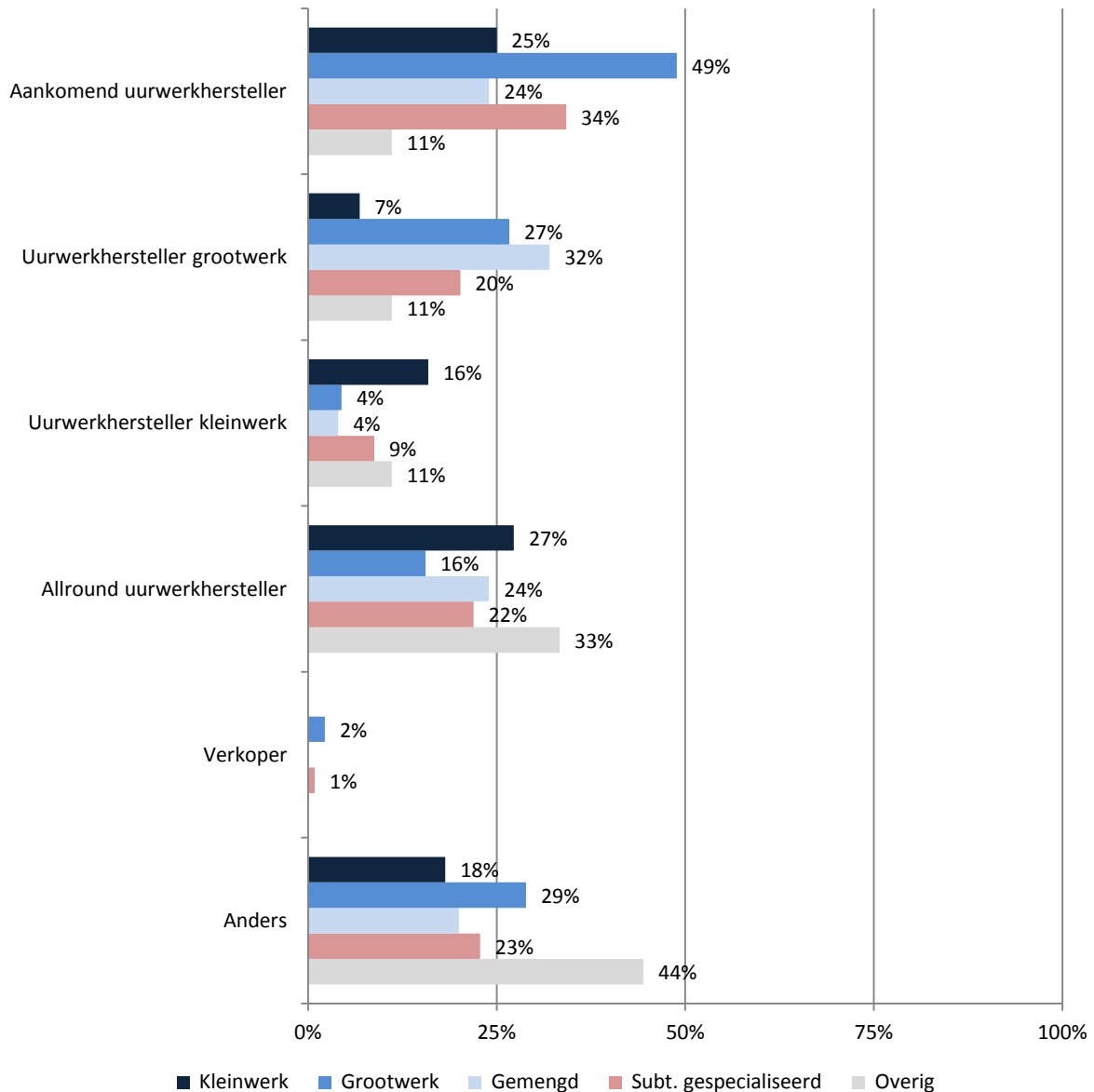
Ondernemers van grootwerkbedrijven en overige bedrijven zijn de enige ondernemers die de kans op werk voor branchespecifiek geschoolde arbeidskrachten over twee tot vijf jaar hoger dan gemiddeld inschatten (respectievelijk 3,07 en 3,33; waarbij 1=zeer slecht en 5=zeer goed). Hoewel alle typen bedrijven een stijging van deze kans inschatten over enkele jaren ten opzichte van nu, is het vertrouwen bij kleinwerkbedrijven en gemengde bedrijven niet veel groter.

Vervolgens is ondernemers gevraagd in welke functie zij pasgediplomeerde leerlingen aannemen. De antwoorden hierop staan weergegeven in figuur 3.4.4.

Figuur 3.4.4

Functie waarvoor pasgediplomeerde leerlingen worden aangenomen

Waar kleinwerkbedrijven pasgediplomeerde leerlingen vooral aannemen als allround uurwerkhersteller en als aankomend uurwerkhersteller, nemen grootwerkbedrijven pasgediplomeerde leerlingen vooral aan als aankomend uurwerkhersteller, voor zogenoemde andere functies, en als uurwerkhersteller

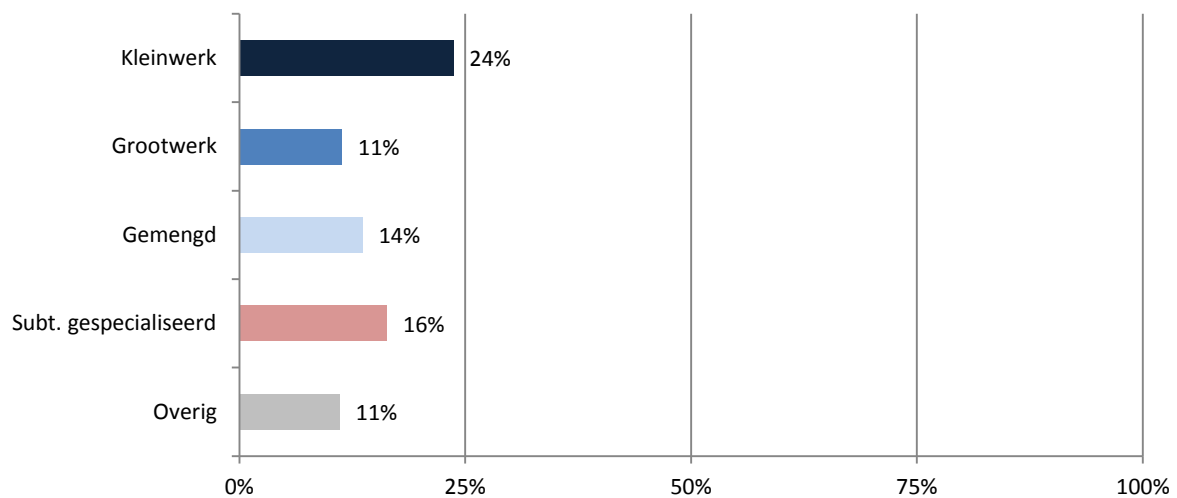
grootwerk. Gemengde bedrijven nemen deze leerlingen met name aan als aankomend uurwerkhersteller.

Vervolgens werd ondernemers gevraagd de overige functies waarvoor zij pasgediplomeerde leerlingen aannemen te specificeren. Hier maakte echter geen van de ondernemers gebruik van.

Tot slot is gevraagd of er interne doorstroommogelijkheden zijn binnen het bedrijf (figuur 3.4.5).

Figuur 3.4.5

Aandeel bedrijven met interne doorstroommogelijkheden

De meeste doorstroommogelijkheden zijn bij kleinwerkbedrijven (24%). Toch zijn er ook bij meer dan driekwart van deze bedrijven geen doorstroommogelijkheden.

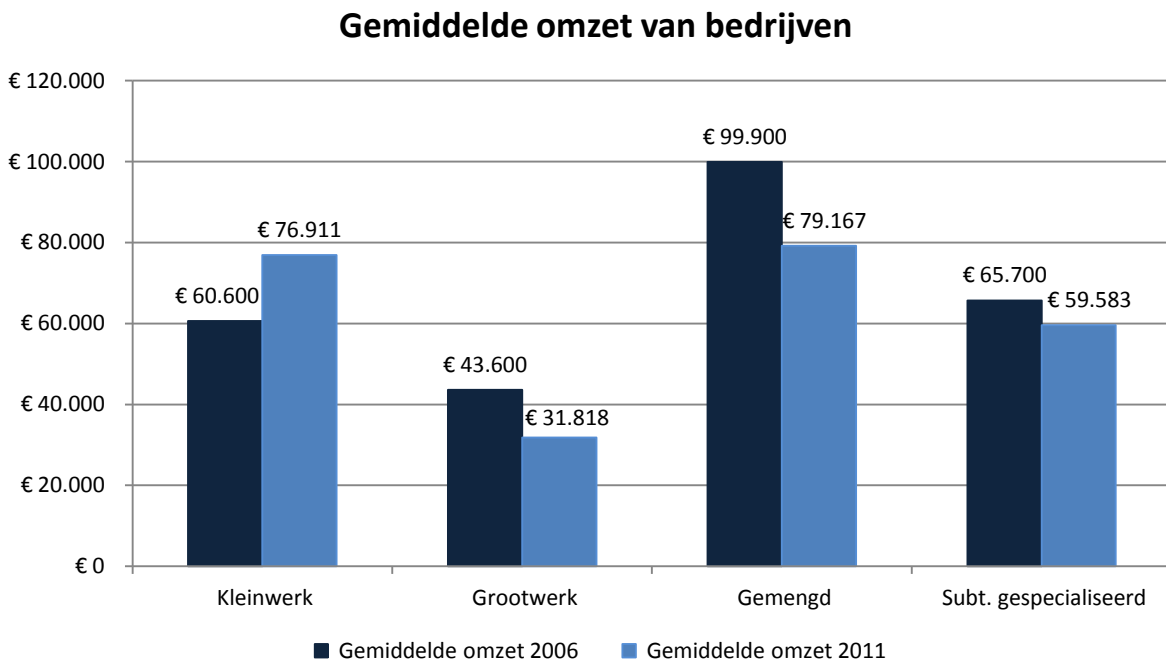
4. Omzet van bedrijven

Ondernemers van de verschillende bedrijven is zowel naar hun jaaromzet als naar hun omzetontwikkeling en hun verwachtingen van de omzet in de toekomst gevraagd. Tevens is gevraagd naar de omzetherkomst van bedrijven.

4.1 Jaaromzet 2011

Ondernemers werd gevraagd hoeveel hun omzet in 2011 bedroeg, exclusief BTW en inclusief eventueel uitbesteed werk. De gemiddelde omzet staat weergegeven in figuur 4.1.1. De overige bedrijven zijn hierin niet meegenomen omdat te weinig respondenten deze vraag wilden beantwoorden.

Figuur 4.1.1

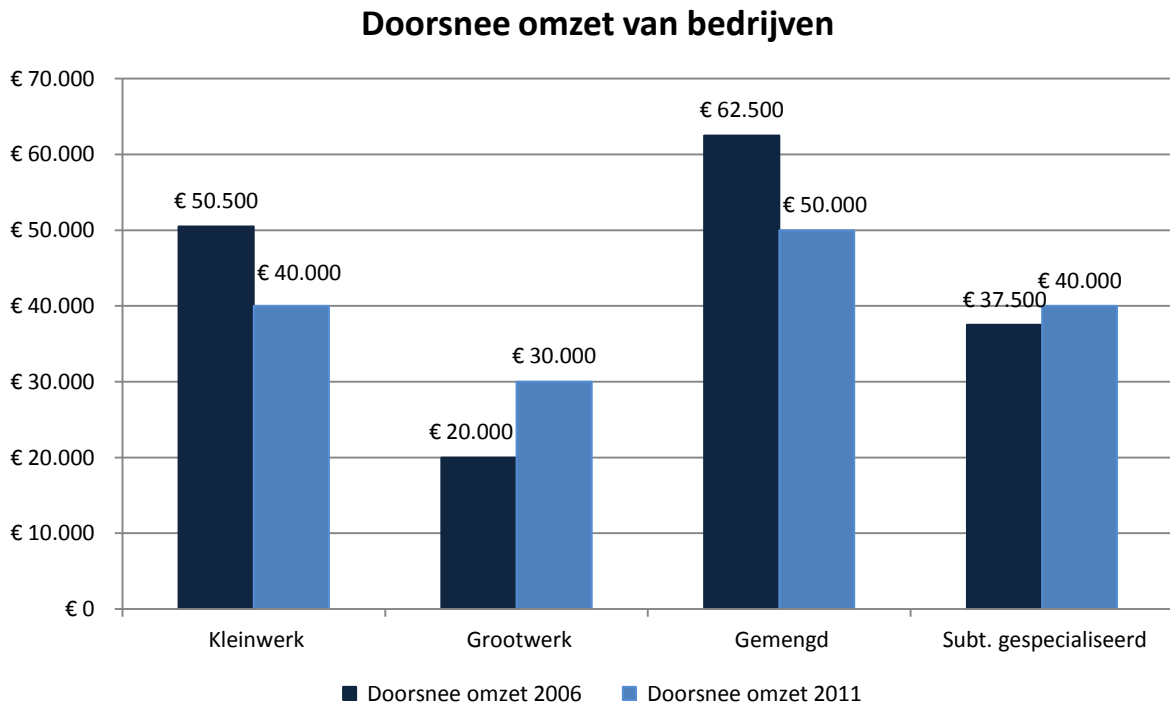

Waar de gemiddelde omzet van kleinwerkbedrijven in 2011 hoger was dan in 2006, is dit voor grootwerkbedrijven en gemengde bedrijven precies andersom. Hun omzet was het afgelopen jaar lager dan vijf jaar eerder. Wanneer het gemiddelde wordt genomen van de omzet van deze drie soorten gespecialiseerde bedrijven, blijkt de omzet in 2011 te zijn gedaald in vergelijking met 2006.

Omdat een gemiddelde omzet soms misleidend kan zijn door hoge/lage uitschieters, kan de doorsnee van een rij getallen soms een beter beeld geven. Het doorsnee getal wordt gevonden door een rij getallen van klein naar groot te rangschikken, en dan het middelste getal te nemen. De doorsnee omzet van de bedrijven staat weergegeven in figuur 4.1.2.

Figuur 4.1.2

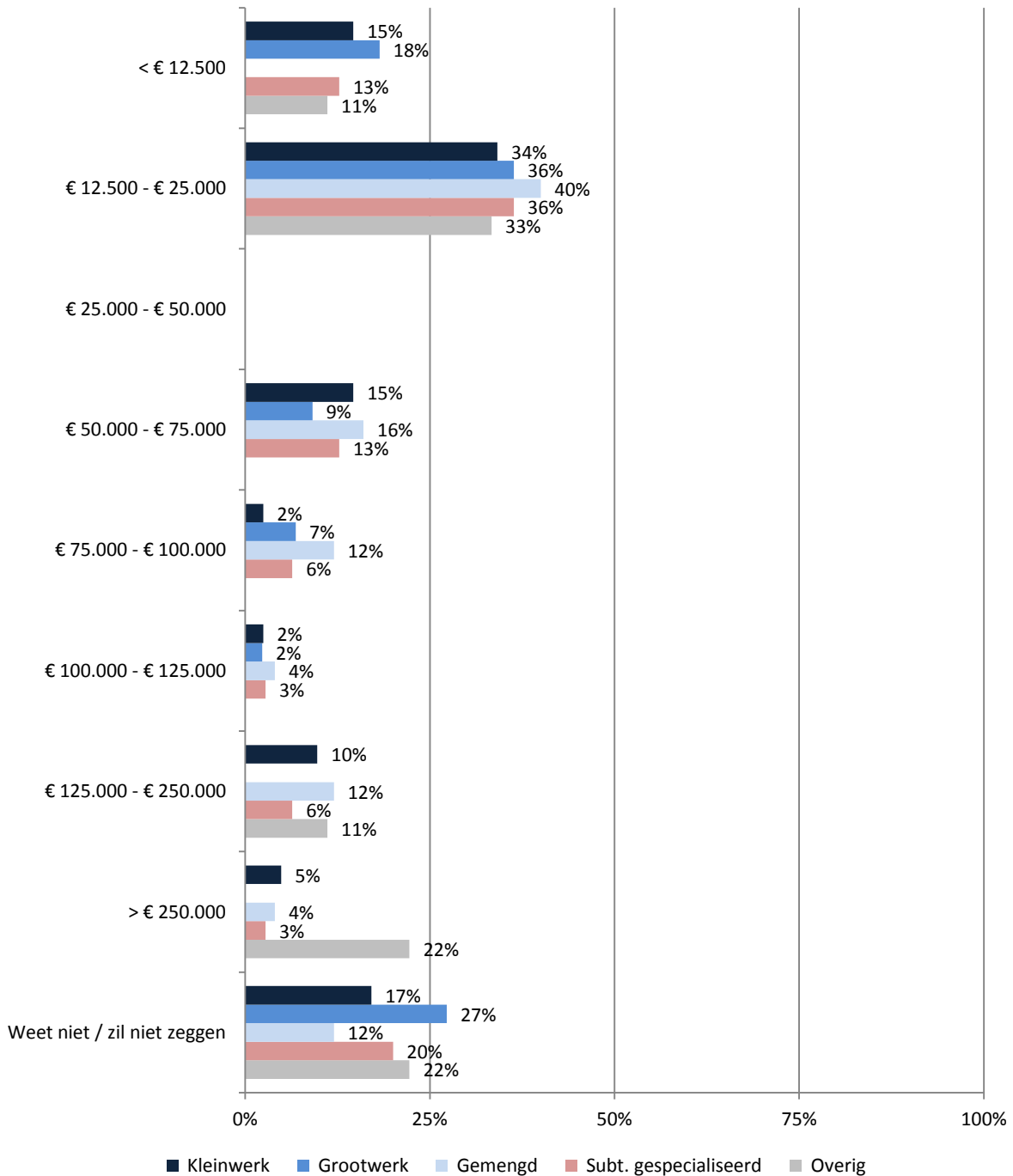
Wanneer niet de gemiddelde omzet maar de doorsnee omzet wordt geanalyseerd, is het beeld voor kleinwerkbedrijven en grootwerkbedrijven ten opzichte van 2006 precies andersom. Voor kleinwerkbedrijven is de omzet in 2011 lager uitgevallen, terwijl deze voor grootwerkbedrijven juist wat hoger uitvalt. Wanneer naar de gespecialiseerde bedrijven samen wordt gekeken, blijkt de doorsnee omzet in 2011 licht gestegen te zijn ten opzichte van de doorsnee omzet in 2006.

De antwoorden van ondernemers zijn vervolgens gecategoriseerd (figuur 4.1.3). De gecategoriseerde antwoorden uit 2007 staan weergegeven in tabel 4.1.4.

Figuur 4.1.3

Omzet van bedrijven in 2011 exclusief BTW en inclusief uitbesteed werk

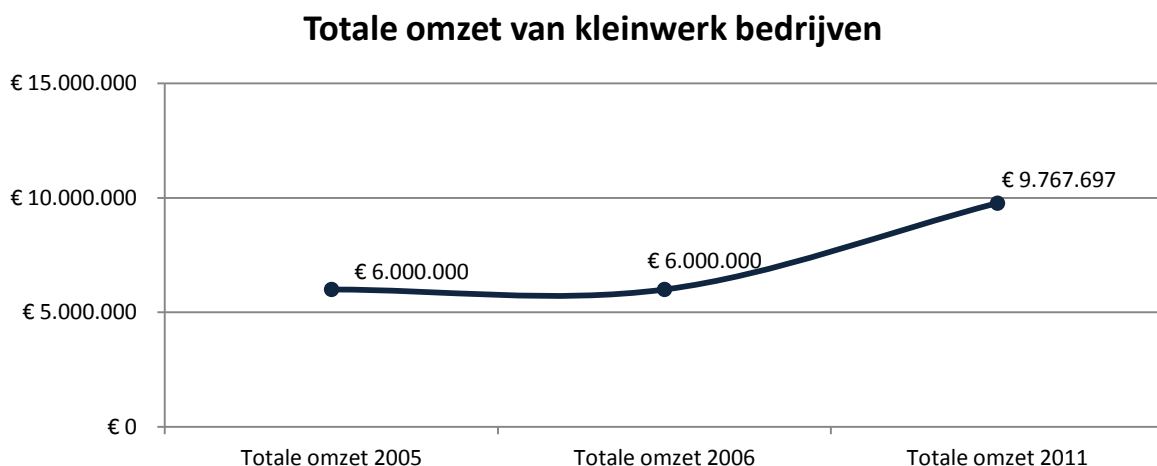
Tabel 4.1.4 Cijfers 2007

	Kleinwerk	Grootwerk	Gemengd	Subtotaal gespecialiseerd	Overig
< € 12.500	13%	33%	9%	20%	0%
€ 12.500 - € 25.000	8%	19%	16%	15%	2%
€ 25.000 - € 50.000	24%	40%	15%	28%	5%
€ 50.000 - € 75.000	35%	1%	11%	14%	0%
€ 75.000 - € 100.000	6%	1%	17%	7%	6%
€ 100.000 - € 125.000	2%	0%	5%	2%	6%
€ 125.000 - € 250.000	8%	0%	15%	7%	32%
> € 250.000	4%	6%	12%	7%	49%

Voor minimaal een derde van alle typen bedrijven geldt dat de jaaromzet in 2011 tussen € 12.500 en € 25.000 bedroeg. Geen van de bedrijven behaalde in 2011 echter een omzet van de categorie hier net boven, tussen € 25.000 en € 50.000. Derhalve is dus een duidelijke scheiding tussen bedrijven waarneembaar. Waar ongeveer de helft van de bedrijven een jaaromzet van minder dan € 25.000 noteerde in 2011, noteerde de andere helft een jaaromzet van hoger dan € 50.000. Hiertussen bevinden zich geen bedrijven. In het vorige onderzoek was deze scheiding nog niet zichtbaar. Toen noteerden zelfs de meeste bedrijven een jaaromzet van tussen € 25.000 en € 50.000.

De totale omzet van kleinwerk bedrijven (in absolute getallen) staat weergegeven in figuur 4.1.5.

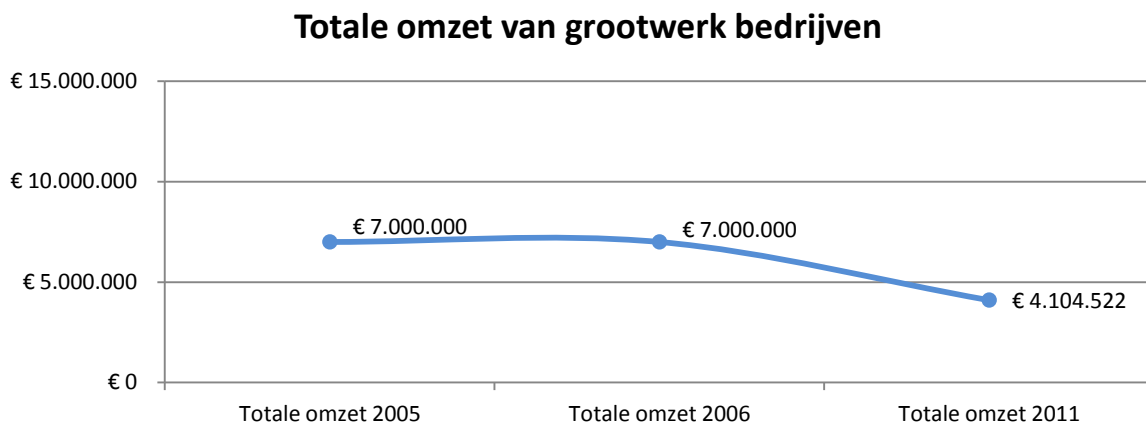
Figuur 4.1.5

De totale omzet van kleinwerkspecialisten is sterk gestegen ten opzichte van 2006. Het is echter onwaarschijnlijk dat de markt sterk gegroeid is. De verklaring moet waarschijnlijk gezocht worden in de afname van het aantal gemengde bedrijven doordat er minder vraag is naar grootwerk. Daarom valt de omzet van bedrijven die voorheen 'gemengd' waren nu onder de noemer 'kleinwerk'.

De totale omzet van grootwerk bedrijven (in absolute getallen) staat weergegeven in figuur 4.1.6.

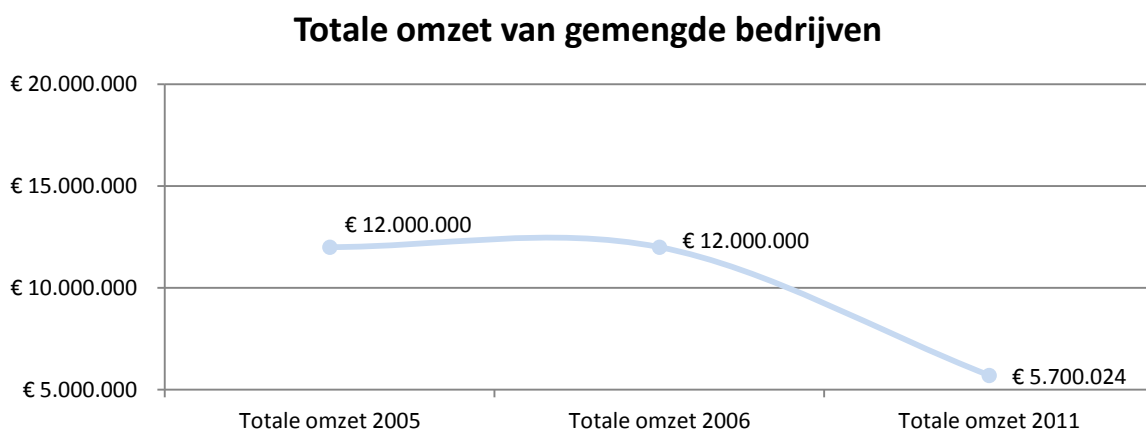
Figuur 4.1.6

In de omzet van grootwerk bedrijven is een duidelijk dalende trend waarneembaar. De totale omzet ligt beduidend lager dan in 2006 het geval was.

De totale omzet van gemengde bedrijven (in absolute getallen) staat weergegeven in figuur 4.1.7.

Figuur 4.1.7

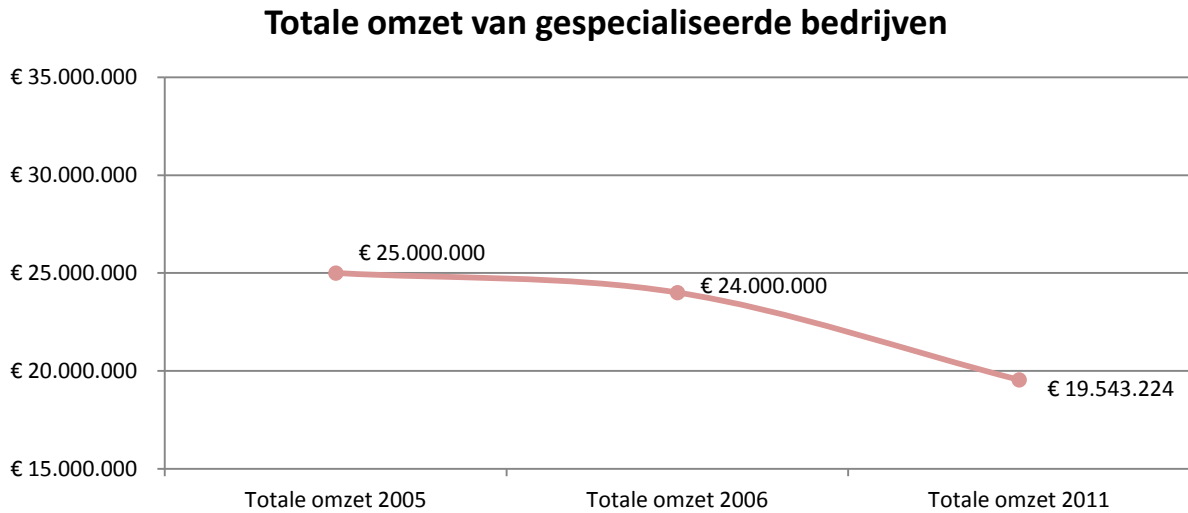

Ook de totale omzet van gemengde bedrijven is fors gedaald. Zoals eerder aangegeven heeft dit waarschijnlijk te maken met het feit dat er minder vraag is naar grootwerk. Daarom is het aantal gemengde bedrijven sterk afgenomen.

De totale omzet van de gespecialiseerde bedrijven samen (in absolute getallen) staat weergegeven in figuur 4.1.8.

Figuur 4.1.8

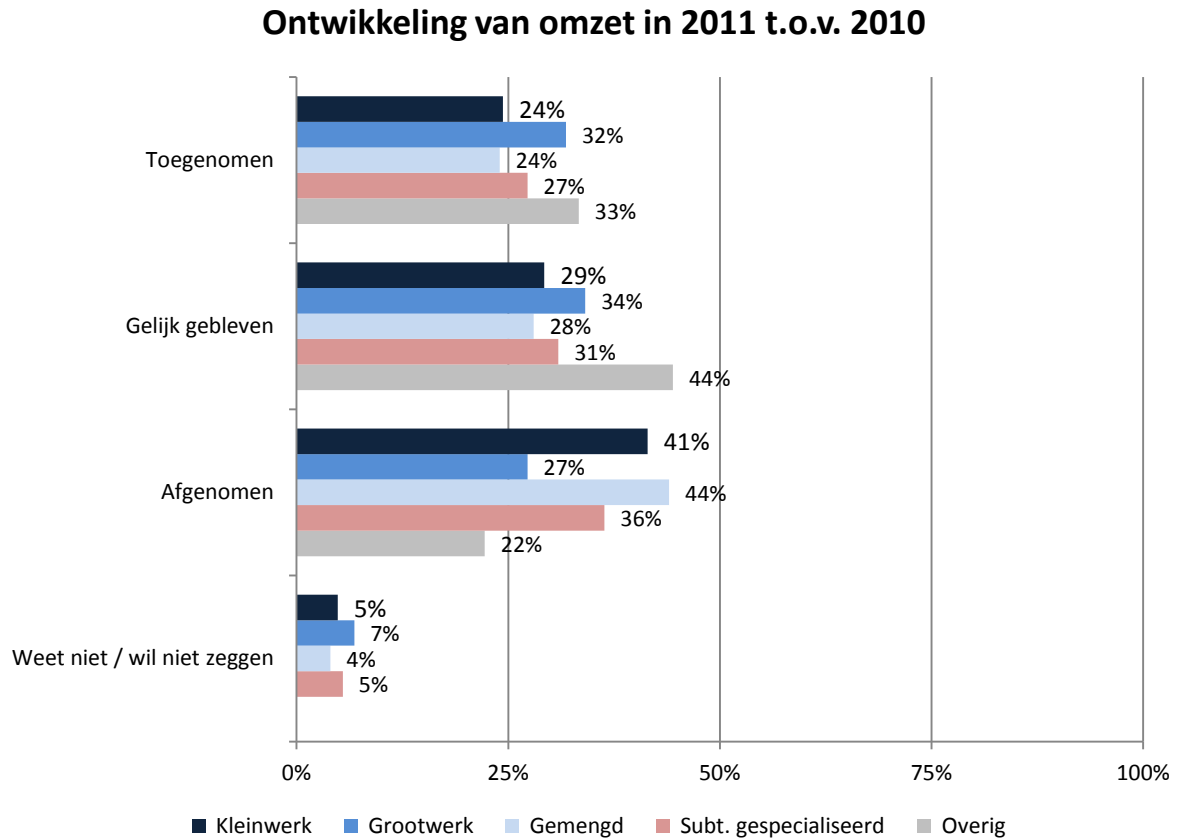

De totale omzet van gespecialiseerde bedrijven is gedaald ten opzichte van 2006. Onze schatting is dat de totale omzet voor gespecialiseerde uurwerkbedrijven in 2011 € 19.543.224 bedroeg.

4.2 Omzetontwikkeling

Ondernemers van de verschillende bedrijven is gevraagd aan te geven of hun totale omzet in 2011 is toegenomen, gelijk gebleven of is afgenomen ten opzichte van 2010. Deze ontwikkeling staat weergegeven in figuur 4.2.1.

Figuur 4.2.1

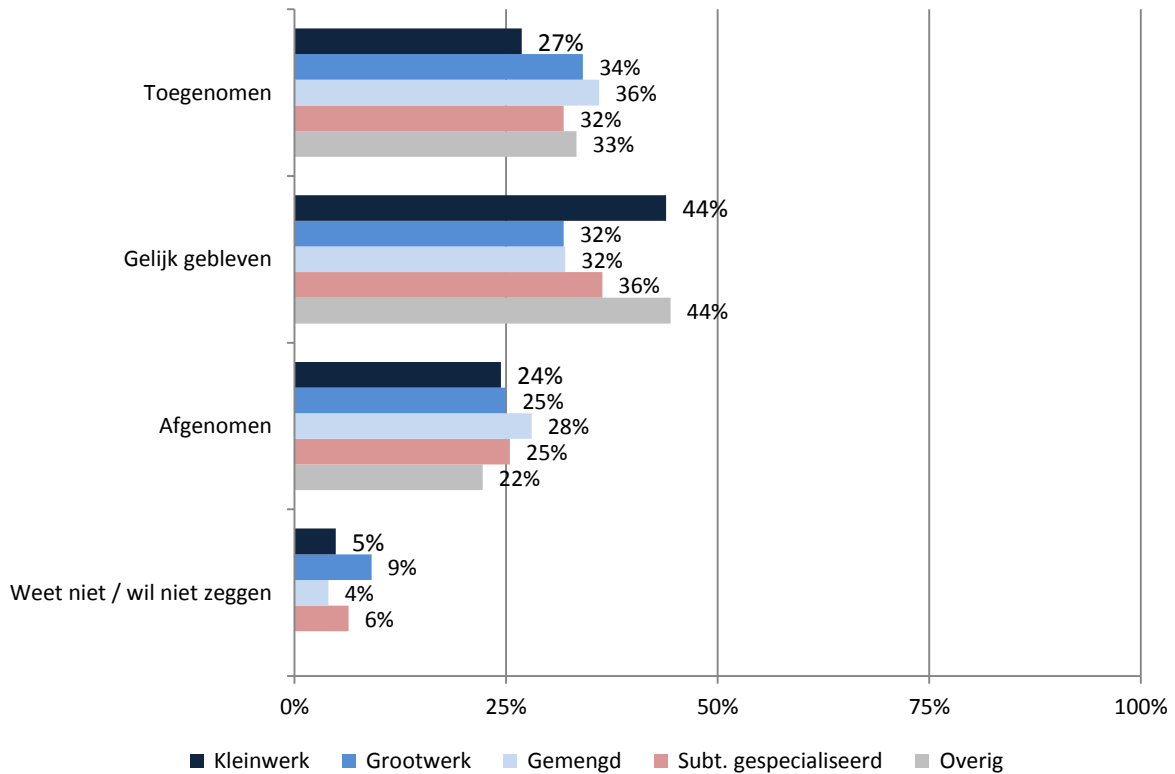
Zowel voor kleinwerkbedrijven als voor gemengde bedrijven geldt dat ondernemers hun omzet vooral zagen afnemen in 2011 ten opzichte van 2010. De ondernemers van grootwerkbedrijven zijn het meest verdeeld. Ongeveer een even grote groep zag de omzet toenemen, gelijk blijven of afnemen.

Dezelfde vraag werd gesteld voor de omzet van 2010 ten opzichte 2009 (figuur 4.2.2).

Figuur 4.2.2

Ontwikkeling van omzet in 2010 t.o.v. 2009

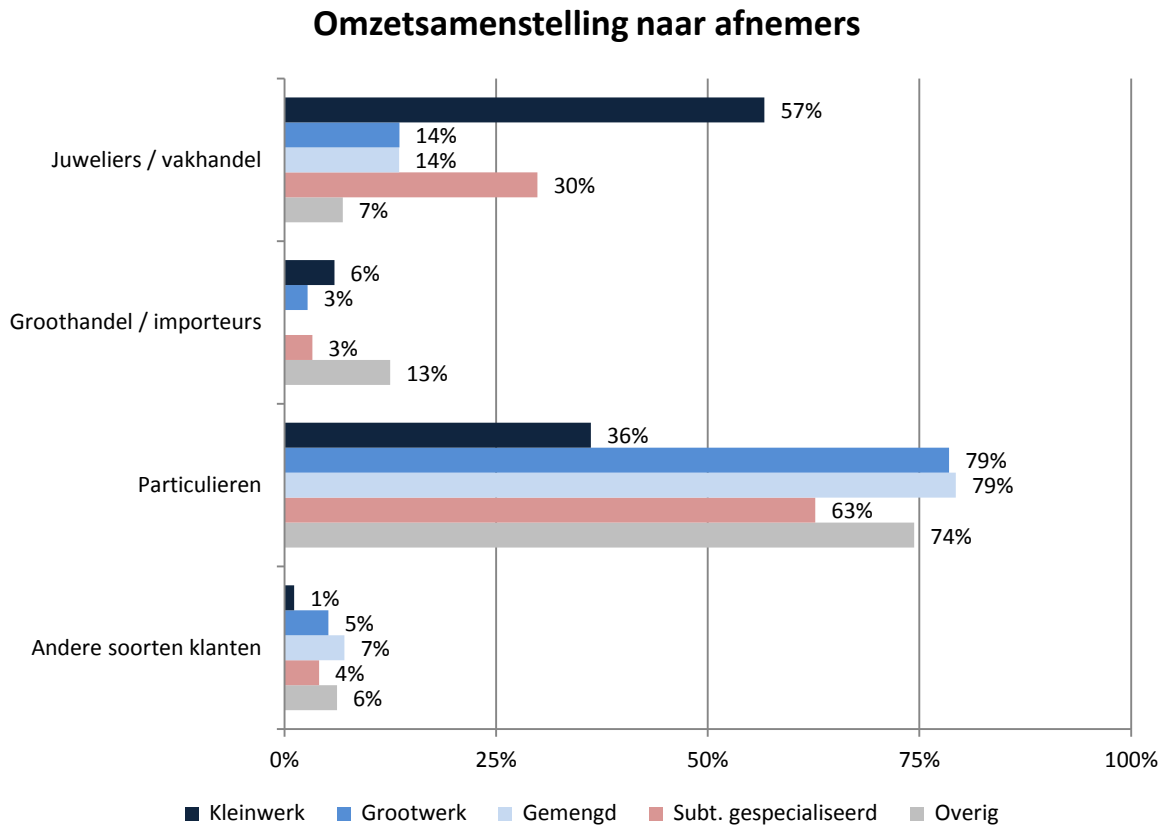
In 2011 zagen ondernemers hun omzet vaker afnemen ten opzichte van het voorgaande jaar dan in 2010. Dit geldt vooral voor ondernemers van kleinwerkbedrijven en voor ondernemers van gemengde bedrijven.

4.3 Omzetherkomst

Tot slot is gevraagd naar het percentage van de omzet dat van verschillende afnemers afkomstig is. Deze omzetherkomst staat weergegeven in figuur 4.3.1 op de volgende pagina. De omzetherkomst van 2007 staat vervolgens weergegeven in tabel 4.3.2 op de volgende pagina.

Figuur 4.3.1

Tabel 4.3.2 Cijfers 2007

	Kleinwerk	Grootwerk	Gemengd	Subtotaal gespecialiseerd	Overig
Juweliers / vakhandel	67%	12%	21%	31%	6%
Groothandel / importeurs	5%	0%	0%	2%	0%
Particulieren	28%	72%	77%	62%	93%
Andere soorten klanten	0%	16%	2%	5%	0%

Waar kleinwerkbedrijven hun omzet vooral realiseren bij juweliers en de vakhandel, doen grootwerkbedrijven en gemengde bedrijven dit juist vooral bij particulieren. Het omzetaandeel van kleinwerkbedrijven komt hier duidelijk minder vandaan. De herkomst van omzet is nauwelijks verschillend ten opzichte van 2007. Wanneer de gespecialiseerde bedrijven worden samengenomen, is het verschil tussen beide meetmomenten zelfs nihil.

5. Communicatie en toepassingen

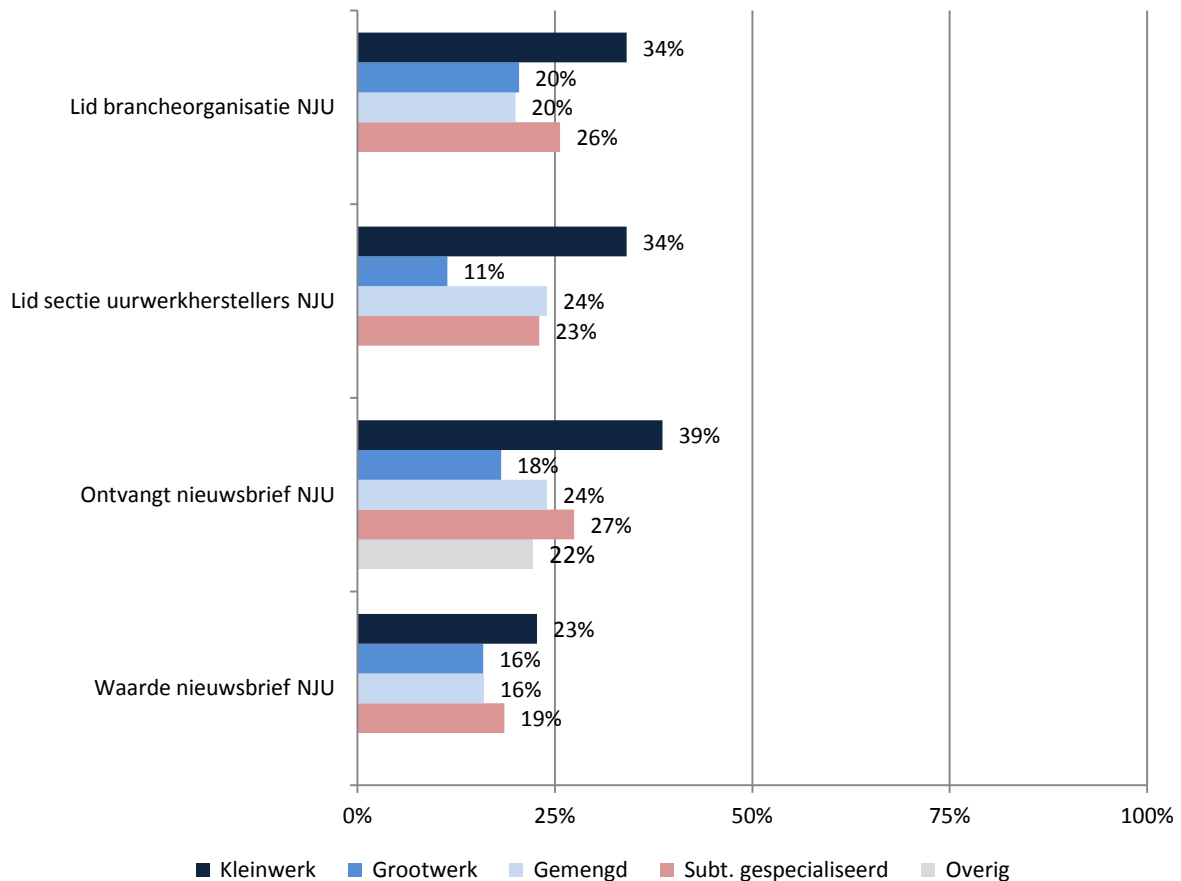
Internet en automatisering is ook in de uurwerkbranche een steeds belangrijkere rol gaan spelen. Derhalve is gevraagd naar gebruik van verschillende mogelijkheden en diensten, automatiserings-toepassingen en het gebruik en beheer van een eventuele website.

5.1 Gebruik van mogelijkheden en diensten

In figuur 5.1.1 staat weergegeven van welke mogelijkheden en diensten van de Nederlandse Juwelier en Uurwerkbranche organisatie (NJU) gebruik wordt gemaakt.

Figuur 5.1.1

Aandeel dat gebruik maakt van mogelijkheden en diensten van NJU

Gezien het totaal aantal leden van de NJU blijken er relatief veel leden in de steekproef te zitten. Dit is logisch aangezien deze betrokken uurwerkbedrijven ook eerder geneigd zijn mee te werken aan brancheonderzoek in opdracht van de NJU. Kleinwerkbedrijven maken het meest gebruik van mogelijkheden en diensten van de NJU. Ongeveer een derde van deze ondernemers is lid van de

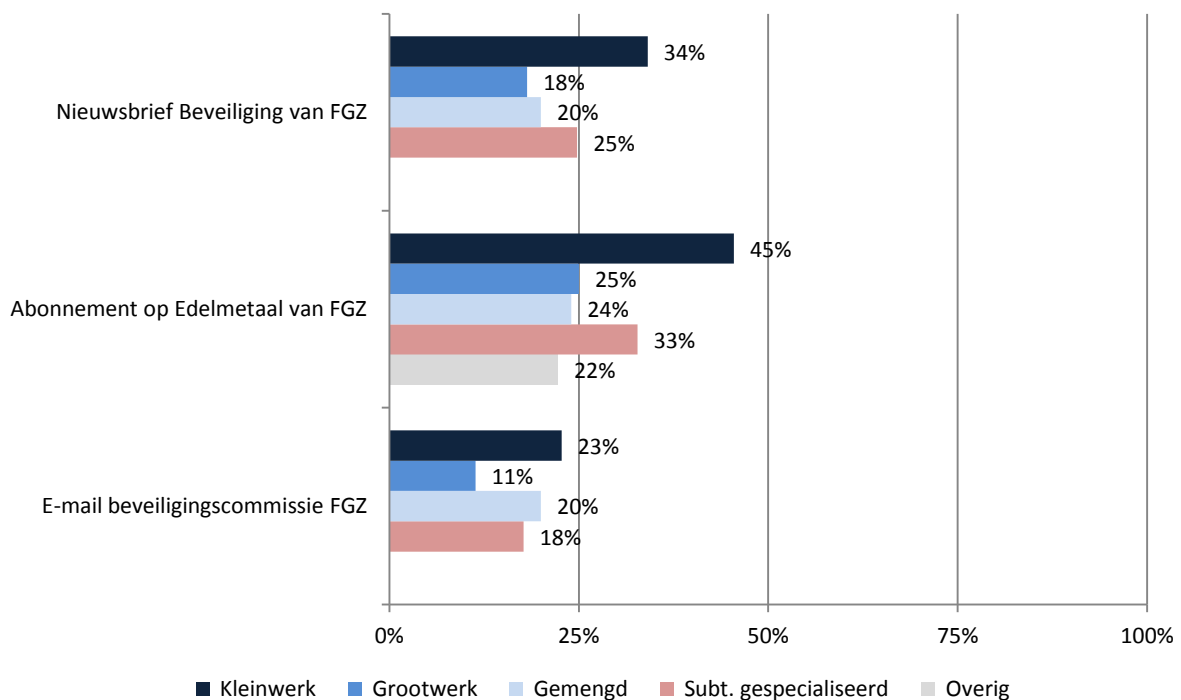

organisatie, terwijl een even groot deel lid is van de sectie uurwerkherstellers. Grootwerkbedrijven en gemengde bedrijven zijn duidelijk minder vaak lid van de NJU en haar sectie voor uurwerkherstellers.

Figuur 5.1.2 geeft vervolgens het gebruik weer van de mogelijkheden en diensten van de Federatie Goud & Zilver (FGZ).

Figuur 5.1.2

Aandeel dat gebruik maakt van mogelijkheden en diensten van FGZ

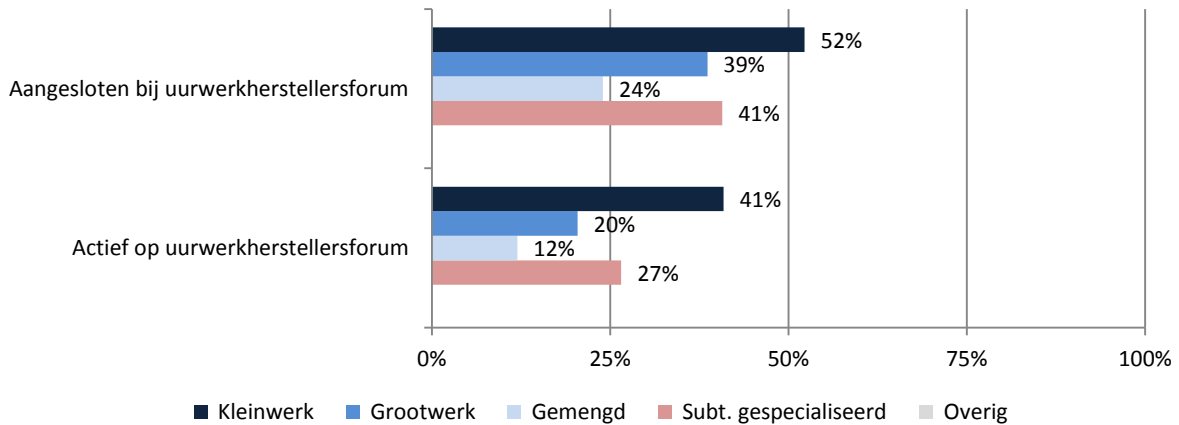
Ook voor de mogelijkheden en diensten van de FGZ geldt dat hier het meest gebruik van wordt gemaakt door kleinwerkbedrijven. Bijna de helft van de ondernemers van deze bedrijven heeft bijvoorbeeld een abonnement op het vakblad Edelmetaal. Voor de overige typen bedrijven ligt dit percentage beduidend lager.

Vervolgens staat in figuur 5.1.3 weergegeven van welke mogelijkheden en diensten van het uurwerkherstellersforum gebruik wordt gemaakt.

Figuur 5.1.3

Aandeel dat gebruik maakt van mogelijkheden van uurwerkherstellersforum

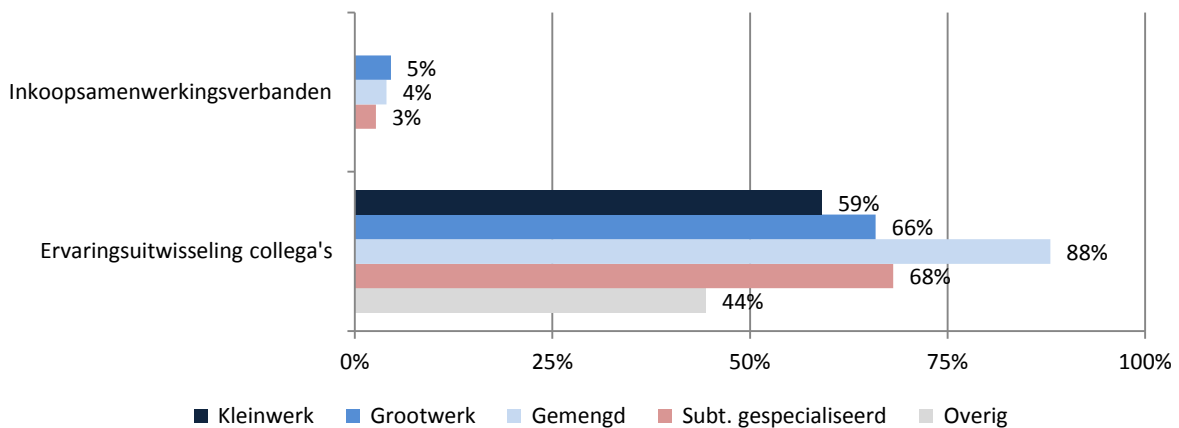

Meer dan de helft van de ondernemers van kleinwerkbedrijven is aangesloten bij het uurwerkherstellersforum. Meer dan twee vijfde van deze ondernemers is hier ook daadwerkelijk actief op. Deze percentages liggen duidelijk hoger dan voor de andere typen bedrijven geldt. Met name gemengde bedrijven maken minder gebruik van het uurwerkherstellersforum.

In figuur 5.1.4 staan samenwerkingsmogelijkheden met andere bedrijven in de branche weergegeven.

Figuur 5.1.4

Aandeel dat gebruik maakt van mogelijkheden van samenwerking

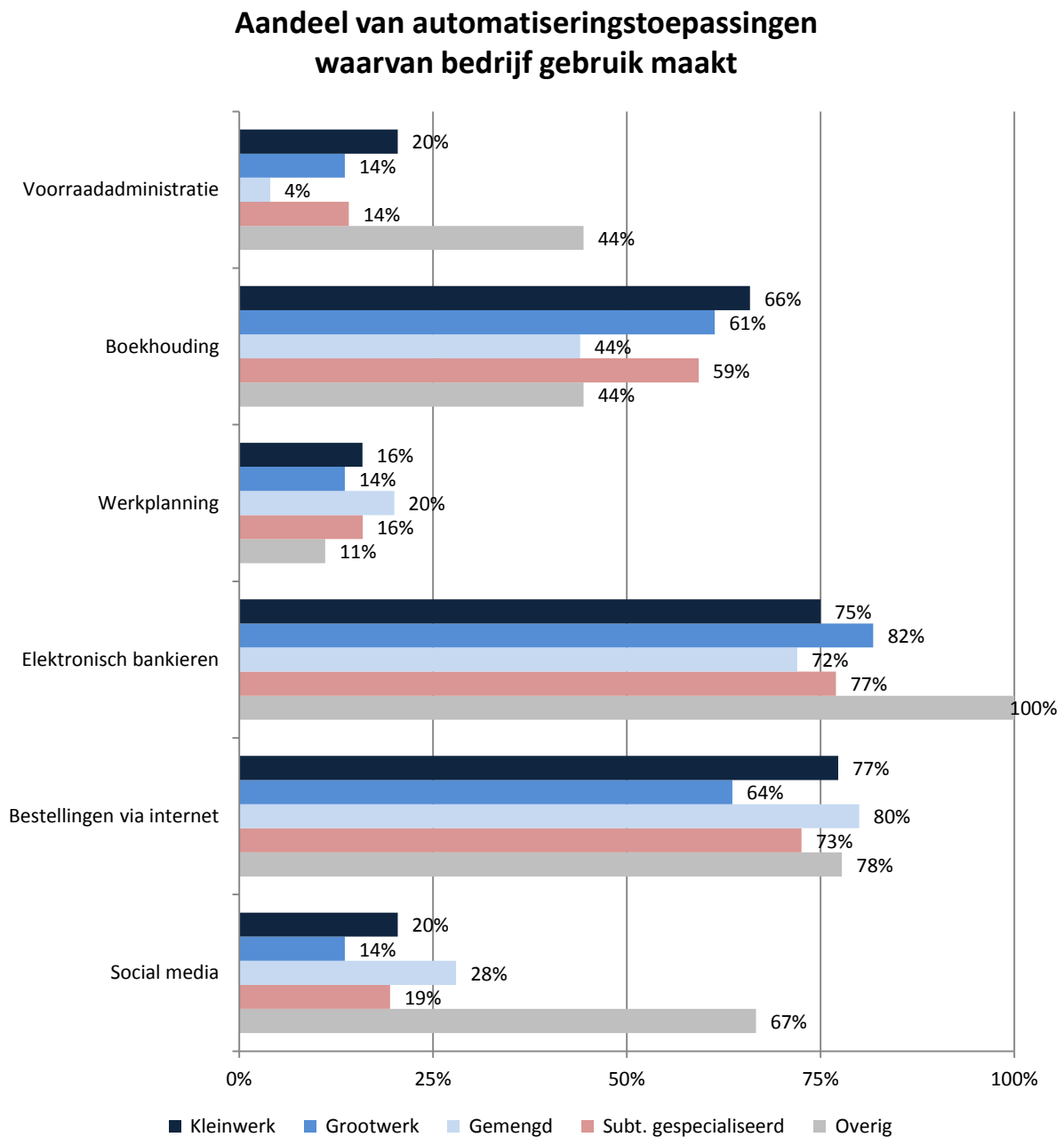

Bedrijven maken nauwelijks gebruik van inkoop Samenwerkingsverbanden, terwijl zij wel veel aan ervaringsuitwisseling doen.

5.2 Automatiseringstoepassingen

In figuur 5.2.1 staat weergegeven van welke automatiseringstoepassingen gebruik wordt gemaakt. Figuur 5.2.2 geeft vervolgens het gebruik van deze toepassingen in 2007.

Figuur 5.2.1

Tabel 5.2.2 Cijfers 2007

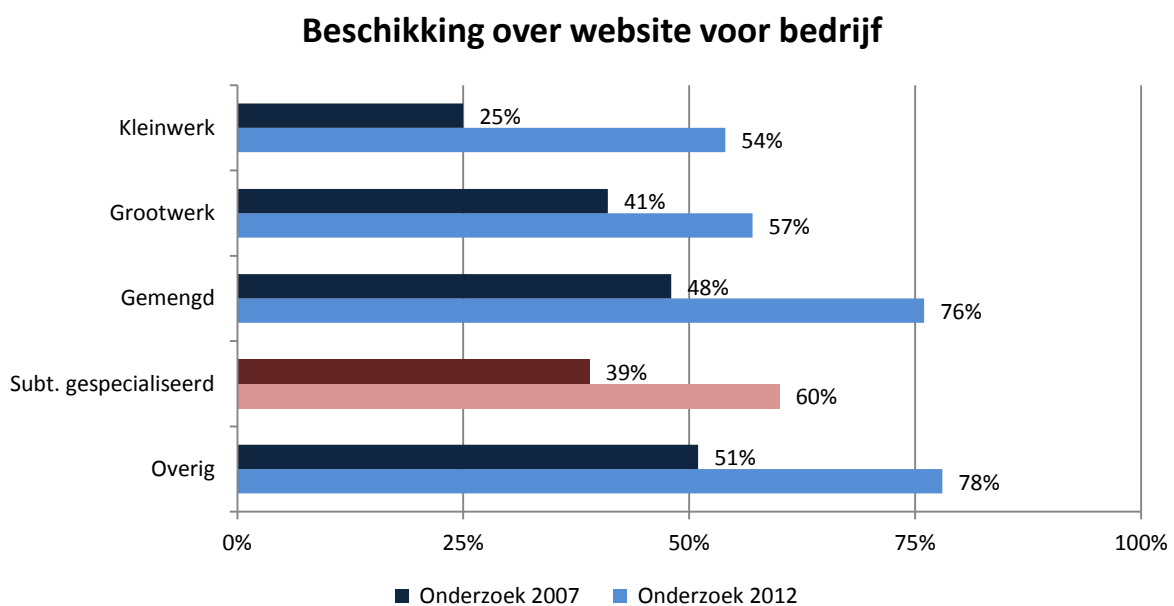
	Kleinwerk	Grootwerk	Gemengd	Subtotaal gespecialiseerd	Overig
Vorraadadministratie	24%	12%	19%	18%	43%
Boekhouding	65%	53%	62%	59%	62%
Werkplanning	10%	6%	17%	10%	13%
Elektronisch bankieren	80%	72%	78%	76%	74%

Kleinwerkbedrijven doen meer aan voorraadadministratie dan de overige gespecialiseerde bedrijven. Met name het verschil met gemengde bedrijven is relatief groot. Ten opzichte van 2007 zijn gemengde bedrijven dan ook duidelijk minder aan voorraadadministratie gaan doen. Dit geldt ook voor boekhouding. Kleinwerkbedrijven en grootwerkbedrijven zijn daarbij wat meer gaan doen aan werkplanning, terwijl elektronisch bankieren nog steeds door de meeste bedrijven wordt gedaan. Gemengde bedrijven bieden in vergelijking met andere bedrijven in 2012 relatief meer de mogelijkheid tot bestellen via internet, terwijl zij in vergelijking met de overige gespecialiseerde bedrijven ook meer gebruik maken van social media.

5.3 Bezit en beheer van website

Ondernemers van de verschillende typen bedrijven werd eerste gevraagd of zij over een website voor hun bedrijf beschikken (figuur 5.3.1).

Figuur 5.3.1

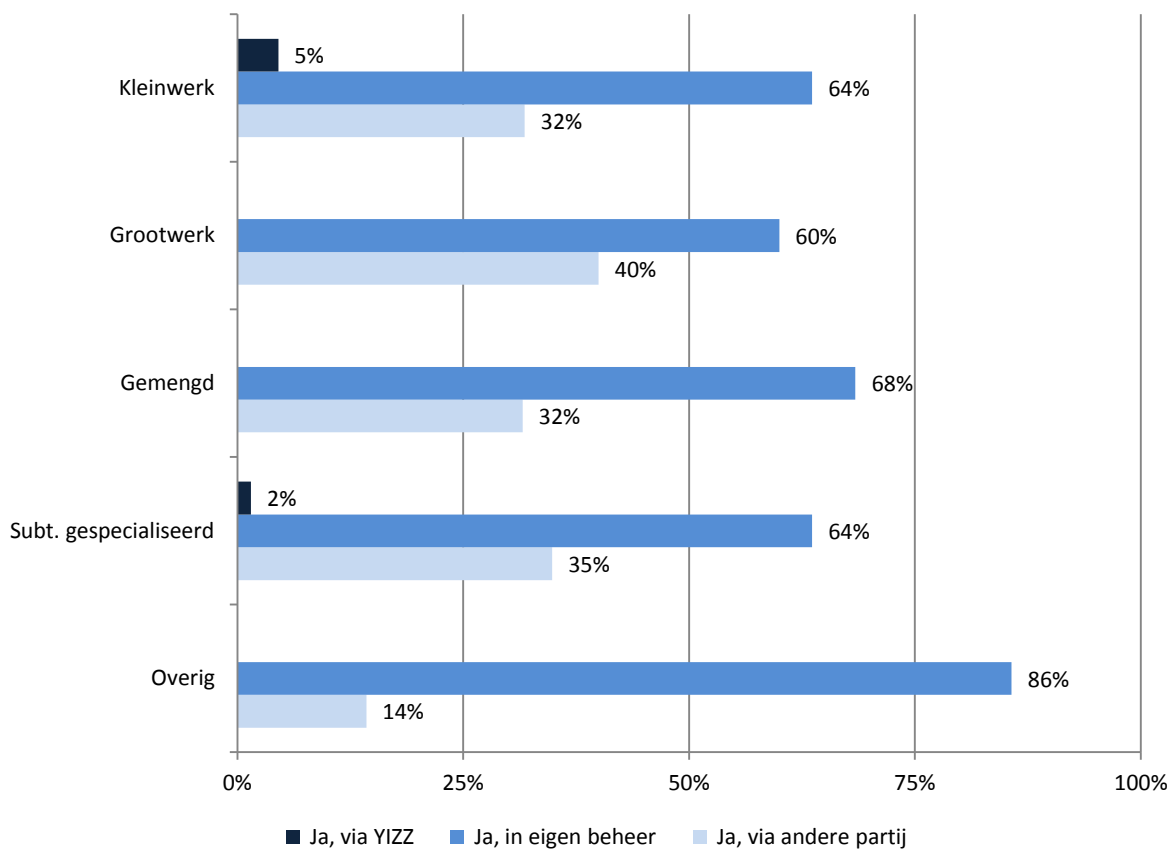

Ten opzichte van 2007 hebben duidelijk meer bedrijven de beschikking over een website. Zonder uitzondering heeft meer dan de helft van de bedrijven tegenwoordig een website, waarbij dit voor gemengde bedrijven en overige bedrijven zelfs op respectievelijk 76 procent en 78 procent ligt. Kleinwerkbedrijven en grootwerkbedrijven liggen hier met 54 procent en 57 procent nog wat op achter.

Vervolgens is gevraagd door wie de website wordt beheerd (figuur 5.3.2).

Figuur 5.3.2

Beschikking over en beheer van website voor bedrijf

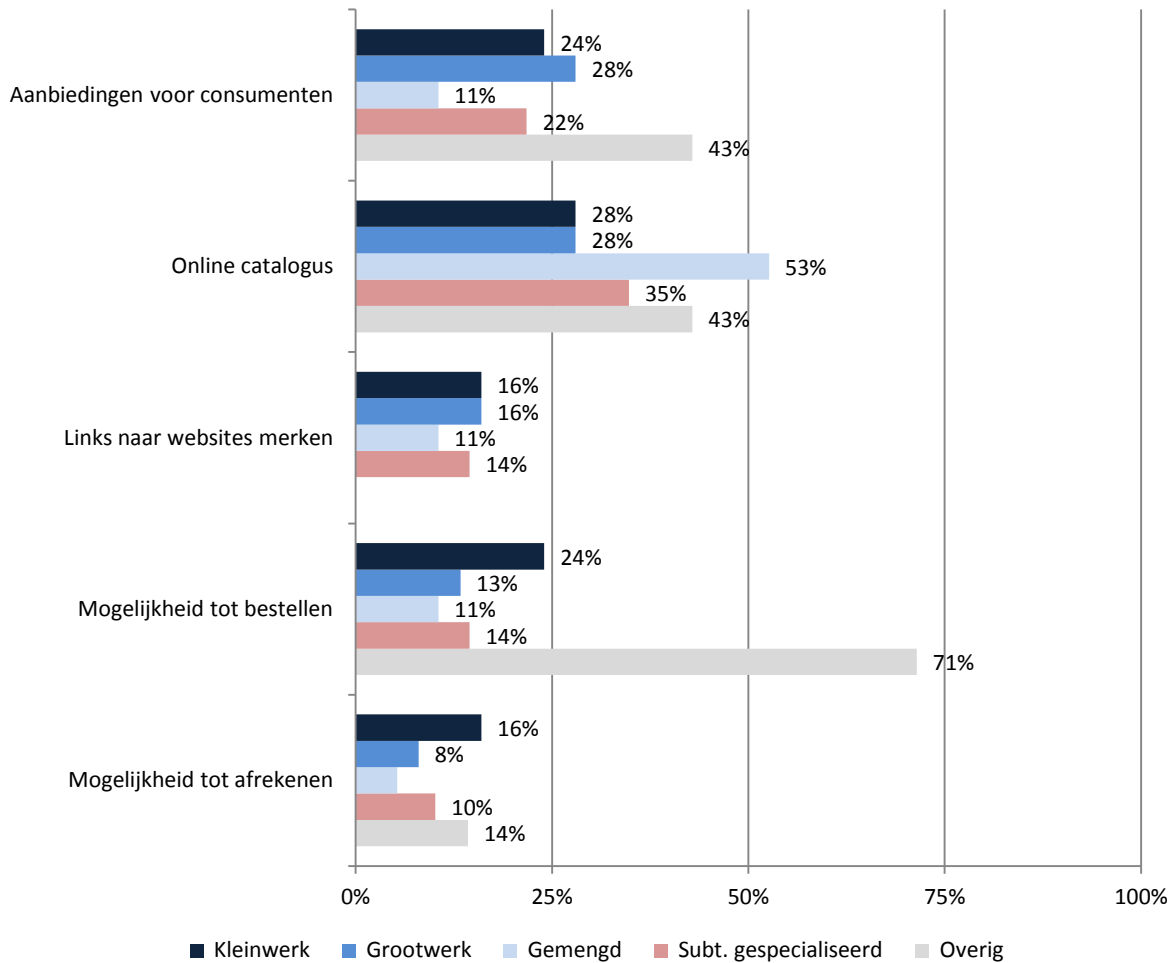
Bedrijven laten de website nauwelijks verzorgen door YIZZ, een bedrijf dat webwinkels standaardiseert voor onder andere uurwerkorganisaties. De meeste bedrijven die over een website beschikken hebben deze in eigen beheer. Dit geldt vooral voor gemengde bedrijven.

Vervolgens is aan ondernemers met een website van hun bedrijf gevraagd over welke toepassingen deze website beschikt. De antwoorden hierop staan weergegeven in figuur 5.3.3, terwijl de antwoorden van 2007 in tabel 5.3.4 staan.

Figuur 5.3.3

Aandeel van toepassingen op website van bedrijf

Tabel 5.3.4 Cijfers 2007

	Kleinwerk	Grootwerk	Gemengd	Subtotaal gespecialiseerd	Overig
Aanbiedingen voor consumenten	10%	6%	20%	12%	27%
Online catalogus	8%	13%	14%	12%	23%
Mogelijkheid tot bestellen	4%	4%	5%	4%	23%
Mogelijkheid tot afrekenen	0%	0%	1%	0%	8%

Waar kleinwerkbedrijven en grootwerkbedrijven ten opzichte van 2007 meer aanbiedingen voor consumenten zijn gaan geven op de website, is dit bij gemengde bedrijven juist wat teruggelopen. Opvallend is daarentegen de enorme stijging wat betreft websites van deze gemengde bedrijven waarop een online catalogus wordt aangeboden. Zowel de mogelijkheid tot bestellen als de mogelijkheid tot afrekenen is voor alle typen bedrijven flink gegroeid.

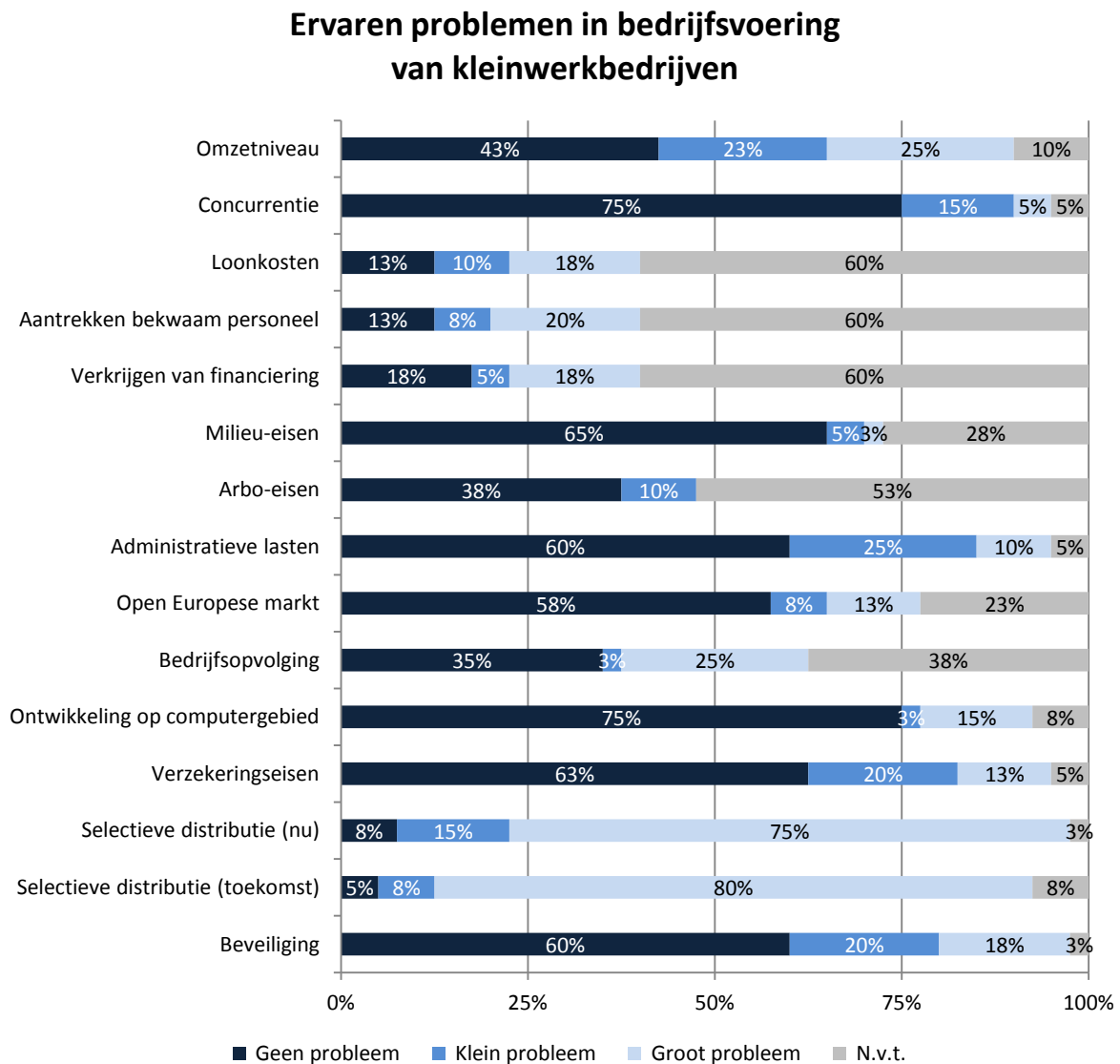
6. Trends en ontwikkelingen

In dit laatste hoofdstuk wordt eerst aandacht besteed aan de problemen die ondernemers ervaren bij het leiden van hun bedrijf. Hierna zullen zij worden gevraagd naar werkzaamheden waarvan zij denken dat deze belangrijker zullen worden in de toekomst, de invloed hierop van technologische ontwikkelingen, en de ontwikkelingen en trends die zij überhaupt in hun branche zien.

6.1 Branche problematiek

Ondernemers van de verschillende bedrijven werd mogelijke problemen voorgelegd, waarop is gevraagd aan te geven in welke mate zij hier daadwerkelijk problemen mee ondervinden. Figuur 6.1.1 toont deze mate voor kleinwerkbedrijven. De antwoorden van 2007 staan in tabel 6.1.2 weergegeven.

Figuur 6.1.1

Tabel 6.1.2 Cijfers 2007

	Geen probleem	Klein probleem	Groot probleem	N.v.t.
Omzetniveau	69%	24%	7%	0%
Concurrentie	81%	12%	6%	1%
Loonkosten	40%	4%	6%	50%
Aantrekken bekwaam personeel	20%	2%	8%	70%
Verkrijgen van financiering	59%	4%	2%	35%
Milieu-eisen	81%	0%	0%	19%
Arbo-eisen	60%	4%	2%	34%
Administratieve lasten	65%	20%	11%	4%
Open Europese markt	73%	0%	7%	20%
Bedrijfsopvolging	57%	6%	8%	29%
Ontwikkeling op computergebied	84%	4%	0%	12%
Verzekeringseisen	76%	14%	4%	6%
Beveiliging	83%	6%	5%	6%

Ten opzichte van 2007 wordt duidelijk dat verschillende zaken een groter probleem zijn geworden voor ondernemers van kleinwerkbedrijven in 2012. Een duidelijk hoger percentage ondernemers geeft nu aan dat het omzetniveau een groot probleem is (+18 procentpunt), dat bedrijfsopvolging een groot probleem is (+17 procentpunt), dat het verkrijgen van financiering een groot probleem is (+16 procentpunt), en dat de ontwikkeling op computergebied een groot probleem is (+15 procentpunt). De selectieve distributie is, zowel nu als naar verwachting in de toekomst, hoe dan ook het grootste probleem voor ondernemers van kleinwerkbedrijven. Deze aspecten zijn in 2007 echter niet voorgelegd, waardoor hier geen vergelijking voor te maken is.

Wanneer ondernemers van kleinwerkbedrijven aangaven problemen te hebben met selectieve distributie, werd gevraagd met welke merken en/of leveranciers dit dan is (tabel 6.1.3 op de volgende pagina), en hoe vaak dit voorkomt (tabel 6.1.4 op de volgende pagina).

Tabel 6.1.3

Merken met selectieve distributie voor kleinwerkbedrijven
Rolex (12x)
Alle dure / grote merken (11x)
Swatch Group (10x)
Omega (8x)
Cartier (7x)
Breitling (6x)
Richemont (5x)
Baume & Mercier, Ebel, IWC, Patek Philippe, Rado (3x)
Oris, Panerai (2x)
Balmain, Blancpain, Breguet, Bvlgari, Certina, Chopard, Eberhard, Favre Leuba, Fossil, Glashutte, Hublot, Jaeger Lecoultre, Locman, Maurice Lacroix, Meistersinger, Mont Blanc, Piguet, Tag Heuer, Vacheron (1x)

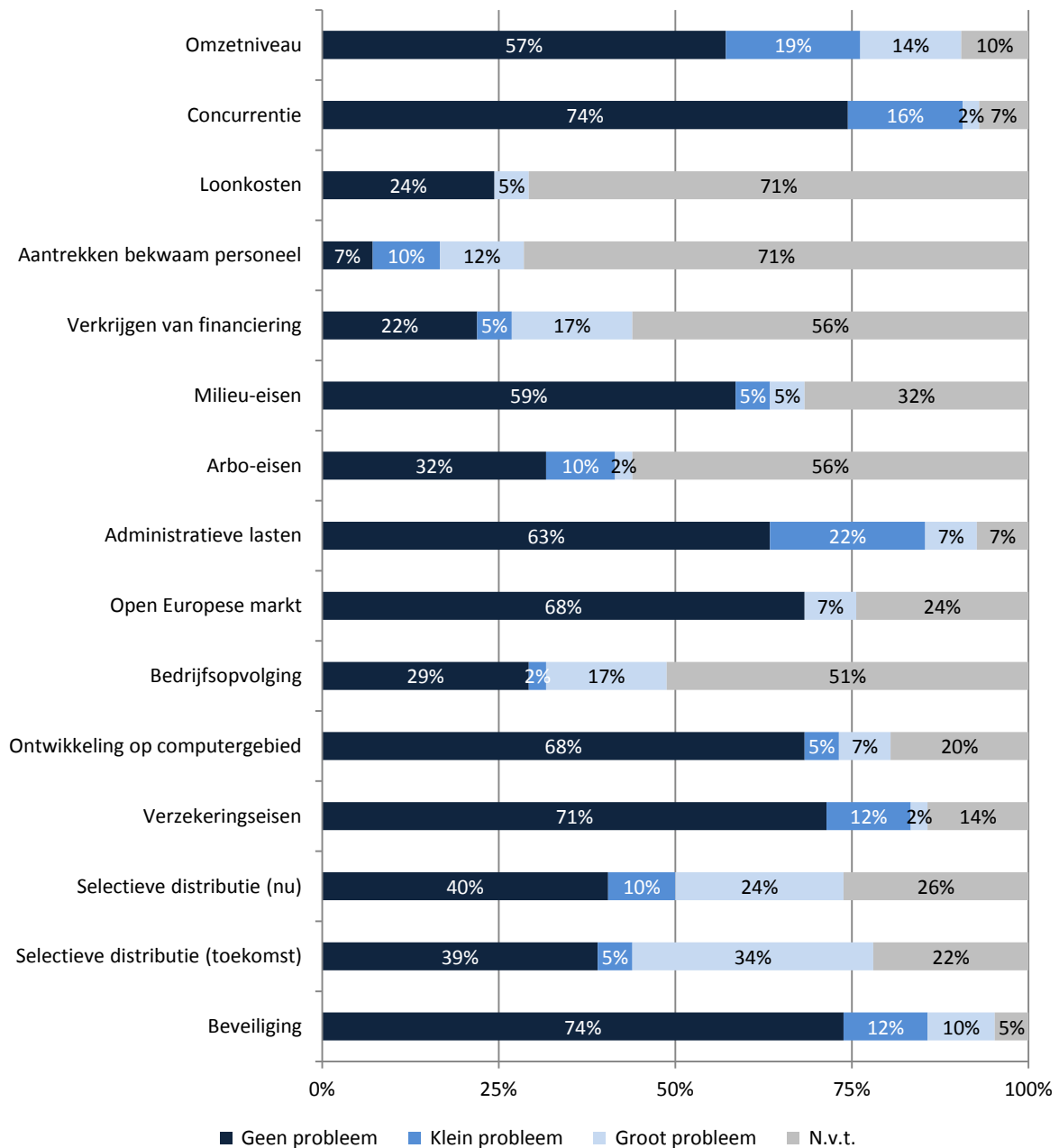
Tabel 6.1.4

Frequentie van selectieve distributie voor kleinwerkbedrijven
Alle dure horlogemerken leveren geen onderdelen, bijvoorbeeld: Rolex, Breitling, Omega, Cartier en Swatch Group. Dit gebeurt zo'n vijf keer per jaar.
Alle grote dure merken, circa tien keer per maand.
Dit gebeurt bij alle grotere horloge merken, zo'n twee à drie keer per week.
Bij vooral de duurdere merken heb ik hier vaak last van.
Fabrieken krijgen onderdelen aangeleverd, en die fabrieken gaan niet meer aan fabrieken onderling leveren, en ook niet meer aan reparatiecentra. Als we het niet zelf kunnen maken, moeten we het opsturen. Het wordt daardoor duurder, en het duurt langer. Ze houden de markt op slot voor anderen die de onderdelen ook nodig hebben. Het gaat steeds meer om de eigen productie. Alle grote merken geven dezelfde problemen voor de reparateurs.
Van Omega krijg je niets meer, en van Rolex en Cartier krijg ik ook geen onderdelen geleverd. En het opsturen duurt lang.
Dit gebeurt met Swatch Group en Fossil wekelijks.
Bij Swatch Group, Richemont Group en Breitling komt het één keer per dag voor.
Dit gebeurt bij Swatch Group, Baume & Mercier en Rolex een paar keer per maand.
Bij Swatch Group, Cartier en eigenlijk alle grote topmerken gebeurt dit diverse keren per week.

Figuur 6.1.5 toont de mate van ervaren problemen bij grootwerkbedrijven. De antwoorden van 2007 staan in tabel 6.1.6 weergegeven.

Figuur 6.1.5

Ervaren problemen in bedrijfsvoering van grootwerkbedrijven

Tabel 6.1.6 Cijfers 2007

	Geen probleem	Klein probleem	Groot probleem	N.v.t.
Omzetniveau	66%	25%	9%	0%
Concurrentie	87%	10%	2%	1%
Loonkosten	40%	4%	0%	56%
Aantrekken bekwaam personeel	21%	1%	9%	69%
Verkrijgen van financiering	51%	4%	5%	40%
Milieu-eisen	76%	8%	0%	16%
Arbo-eisen	59%	0%	0%	41%
Administratieve lasten	74%	17%	8%	1%
Open Europese markt	82%	5%	0%	13%
Bedrijfsopvolging	45%	0%	11%	44%
Ontwikkeling op computergebied	75%	9%	4%	12%
Verzekeringseisen	75%	15%	6%	4%
Beveiliging	78%	16%	4%	2%

De meeste aspecten waarmee problemen ervaren kunnen worden, zijn in 2012 nauwelijks vaker een groot probleem dan in 2007. Alleen het verkrijgen van financiering wordt duidelijk vaker als groot probleem beschouwd (+12 procentpunt). Verzekeringseisen worden daarbij nu iets minder vaak als groot probleem genoemd. De selectieve distributie is, zowel nu als naar verwachting in de toekomst, hoe dan ook het grootste probleem voor ondernemers van grootwerkbedrijven. Deze aspecten zijn in 2007 echter niet voorgelegd, waardoor hier geen vergelijking voor te maken is.

Wanneer ondernemers van grootwerkbedrijven aangaven problemen te hebben met selectieve distributie, werd gevraagd met welke merken en/of leveranciers dit dan het geval is (tabel 6.1.7 op de volgende pagina), en hoe vaak dit voorkomt (tabel 6.1.8 op de volgende pagina).

Tabel 6.1.7

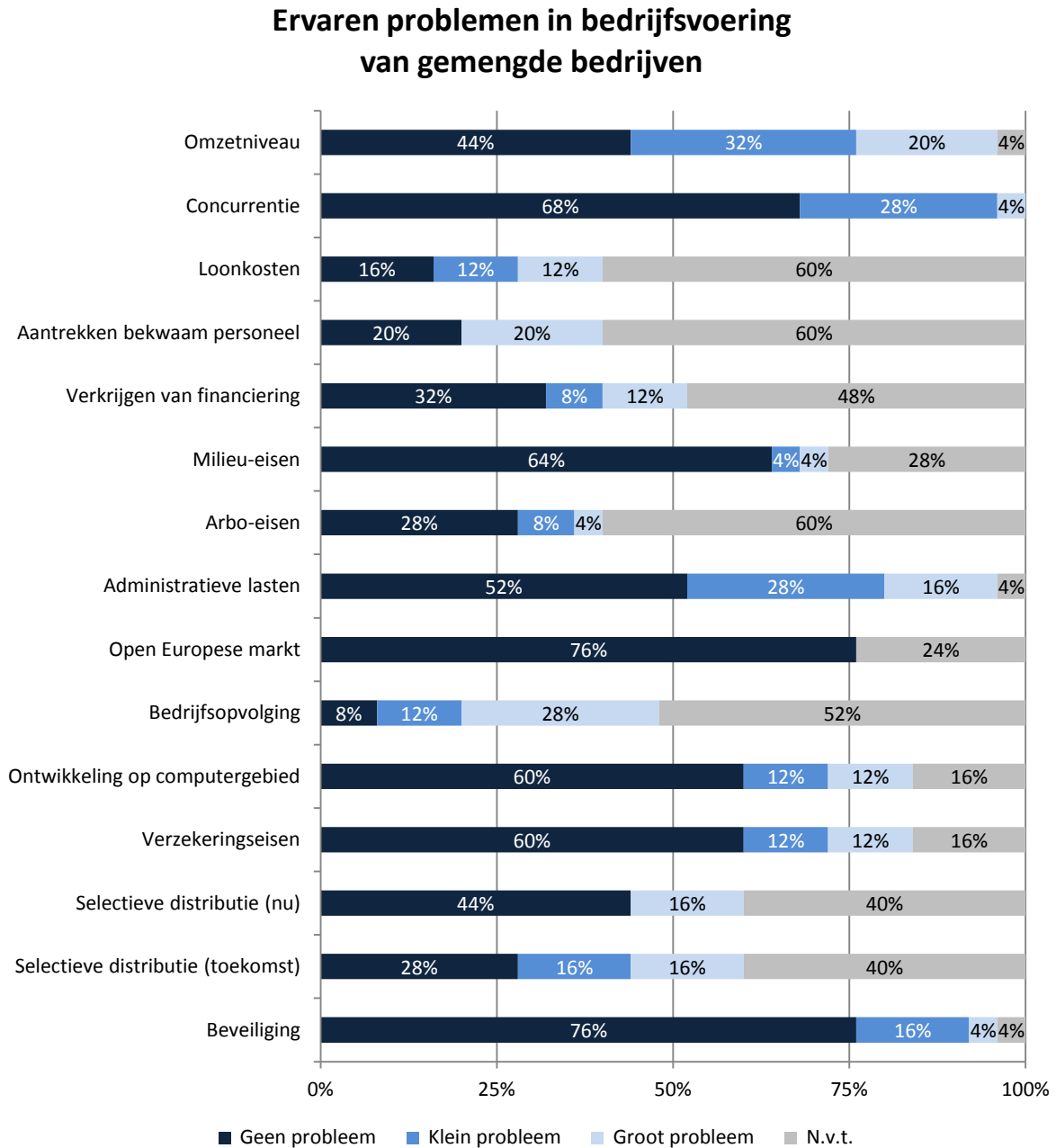
Merken met selectieve distributie voor grootwerkbedrijven
Omega (7x)
Swatch Group (3x)
Cartier, Rolex (2x)
Baume & Mercier, Breitling, DKNY, Fossil, Hermès, IWC, Longines, Rado, Tag Heuer, Zenith (1x)

Tabel 6.1.8

Frequentie van selectieve distributie voor grootwerkbedrijven
Bij Richemont Group (Cartier, Baume & Mercier), Swatch Group (Swatch, Omega, Rado) en Firma Koster (Breitling) elke week.
Bij Hermès wordt het moeizamer om onderdelen te bestellen, heb hier regelmatig last van.
Bij Omega een enkele keer.
Bij Omega, Cartier, Fossil en DKNY regelmatig.
Bij Omega, Swatch Group en Longines 2 à 3 keer per maand.
Bij Rolex niet zo vaak, maar het is irritant dat je zelfs minieme dingetjes kan krijgen. Dit geldt eigenlijk voor alle dure merken.
Rolex, Tag Heuer en eigenlijk alle dure merken verkopen en leveren nooit onderdelen.

Figuur 6.1.9 toont de mate van ervaren problemen bij gemengde bedrijven. De antwoorden van 2007 staan in tabel 6.1.10 weergegeven.

Figuur 6.1.9

Tabel 6.1.10 Cijfers 2007

	Geen probleem	Klein probleem	Groot probleem	N.v.t.
Omzetniveau	68%	17%	12%	3%
Concurrentie	93%	5%	2%	0%
Loonkosten	42%	7%	11%	40%
Aantrekken bekwaam personeel	33%	5%	20%	42%
Verkrijgen van financiering	65%	5%	6%	24%
Milieu-eisen	81%	3%	5%	11%
Arbo-eisen	65%	3%	2%	30%
Administratieve lasten	64%	25%	8%	3%
Open Europese markt	88%	5%	0%	7%
Bedrijfsopvolging	53%	2%	7%	38%
Ontwikkeling op computergebied	73%	11%	6%	10%
Verzekeringseisen	76%	11%	12%	1%
Beveiliging	76%	17%	7%	0%

Gelijk aan kleinwerkbedrijven hebben ondernemers van gemengde bedrijven vaker een 'groot probleem' met de bedrijfsopvolging (+21 procentpunt). Voor de overige aspecten zijn de verschillen klein. De selectieve distributie is, zowel nu als naar verwachting in de toekomst, hoe dan ook het grootste probleem voor ondernemers van gemengde bedrijven. Deze aspecten zijn in 2007 echter niet voorgelegd, waardoor hier geen vergelijking voor te maken is.

Wanneer ondernemers van gemengde bedrijven aangaven problemen te hebben met selectieve distributie, werd gevraagd met welke merken en/of leveranciers dit dan is (tabel 6.1.11), en hoe vaak dit voorkomt (tabel 6.1.12 op de volgende pagina).

Tabel 6.1.11

Merken met selectieve distributie voor gemengde bedrijven

Alle dure / grote merken, Cartier, Omega, Piguët, Richemont (1x)

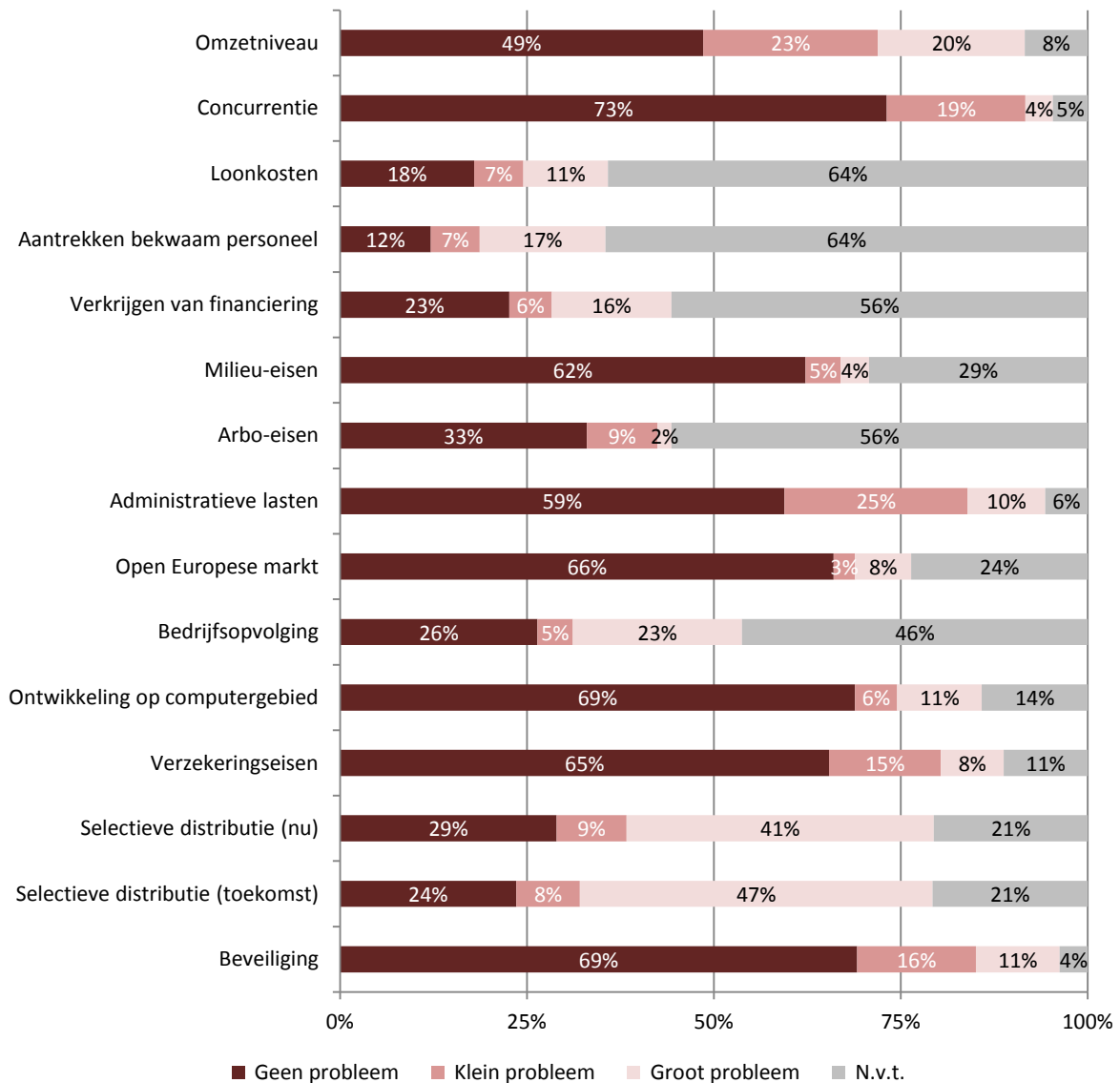
Tabel 6.1.12

Frequentie van selectieve distributie voor gemengde bedrijven	
Bij alle topmerken, onder andere bij Omega, gebeurt mij dit een paar keer per maand.	

Figuur 6.1.13 toont de mate van ervaren problemen bij de gespecialiseerde bedrijven samen. De antwoorden van 2007 staan in tabel 6.1.14 weergegeven.

Figuur 6.1.13

Ervaren problemen in bedrijfsvoering van gespecialiseerde bedrijven (subtotaal)

Tabel 6.1.14 Cijfers 2007

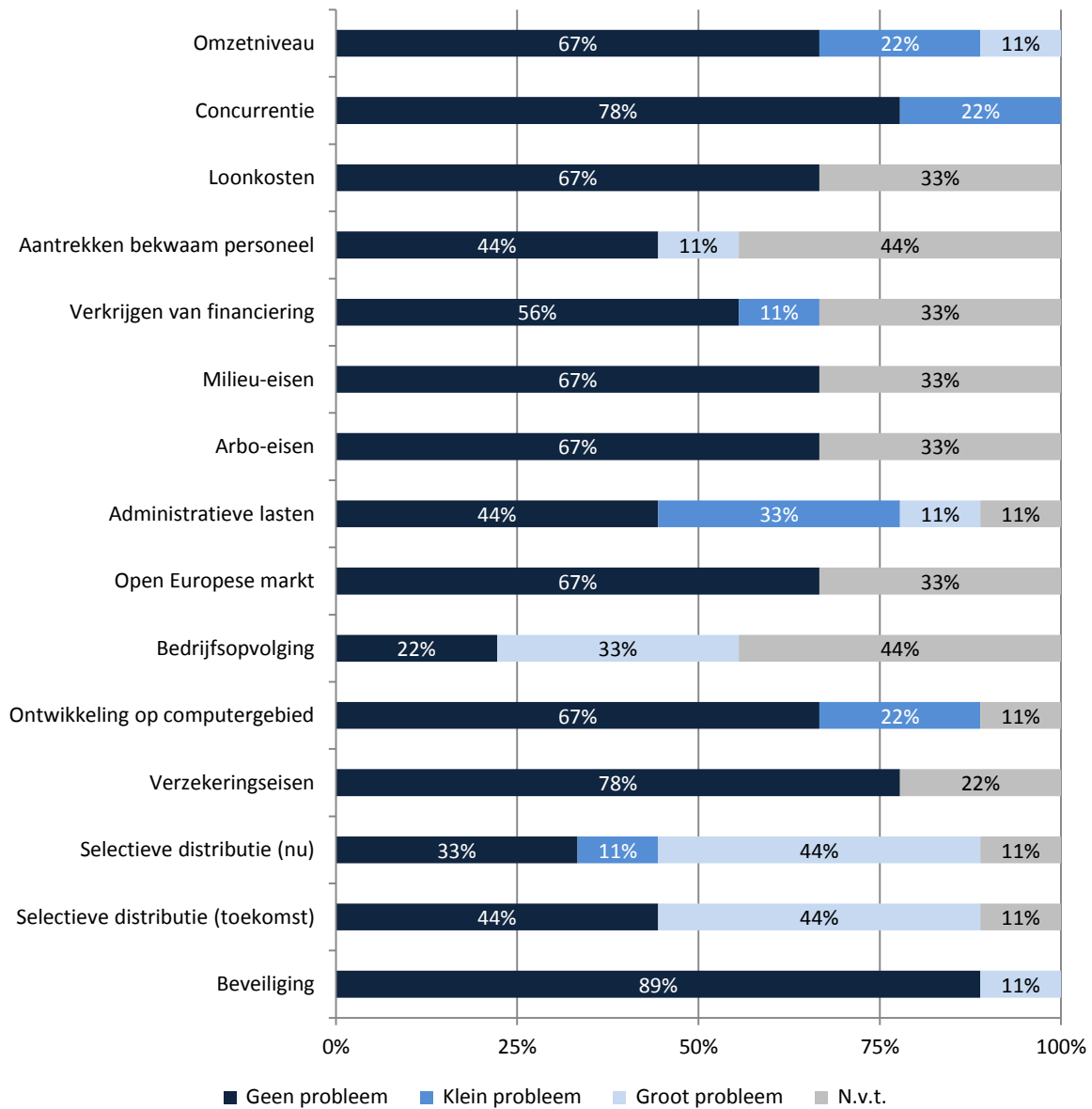
	Geen probleem	Klein probleem	Groot probleem	N.v.t.
Omzetniveau	67%	22%	10%	1%
Concurrentie	87%	9%	3%	1%
Loonkosten	41%	5%	5%	49%
Aantrekken bekwaam personeel	24%	3%	12%	61%
Verkrijgen van financiering	57%	5%	5%	33%
Milieu-eisen	79%	4%	2%	15%
Arbo-eisen	61%	2%	1%	36%
Administratieve lasten	68%	20%	9%	3%
Open Europese markt	81%	4%	2%	13%
Bedrijfsopvolging	51%	3%	9%	37%
Ontwikkeling op computergebied	77%	9%	3%	11%
Verzekeringseisen	75%	14%	7%	4%
Beveiliging	79%	14%	5%	2%

Er zijn drie aspecten waarmee de gespecialiseerde bedrijven nu duidelijk vaker een groot probleem hebben dan in 2007 het geval was. Ten eerste noemt een duidelijk hoger percentage de bedrijfsopvolging als groot probleem. Gemiddeld is hier sprake van een stijging van 14 procentpunt. Ook het verkrijgen van financiering (+11 procentpunt) en het omzetniveau (+10 procentpunt) wordt gemiddeld vaker als groot probleem beschouwd. Toch ondervinden de gespecialiseerde bedrijven de meeste problemen met de selectieve distributie van leveranciers. Dit geldt zowel voor de huidige situatie, als voor de verwachting hoe dit in de toekomst zal zijn. Bijna de helft van de ondernemers van gespecialiseerde bedrijven ervaart deze selectieve distributie als groot probleem.

Figuur 6.1.15 toont de mate van ervaren problemen bij de overige bedrijven. De antwoorden van 2007 staan in tabel 6.1.16 weergegeven.

Figuur 6.1.15

Ervaren problemen in bedrijfsvoering van overige bedrijven

Tabel 6.1.16 Cijfers 2007

	Geen probleem	Klein probleem	Groot probleem	N.v.t.
Omzetniveau	71%	21%	5%	2%
Concurrentie	69%	13%	18%	0%
Loonkosten	59%	15%	9%	17%
Aantrekken bekwaam personeel	43%	3%	23%	31%
Verkrijgen van financiering	64%	7%	5%	24%
Milieu-eisen	85%	3%	0%	12%
Arbo-eisen	68%	12%	2%	18%
Administratieve lasten	59%	26%	13%	2%
Open Europese markt	84%	10%	0%	6%
Bedrijfsopvolging	57%	9%	12%	22%
Ontwikkeling op computergebied	74%	16%	5%	5%
Verzekeringseisen	57%	23%	20%	0%
Beveiliging	55%	21%	24%	0%

Wat duidelijk werd bij de gespecialiseerde bedrijven, geldt ook voor de overige bedrijven: bedrijfsopvolging wordt vaker als groot probleem beschouwd dan in 2007 (+ 21 procentpunt). Daar tegenover staan drie aspecten die nu duidelijk minder als groot probleem worden beschouwd door de ondernemers van overige bedrijven. Zij ervaren in 2012 de verzekeringseisen (-20 procentpunt), concurrentie (-18 procentpunt), beveiliging (-13 procentpunt) en het aantrekken van bekwaam personeel (-12 procentpunt) minder vaak als groot probleem.

Wanneer ondernemers van overige bedrijven aangaven problemen te hebben met selectieve distributie, werd gevraagd met welke merken en/of leveranciers dit dan is (tabel 6.1.17), en hoe vaak dit voorkomt (tabel 6.1.18 op de volgende pagina).

Tabel 6.1.17

Merken met selectieve distributie voor overige bedrijven
Swatch Group (3x)
Breitling, Cartier, Chopard, Omega, Rolex (allen 1x)

Tabel 6.1.18

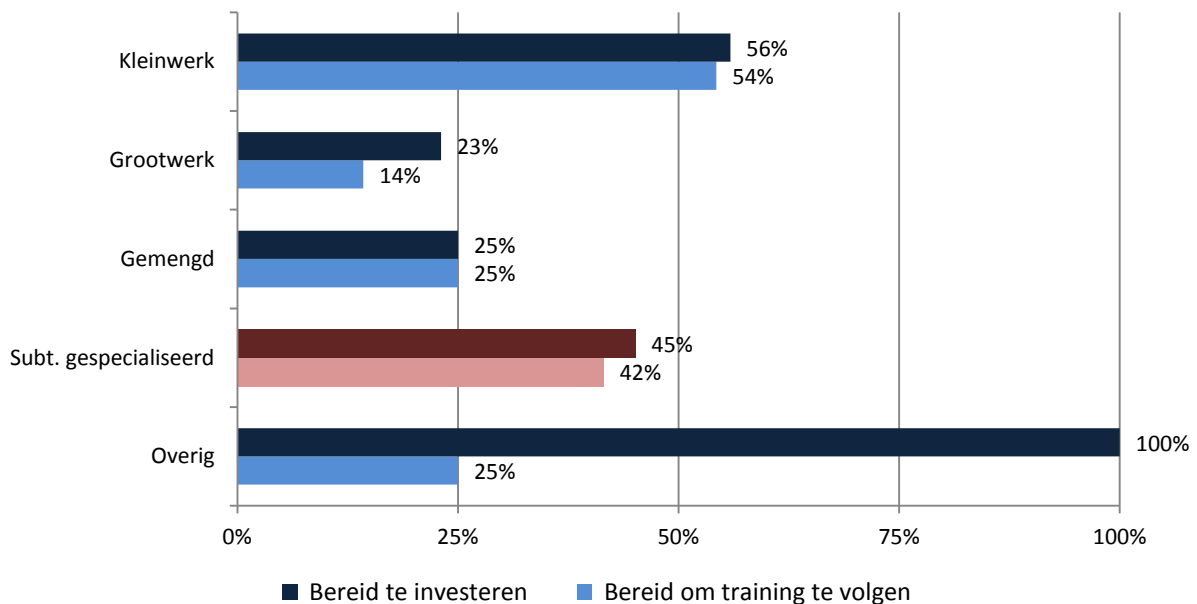
Frequentie van selectieve distributie voor overige bedrijven

Breitling, Omega, Chopard, Cartier en Rolex hebben slechte service, met hoge prijzen waarbij tot € 500,00 normaal is. Dit is zelfbescherming van de merken, en de klant is de dupe.

Vervolgens is aan ondernemers van alle typen bedrijven gevraagd of zij bij selectieve distributie bereid zouden zijn training te volgen om zich te certificeren voor een merk. Tevens is hen gevraagd of zij ook bereid zouden zijn hierin te investeren. De antwoorden staat weergegeven in figuur 6.1.19.

Figuur 6.1.19

Aandeel van bedrijven dat bereid is training te volgen en te investeren voor certificering groot merk

Meer dan de helft van de ondernemers van kleinwerkbedrijven is bereid training te volgen en te investeren voor certificering voor een groot merk. Voor grootwerkbedrijven en gemengde bedrijven liggen deze percentages rond een kwart. Dit is echter niet verwonderlijk, daar uit figuur 6.1.1 reeds bleek dat ondernemers van kleinwerkbedrijven bijzonder vaak grote problemen ondervinden met selectieve distributie.

Wanneer ondernemers aangaven niet bereid te zijn te investeren in certificering of hier training voor te volgen, is gevraagd dit toe te lichten. Deze toelichtingen staan per typebedrijf weergegeven in tabel 6.1.20 tot en met tabel 6.1.23 vanaf de volgende pagina.

Tabel 6.1.20

Reden waarom ondernemer van kleinwerkbedrijf niet bereid is training te volgen
Daar ben ik nu te oud voor. (8x)
Daar ga ik niet in mee / geen zin. (2x)
Certificering geldt maar voor één specifiek merk. Het is pas nuttig als je één certificaat kan halen dat voor alle merken geldt.
De huidige certificering is een soort wurgcontract. Het is onmogelijk aan die eisen te voldoen, en zij bepalen alles. Je verliest je vrijheid.
Dit zijn kosten die niet nodig zijn.
Ik ga gewoon naar de Rolex fourniturenhandel. De andere afgesloten circuits ga ik via-via in.
Ik geloof in eigen kracht.
Ik heb een diploma en ben horlogemaker. Die papieren heb ik niet voor niets.
Ik wil mij wel bijspijkeren, maar training wordt te gortig.
Omdat ik voornamelijk in een ander prijssegment reparaties uitvoer.

Tabel 6.1.21

Reden waarom ondernemer van grootwerkbedrijf niet bereid is training te volgen
Daar ben ik nu te oud voor. (2x)
Als je een ouderwetse opleiding hebt gehad, kun je voldoende.
Certificering geldt maar voor één specifiek merk, en daar is een training te duur voor.
Dan moet je vastbinden op één bepaald merk, en daarbij liggen de eisen vrij hoog: de opleiding is zwaar en de verplichting dingen op voorraad te hebben vergt een grote investering.
Dit is te duur.
Er is te weinig aanbod.
Ik heb genoeg ander werk.
Ik werk met antiek. De moderne merken zijn niet deugdelijk en van mindere kwaliteit.
Omdat ik er zelf geen last van heb. Collega's daarentegen wel, vooral met Rolex.
Ze maken de branche kapot. Het is een wassen neus, en een indirect middel om zichzelf te beschermen tegen concurrentie. Het is gewoon bedrog.
Zo'n certificering zegt niets.

Tabel 6.1.22

Reden waarom ondernemer van gemengd bedrijf niet bereid is training te volgen

Daar ben ik nu te oud voor.

Het is te duur en de eisen zijn te hoog qua werkplaats en gereedschappen.

Tabel 6.1.23

Reden waarom ondernemer van overig bedrijf niet bereid is training te volgen

De investering is te hoog, dat zie ik niet zitten. Je moet gewoon professionele horlogemakers in dienst hebben.

Ik vind dit onzin als vakman.

Ik zoek een andere leverancier.

Tenslotte is ondernemers van alle typen bedrijven die problemen met de beveiliging ervaren, gevraagd deze problemen toe te lichten. Deze toelichten staan weergegeven in tabel 6.1.24.

Tabel 6.1.24

Soort bedrijf	Aard van problemen die worden ervaren met beveiliging
Kleinwerk	De beveiliging moet goed op orde zijn. Je moet steeds alerter zijn en maatregelen nemen.
	De eisen worden steeds hoger. Waar je aan moet voldoen wordt steeds lastiger.
	We hebben veel inbraak, terwijl de beveiliging wel gewoon in werking treedt.
	Het is kostbaar om je bedrijf te beveiligen, zoals rolhekken en een alarminstallatie.
	De beveiliging van het pand.
	Het up-to-date houden van de beveiliging.
	De beveiliging verouderd snel, en de eisen worden steeds hoger.
Grootwerk	De kosten van de beveiliging. (2x)
	De kosten voor beveiliging zijn te hoog, en er wordt te traag op gereageerd. Ik betaal veel geld voor niets.
Gemengd	Het enige is dat je er in moet investeren.
	De telefoonverbinding, of VoIP.
	Je moet proberen de criminaliteit voor te blijven.
	De meldkamerplicht, alarmopvolging, en de directe lijnverbindingskosten voor de verzekering.
Overig	Het is duur. Je voelt je niet veilig door de camera's op afstand. Als ik een wapen of iets anders wil pakken om mezelf te verdedigen ben ik al gewond of erger. Er is nu schijn-veiligheid. Ik heb zelf een schuimkanon/brandblusser in de zaak. Deze zet de zaak in drie seconden vol mist.

6.2 Brancheontwikkelingen

Ondernemers van de verschillende typen bedrijven is vervolgens gevraagd naar werkzaamheden waarvan zij denken dat deze in de toekomst belangrijker gaan worden in hun branche. Deze werkzaamheden staan per type bedrijf weergegeven in tabel 6.2.1 tot en met tabel 6.2.4.

Tabel 6.2.1

Werkzaamheden die in de toekomst belangrijker worden in de branche van kleinwerk bedrijven
Alle klokken en horloges uit het hoge segment zullen ter reparatie aangeboden worden.
Antiekrestauratie.
De mechanische werken zijn de toekomst voor het onderhoud.
Grootwerk.
Grootwerk en reparatie van klokken. Daar is geen selectieve distributie in.
Herstellen wordt belangrijker dan verkoop.
Het maken van onderdelen voor zowel klokken als horloges.
het ondernemen en netwerken dus connecties worden belangrijker dan de vakvaardigheden. Omdat je selectieve distributie hebt via netwerk kan het via de achterdeur.
Hi-tech werk aan horloges, en kennis over C&C-systemen.
Horlogereparatie van specifieke dingen. Mechanische/mooie dingen, oude antieke klokken. De betere merken.
Onderhoud van kwaliteitsuurwerken. Het wordt problematisch door onaangekondigde selectieve levering.
Ik probeer eigen horloges te ontwikkelen. Persoonlijk voor klant gemaakte horloges worden belangrijker.
Productkennis.
Reparaties en advies bij reparaties worden steeds belangrijker.
Reparatie voor kleinwerk, duurdere horloges, en grootwerk. In restauratie komt denk ik steeds meer werk.
Repareren van de betere merken. Mensen blijven daar waarde aan hechten. Plus het repareren van klokken.
Gecertificeerde reparaties, vormen van horloges (vormglazen), en speciale modelglazen van horloges (alma).
Specialisatie! Je moet van een paar merken investeren en cursussen volgen om aan de eisen te voldoen.
Het verlenen van service.
Het zelf vervaardigen van onderdelen wordt belangrijker, omdat die niet meer geleverd worden.

Tabel 6.2.2

Werkzaamheden die in de toekomst belangrijker worden in de branche van grootwerk bedrijven
Als de lobby tegen de grote bedrijven sterker wordt krijgen jonge mensen in de branche betere kansen! De grote bedrijven zijn te sterk, en er komen steeds minder gekwalificeerde horlogemakers. Het is in wezen een vrij beroep, en er is geen echte opleiding voor. Je wordt namelijk opgeleid tot restaurateur. Een horlogemaker is echter een gespecialiseerde restaurateur. Niemand mag zich horlogemaker noemen als hij geen specificaties heeft, en uurwerkmaker mag iedereen zich noemen.
Antieke reparaties, de duurdere klokken moeten gerepareerd moeten worden. Er is een dreigend tekort aan goede horlogemakers.
De behoefte aan restauratie van antieke klokken blijft bestaan.
De beveiliging van het pand en eventueel van personeel.
De documentatie-software.
De markt wordt kleiner maar wel gespecialiseerder.
De uurwerkherstellers zullen efficiënter te werk gaan.
De wachttijden voor reparaties gaan oplopen. Dit komt door weinig aanwas van nieuw, bekwaam personeel.
Er gaat behoefte ontstaan naar goede grootuurwerkherstellers. Er zijn nu 250 professionele grootuurwerkherstellers, en meer hobbyisten.
Goud- en zilverreparatie gaat belangrijker worden, in plaats van het restaureren van klokken.
Grootwerkreparatie wordt een groot probleem, omdat er minder klokkenmakers zullen zijn. Het beroep sterft uit.
Het belangrijkste blijft kwaliteit leveren en service.
Het herstellen van (dure mechanische) merkhorloges. Daar is het meeste toekomstige werk. Er is minder interesse in antieke uurwerken en daguurwerken. In grote staande klokken wel, maar Friese klokken zijn een aflopende zaak.
Het kunnen restaureren van uurwerk.
Het onderhoud en het in stand houden van antieke uurwerken.
In de antiekbranche hebben normale klokkenmakers zich nog nauwelijks gespecialiseerd in elektrische klokken uit 1880 en 1920.
Mechanische polshorloges.
Men moet oppassen niet ook autoritair te doen tegen klanten. Dit kan ontstaan doordat zij zelf zo arrogant worden behandeld in de markt, met name door selectieve distributie. Het is positief dat het uurwerkherstellersforum er is. Daar wordt veel over topic gesproken.
Nóg meer specialisatie. Bijvoorbeeld mensen die alleen horloges van één merk repareren, en mensen die alleen antieke klokken repareren. Of zelfs alleen bepaalde onderdelen van een klok herstellen, zoals het schilderwerk van een klok. Bij veel importeurs zijn er al reparateurs die de hele dag niets anders doen dan uurwerkjes wisselen, of wijzers monteren.

Ontwerpen.
Oud, antiek of curiosa uit de gouden eeuw (of ouder) gaat toekomst geven. Ook zijn er veel mensen die dat gratis gerestaureerd willen hebben. Klokken van Warmink (of van rond die tijd) gaan de schroothoop op.
PR en vakmanschap.
Restauratie van antiek.
Restauratiewerk wordt belangrijker, en vakkennis ebt weg.

Tabel 6.2.3

Werkzaamheden die in de toekomst belangrijker worden in de branche van overige bedrijven
Echt vakmanschap.
Internet verkoop, 3D-design en 3D-printen.
Internet wordt steeds belangrijker, waaronder ook social media. Er is/komt veel meer online verkoop.
Je kunt nu al voor € 3,00 een nieuw uurwerkje kopen, waardoor schoonmaken of repareren eenvoudigweg te duur is. We zullen dus steeds minder repareren, en gewoon gaan vervangen. Horlogemakers zullen straks geen werk meer hebben. We monteren er een nieuw uurwerk in en klaar.
Produceren van eigen uurwerken en onderdelen.
Reparatie van klokken, omdat er steeds minder mensen zijn die dat kunnen. Er zijn nog weinig mensen met de juiste vakkennis, en dit verdwijnt ook uit het onderwijs.
Vervaardigen van replicaonderdelen.

Tabel 6.2.4

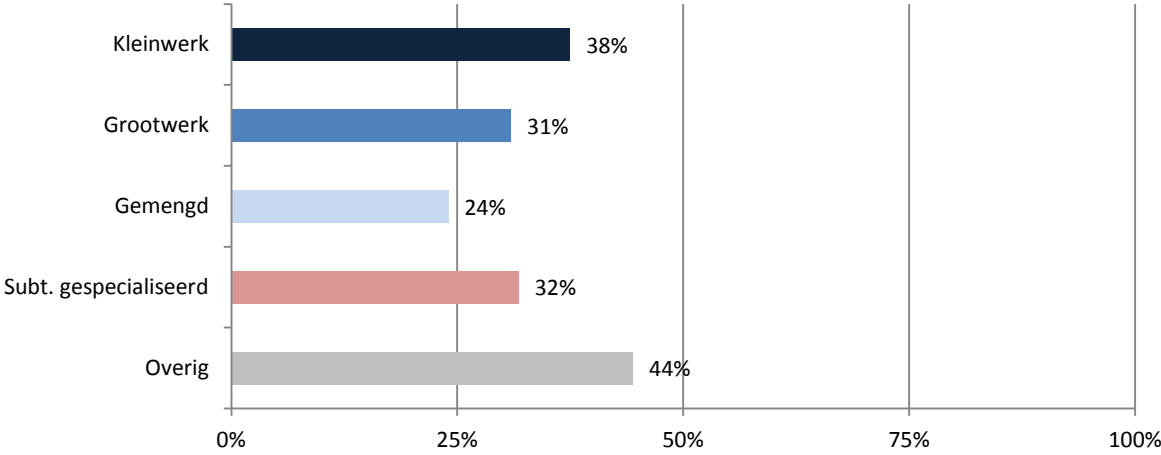
Werkzaamheden die in de toekomst belangrijker worden in de branche van gemengde bedrijven
Communicatie via internet in combinatie met mond-tot-mond reclame.
Documenteren bij restauratie. Het is belangrijk vast te leggen wat je doet en waarom: verantwoording afleggen.
Echt vakmanschap.
Goede antiek en restaurateurs zijn conjunctuur ongevoelig.
Grootwerk.
Het werken aan je website, want de internetwinkeliers rukken op.
Het wordt nu vooral restauratie en conservatietechniek.
Horloges wordt de enige echte vraag van de klanten, en dus geen bijzondere- of antieke uurwerken.

Internationaal werk wordt belangrijker ,omdat de klandizie in Nederland voor antieke klokken afneemt. De politiek helpt niet om de interesse in antiek te stimuleren.
Persoonlijke service.
PUK-lassen en de C&C-vreesmachine.
Restauraties en het kunnen maken en bedenken van onderdelen. Het is dramatisch gesteld met het restauratievak, er is geen HBO-opleiding. Als je kennis hebt van dit vak, moet je dat kunnen doorgeven.
Restauratiewerk van klokken en duurdere horloges. Als het zo door gaat als nu, zullen wij steeds oudere klanten krijgen en moeten wij gaan investeren in het enthousiast maken van jongeren op uurwerkgebied om zo toch voldoende werk te houden.

Vervolgens is ondernemers gevraagd of zij denken dat technologische ontwikkelingen een rol spelen bij het belangrijker worden van de door hen genoemde werkzaamheden (figuur 6.2.5).

Figuur 6.2.5

Aandeel dat technologische ontwikkelingen een rol ziet spelen bij werkzaamheden die in toekomst belangrijker worden

Van de gespecialiseerde bedrijven denkt ongeveer een derde van de ondernemers dat technologische ontwikkelingen een rol spelen bij werkzaamheden die in de toekomst belangrijke worden. Voor overige bedrijven ligt dit percentage wat hoger. Hoe dan ook denken de meeste ondernemers niet dat technologische ontwikkelingen hierop van invloed zijn.

Ondernemers die hoe dan ook wél dachten dat technologische ontwikkelingen een rol spelen bij werkzaamheden die in de toekomst belangrijke worden, is gevraagd te noemen op welke wijze zij dit dan voor zich zien (tabel 6.2.6 tot en met tabel 6.2.9).

Tabel 6.2.6

Wijze waarop technologische ontwikkelingen een rol spelen bij werkzaamheden die belangrijker worden bij kleinwerk bedrijven
Bepaalde apparatuur is waarschijnlijk zó kostbaar, maar er is ook een veeleisende consument.
De nieuwste series mechanische werken.
Er komen nieuwe technieken bij kijken. Je zal zelf onderdelen moeten maken.
Er ontstaan machines die meegaan in de ontwikkelingen.
Het gaat heel snel, en de methodes verouderen naar verhouding sneller.
Het wordt steeds gecompliceerder, je moet je blijven ontwikkelen in het vakgebied.
Je zal nieuwe onderdelen moeten maken en deze ook moeten kunnen repareren en leveren.
Social media is een groeiend fenomeen. Hier zal meer aandacht voor zijn.
Supermultifunctionele toestanden gaan via importeurs. Dan moet je dus investeren in specifiek gereedschap.
Tourbillon heeft uiterst ingewikkelde systemen in uurwerken.

Tabel 6.2.7

Wijze waarop technologische ontwikkelingen een rol spelen bij werkzaamheden die belangrijker worden bij grootwerk bedrijven
De C&C-bewerking, en fijn-mechanische toepassingen.
De komst van het quartzhorloge is het einde van het mechanische uurwerk. Massaproductie is het einde van een goed beroep of branche, alsmede de houding van de Zwitserse horlogehuizen.
Driedimensionaal printen, pc-ontwerp, en de vervaardiging van de 3D-printer.
Mensen kopen steeds meer geavanceerde horloges en klokjes, goedkoop en van alle snuffjes voorzien. In reparaties is de meetapparatuur steeds verfijnder, steeds kleiner. Dit kan veel meer meten dan 30 jaar geleden.
Met computers werken heeft niets meer met klokmaken te maken. Maar daar zijn wel gelijk de mensen voor door het opleiden van deze mensen.
Nieuwe restauratietechnieken.
Software toepassingen. Bijvoorbeeld bij de verkoop van horloges en klokken via internet. Mensen kopen hun spullen als het moet in Thailand.

Tabel 6.2.8

Wijze waarop technologische ontwikkelingen een rol spelen bij werkzaamheden die belangrijker worden bij gemengde bedrijven

De jeugd heeft bijvoorbeeld een iPhone en dergelijke, en die geven ook de tijd aan.

De werkmethodes van de apparatuur, en de middelen om gereedschappen schoon te maken. Die wetenschap schrijdt nog wel voort.

Tabel 6.2.9

Wijze waarop technologische ontwikkelingen een rol spelen bij werkzaamheden die belangrijker worden bij overige bedrijven

De mogelijkheid van kleinschalig 3D-printen.

Een fysieke winkel plus een website is noodzakelijk. Zo ook 3D- en 2D-design per computer.

Met machines en computers ontwikkelen we nieuwe producten.

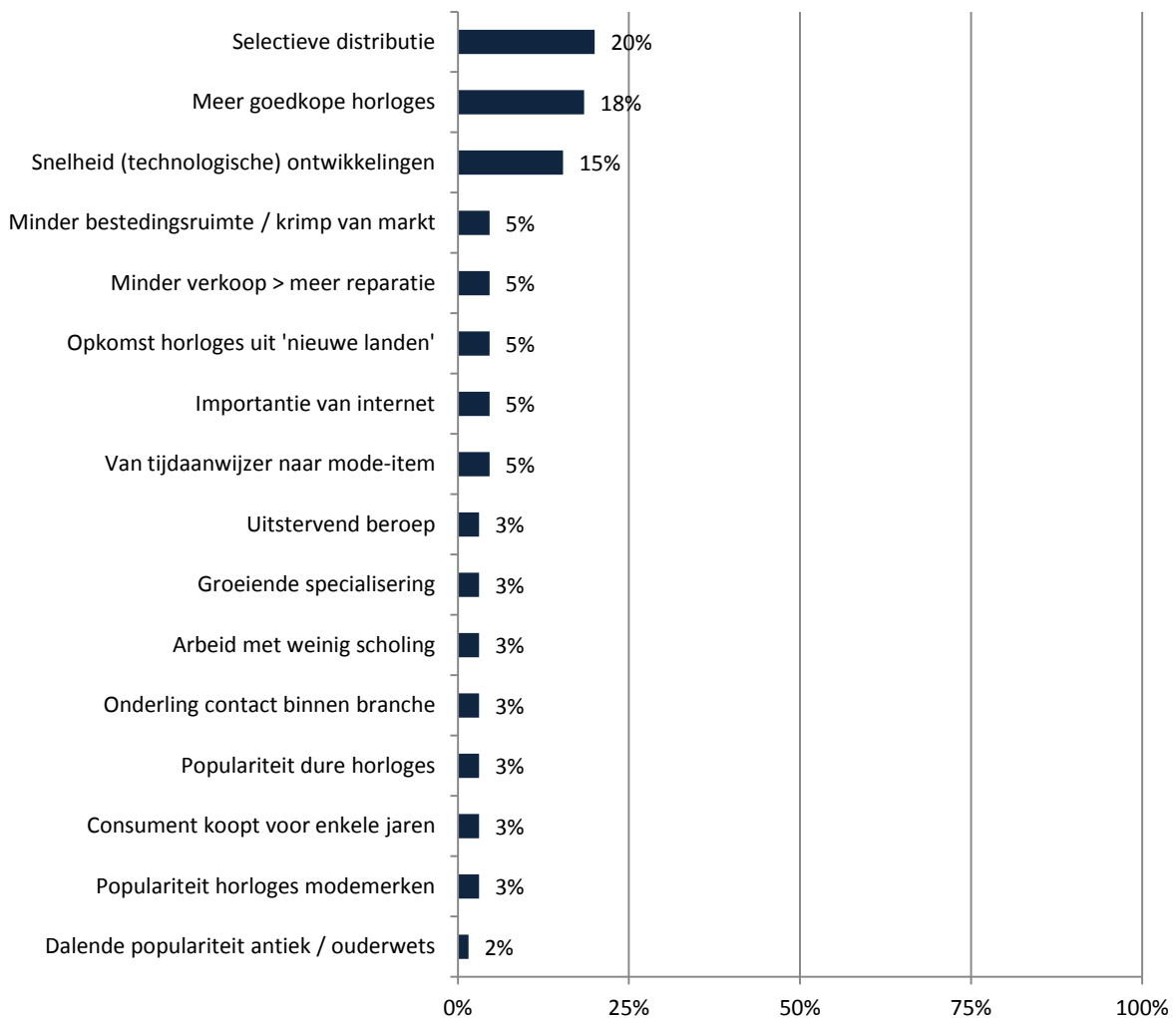
Internet.

6.3 Trends

Aan het einde van de vragenlijst werd ondernemers gevraagd drie ontwikkelingen en trends te noemen die zij op dit moment in hun branche zien. Van de genoemde ontwikkelingen en trends is per type bedrijf een clustering gemaakt. Deze clusterings staan weergegeven in figuur 6.3.1 tot en met figuur 6.3.4.

Figuur 6.3.1

Belangrijkste ontwikkelingen/trends in branche van kleinwerkbedrijven

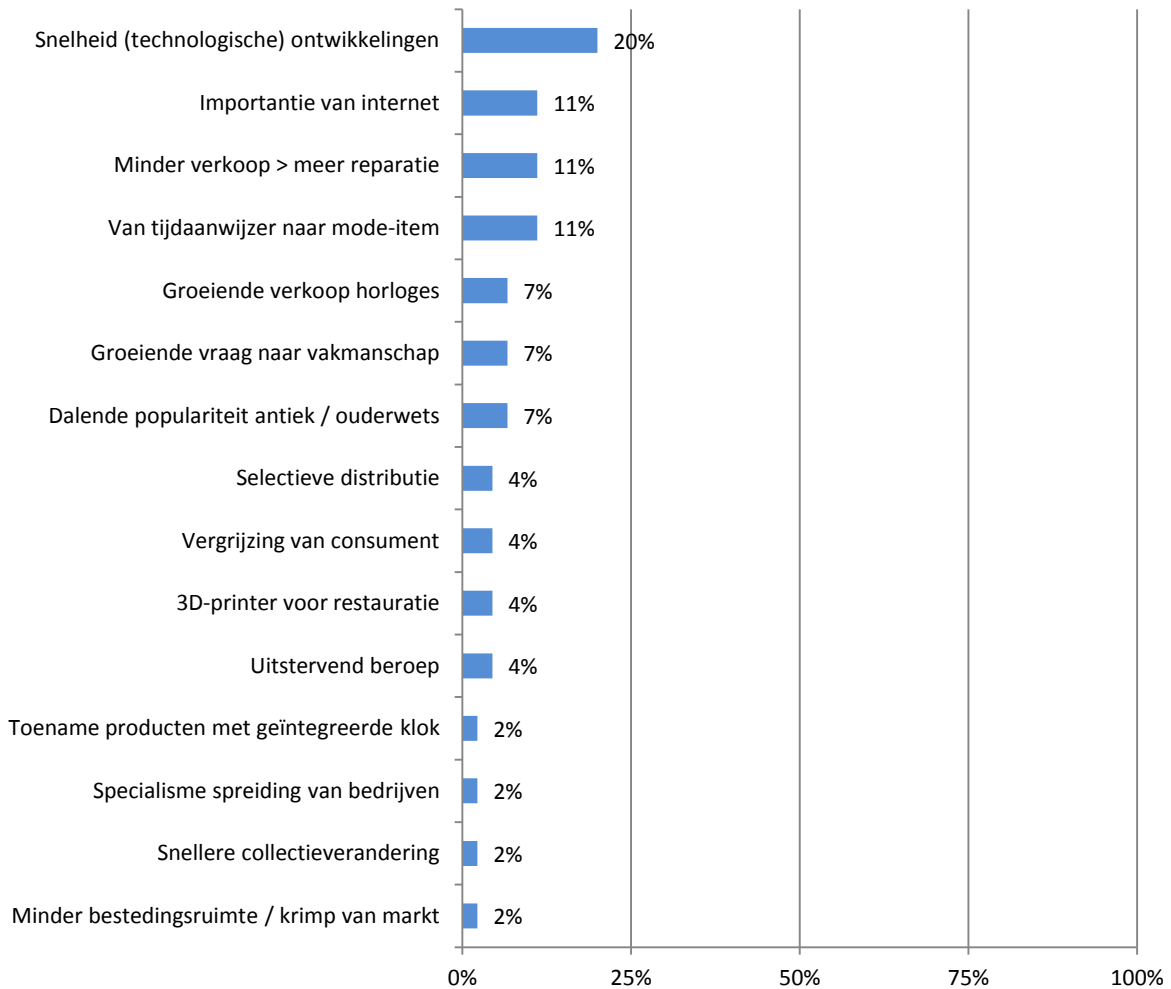

Selectieve distributie is voor kleinwerkbedrijven de meest belangrijke ontwikkeling. In figuur 6.1.1 bleek reeds dat dit als een groot probleem wordt gezien. Ook zien verschillende ondernemers van kleinwerkbedrijven dat er steeds meer goedkope horloges op de markt komen, die mensen minder snel laten repareren. Daarbij gaan de technologische ontwikkelingen snel.

Figuur 6.3.2

Belangrijkste ontwikkelingen/trends in branche van grootwerkbedrijven

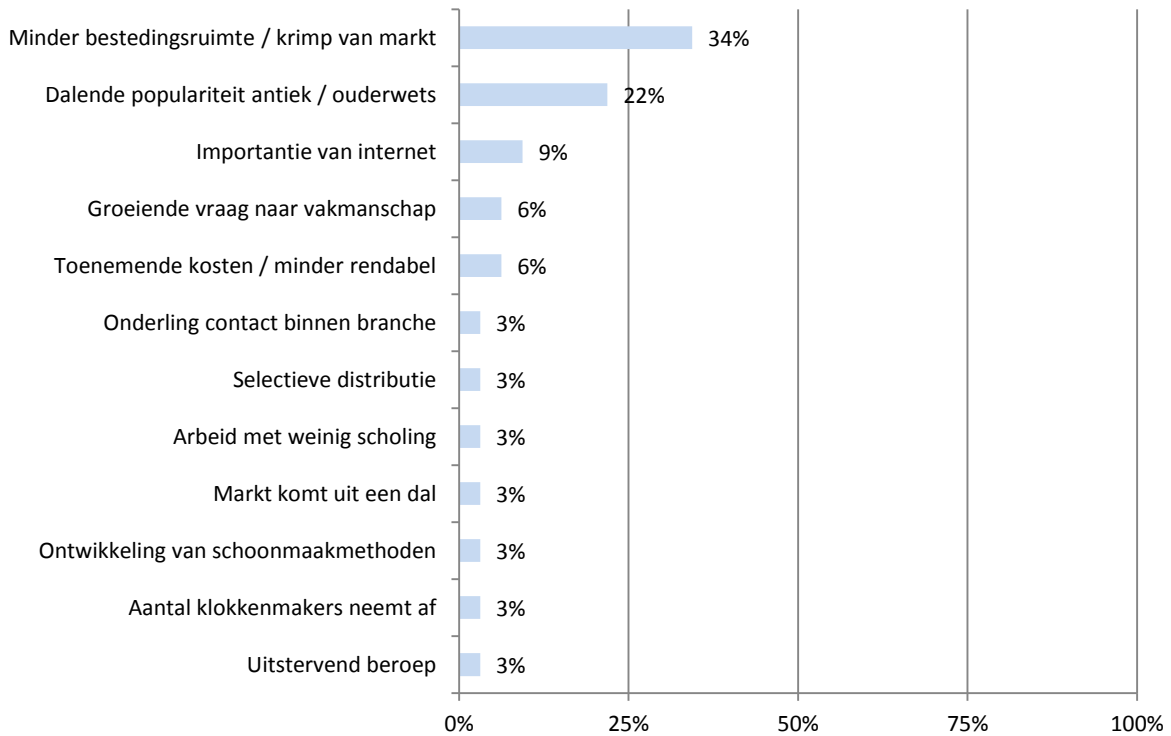

De snelheid van technologische ontwikkelingen wordt door ondernemers van grootwerkbedrijven het meest genoemd als belangrijkste ontwikkeling en / of trend in de branche. Daarbij zien verschillende van deze ondernemers dat internet steeds belangrijker wordt, en er minder wordt verkocht en daardoor juist meer wordt gerepareerd. De grootwerkbedrijven die ook een deel kleinwerk doen, herkennen daarnaast dat het horloge steeds meer een mode-item wordt, waar dit vroeger nog meer de klassieke rol van tijdaanwijzer had. Moderne horloges zijn nu bijvoorbeeld vaak groot.

Figuur 6.3.3

Belangrijkste ontwikkelingen/trends in branche van gemengde bedrijven

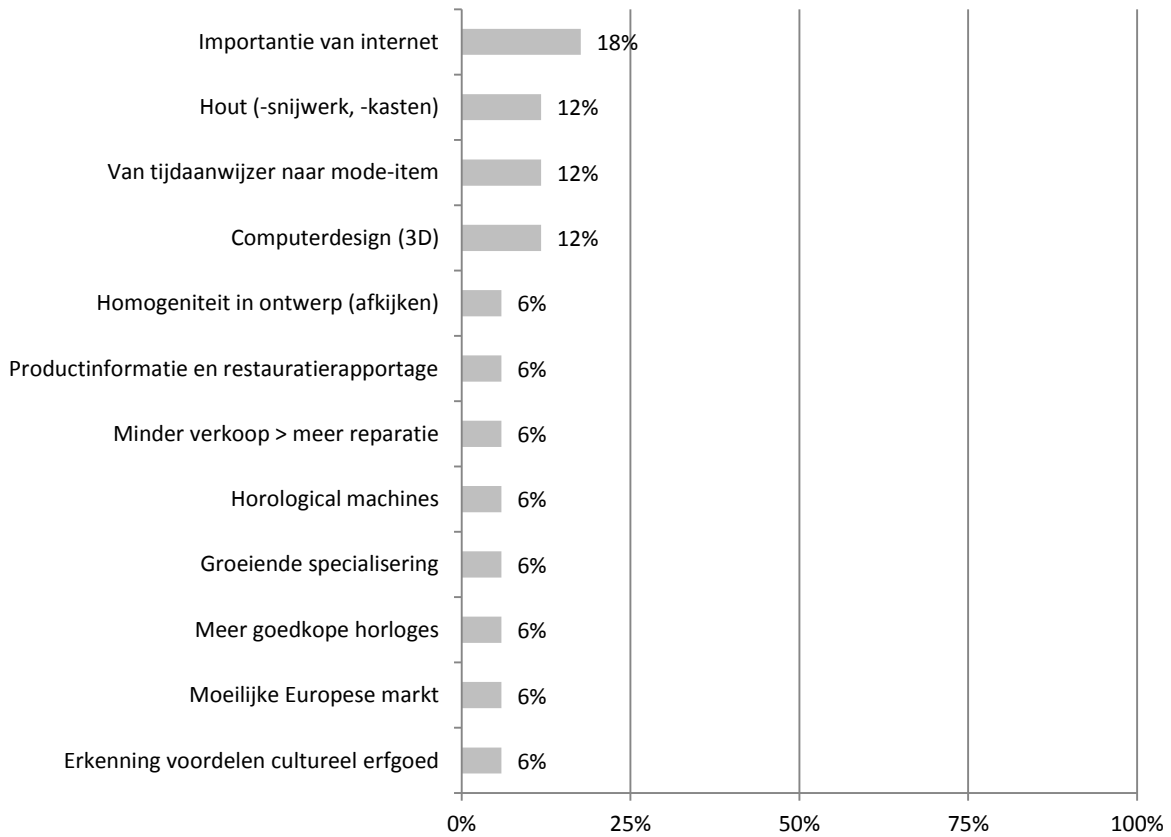

Ondernemers van gemengde bedrijven merken vooral dat de consument minder bestedingsruimte heeft, waardoor hun markt krimpt. Meer dan een derde van de ontwikkelingen en / of trends die worden genoemd, gaan hierover. Daarbij wordt in meer dan een vijfde van de opmerkingen gesteld dat antiek steeds minder populair wordt, en door een deel van de huidige markt als ouderwets en uit de mode wordt bestempeld.

Figuur 6.3.4

Belangrijkste ontwikkelingen/trends in branche van overige bedrijven

Bijna een vijfde van de opmerkingen gaat over de groeiende rol die internet speelt in de branche van overige bedrijven. Hierbij moet wel worden opgemerkt dat dit om een gering aantal respondenten gaat.

7. Conclusie en samenvatting

Tot slot zal in dit hoofdstuk de conclusie en samenvatting worden gegeven van het arbeidsmarkt- en structuuronderzoek voor de uurwerkbranche. In deze conclusie en samenvatting zal van dezelfde indeling gebruik worden gemaakt als de hoofdstukindeling van deze rapportage.

7.1 Algemene steekproefgegevens

- Vrijwel alle ondernemers zijn 35 jaar of ouder. Voor de gespecialiseerde bedrijven geldt dat bijna tweevijfde tussen 55 en 64 jaar oud is;
- Deze ondernemers hebben vooral MBO / MEAO / MTS als hoogste opleiding genoten. Dit beeld was in 2007 niet anders.
- Tweederde van de kleinwerkbedrijven repareert ook grootwerk, terwijl bijna de helft van de kleinwerkbedrijven ook uurwerken restaureert.
- Dit geldt andersom ook: ongeveer de helft van de grootwerkbedrijven repareert ook kleinwerk. Daarbij restaureren bijna alle grootwerkbedrijven ook uurwerken.
- Voor gemengde bedrijven is het restaureren van deze uurwerken zelfs de core-business, maar zij repareren ook grootwerk. De overige bedrijven repareren vooral kleinwerk.
- Van al deze verschillende bedrijven zijn kleinwerkbedrijven zich tussen 2007 en 2012 meer in een bedrijfspand gaan vestigen. Hoewel nog steeds meer dan de helft van deze ondernemers vanuit het eigen woonhuis werkt, is hun aandeel wel kleiner geworden.

7.2 Ondernemer en werknemers van bedrijven

- In kleinwerkbedrijven hebben vrouwen ten opzichte van de overige typen bedrijven met 41 procent het grootste aandeel. Het kleinste aandeel hebben vrouwen binnen grootwerkbedrijven (17%).
- Het lijkt erop dat de branche langzaam aan het verjongen is. Bij de gespecialiseerde bedrijven is een stijging van 8 procent waarneembaar ten opzichte van 2007 in de leeftijdscategorie tot 25 jaar. Deze instroom van jonge arbeidskrachten is voornamelijk zichtbaar in kleinwerk.
- Wanneer wordt gekeken naar de opleiding van deze werknemers, wordt duidelijk dat vooral de MBO-opgeleiden een vakgerichte opleiding hebben gevolgd.
- Hoewel over werknemers wordt gesproken, is het goed te realiseren dat tweederde van de gespecialiseerde bedrijven uit één persoon bestaat. Deze ondernemers zijn dus zzp'er.
- Desalniettemin zijn zowel grootwerk- als gemengde bedrijven nu iets vaker met een extra werknemer gaan werken dan in 2007.
- Hoe dan ook hebben kleinwerkbedrijven gemiddeld het hoogste aantal fte (1,58). Het totaal aantal fte is ten opzichte van 2007 gedaald met ruim 4% naar 427 fte (voor gespecialiseerde bedrijven).

- Van de zzp'ers beschikt ongeveer twee derde over een oudedagsvoorziening. Minder hebben zij een arbeidsongeschiktheidverzekering en/of een inkomensverzekering, waarbij zzp'ers van gemengde bedrijven dit nog het meest hebben.
- Wanneer ondernemers naar hun functie wordt gevraagd, zijn zowel kleinwerk- als grootwerkondernemers vooral allround uurwerkhersteller en ondernemer / allround uurwerkhersteller. Ondernemers van gemengde bedrijven zijn vooral ondernemer / restaurator, terwijl ondernemers van overige bedrijven 'overige' functietitels hebben.
- Tot slot kan worden geconcludeerd dat bij kleinwerkbedrijven meer uurwerkherstellers kleinwerk zijn gaan werken. Bij grootwerk- en gemengde bedrijven zijn juist wat meer restauratoren gaan werken.
- Wanneer naar het subtotaal van de gespecialiseerde bedrijven wordt gekeken, kan worden geconcludeerd dat in 2012 minder arbeidskrachten worden omschreven als ondernemer / allround uurwerkhersteller en als ondernemer / uurwerkhersteller grootwerk. Daar tegenover staat dat arbeidskrachten nu duidelijk meer worden aangeduid als uurwerkhersteller kleinwerk of uurwerkhersteller grootwerk.

7.3 In- en uitstroom van personeel in bedrijven

- Gespecialiseerde bedrijven hebben nu meer personeel aangenomen dan tussen 2006 en 2007 het geval was. Dit geldt vooral voor kleinwerkbedrijven en gemengde bedrijven.
- Er is echter ook meer personeel vertrokken in de meest recente meetperiode. Ook deze stijging geldt met name voor kleinwerkbedrijven.
- Op basis van de steekproef schatten wij dat er in de periode juli 2011 tot juli 2012 in totaal 34 nieuwe medewerkers zijn aangenomen in de branche voor gespecialiseerde uurwerkbedrijven.
- In diezelfde periode zijn er naar schatting 37 personen vertrokken bij de gespecialiseerde uurwerkbedrijven.
- Er staan op dit moment maar bij 2 procent van de bedrijven vacatures uit. De meeste bedrijven hebben überhaupt nooit vacatures, en kunnen daarbij ook niet vaak doorstroommogelijkheden aanbieden. Een derde van de vacatures die wél uitstaan, is voor aankomend uurwerkherstellers.
- Gedurende de onderzoeksperiode (laatste kwartaal 2012) stonden er naar schatting 5,28 vacatures open bij de gespecialiseerde uurwerkbedrijven.
- Erg positief zijn ondernemers dan ook niet over de kans op werk voor arbeidskrachten de komende jaren. Ongeveer de helft van elk type bedrijf schat dit slecht tot zeer slecht in. Zij zien daarbij nauwelijks verbetering voor over twee tot vijf jaar.
- Daarbij is een trend zichtbaar van een groeiend aantal stageplekken. Waar in 2007 slechts 3 procent van de bedrijven een stagiaire in dienst had, is dit nu 16 procent.

- De werkzoekenden die hoe dan ook een 'echte' baan vinden, zijn vooral net afgestudeerd en werkzaam als aankomend uurwerkhersteller en in zogenoemde overige functies. In 2007 waren geen van de nieuwe personeelsleden nog werkzaam als aankomend uurwerkhersteller.
- Waar in 2007 de helft van de werknemers stopte bij uurwerkherstelbedrijven omdat zij überhaupt stopten met werken, is dit in 2012 anders. Bijna de helft van het vertrokken personeel is namelijk bij een ander uurwerkherstelbedrijf gaan werken, terwijl het aandeel van gestopte werknemers is gedaald. Gelijk aan de gemiddelde leeftijd van werknemers, lijkt ook dit dus te indiceren dat de werknemers gemiddeld jonger zijn dan in 2007.

7.4 Omzet van bedrijven

- Waar de gemiddelde omzet van kleinwerkbedrijven in 2011 hoger was dan in 2006, is dit voor grootwerkbedrijven en gemengde bedrijven precies andersom. De totale omzet in de branche is gedaald.
- Wanneer zowel het gemiddelde als de doorsnee wordt genomen van de omzet van de gespecialiseerde bedrijven, is een daling zichtbaar tussen 2006 en 2011.
- Daarentegen had ongeveer de helft van de bedrijven in 2011 een jaaromzet van minder dan € 25.000, terwijl de andere helft een jaaromzet had van hoger dan € 50.000. In 2007 was deze scheiding nog niet zichtbaar. Toen hadden zelfs de meeste bedrijven een jaaromzet van tussen € 25.000 en € 50.000.
- Zowel voor kleinwerkbedrijven als voor gemengde bedrijven geldt dat ondernemers hun omzet vooral zagen afnemen in 2011 ten opzichte van 2010. De ondernemers van grootwerkbedrijven zijn meer verdeeld.
- Ondernemers zagen hun omzet in 2011 vaker afnemen ten opzichte van het voorgaande jaar dan in 2010 ten opzichte van het voorgaande jaar.
- Wanneer naar de omzetherkomst wordt gekeken, volgt dat gelijk aan 2007 kleinwerkbedrijven hun omzet vooral bij juweliërs en de vakhandel realiseren, terwijl grootwerkbedrijven en gemengde bedrijven hun omzet vooral bij particulieren realiseren.
- De geschatte totale jaaromzet van kleinwerkspecialisten is € 9.767.697, van grootwerkspecialisten € 4.104.522, van gemengde bedrijven € 5.700.024, en van het totaal aantal gespecialiseerde bedrijven € 19.543.224. De omzet in de markt is sterk gedaald ten opzichte van 2006.

7.5 Communicatie en toepassingen

- Van de gespecialiseerde bedrijven maken kleinwerkbedrijven het meest gebruik van mogelijkheden en diensten van de NJU en van de FGZ.
- Meer dan de helft van de ondernemers van kleinwerkbedrijven is dan ook aangesloten bij het uurwerkherstellersforum.

- Voor alle typen bedrijven geldt daarentegen dat zij veel ervaringen uitwisselen met andere bedrijven uit hun branche.
- Wanneer naar het gebruik van automatiseringstoepassingen wordt gekeken, volgt dat kleinwerkbedrijven meer aan voorraadadministratie doen dan de overige gespecialiseerde bedrijven.
- Ten opzichte van 2007 zijn vooral gemengde bedrijven minder aan deze voorraadadministratie gaan doen.
- Kleinwerkbedrijven en grootwerkbedrijven zijn daarbij wat meer gaan doen aan werkplanning, terwijl elektronisch bankieren nog steeds door de meeste bedrijven wordt gedaan.
- Gemengde bedrijven bieden in vergelijking met andere bedrijven in 2012 relatief vaker de mogelijkheid tot bestellen via internet, terwijl zij in vergelijking met de overige gespecialiseerde bedrijven ook meer gebruik maken van social media.
- Ten opzichte van 2007 hebben alle typen bedrijven duidelijk vaker de beschikking over een website. Zonder uitzondering heeft meer dan de helft van de bedrijven nu een website, die vooral in eigen beheer zijn. Vooral gemengde bedrijven hebben vaak een website.

7.6 Trends en ontwikkelingen

- Het grootste probleem voor kleinwerkondernemers is de selectieve distributie. Bijna alle ondernemers ondervinden hier problemen mee, waarvan liefst driekwart het een groot probleem noemt.
- Deze selectieve distributie vindt met name plaats bij Rolex en de Swatch Group, terwijl verschillende ondernemers zelfs alle dure merken noemen.
- Voor kleinwerkbedrijven is dit dan ook een frequent probleem, dat gemiddeld meerdere keren per week wordt ervaren.
- Daarbij zijn kleinwerkbedrijven ten opzichte van 2007 duidelijk meer problemen gaan ervaren met het omzetniveau, bedrijfsopvolging, het verkrijgen van financiering en met de ontwikkelingen op computergebied.
- Voor grootwerkbedrijven geldt daarentegen dat met de meeste aspecten nauwelijks vaker problemen worden ervaren dan in 2007.
- Hoe dan ook geldt ook voor deze ondernemers dat selectieve distributie het grootste probleem is, hoewel dit minder vaak wordt genoemd dan door kleinwerkondernemers. Grootwerkondernemers ervaren deze selectieve distributie vooral met Omega.
- Gelijk aan kleinwerkbedrijven hebben ook ondernemers van gemengde bedrijven en overige bedrijven een groeiend 'groot probleem' met de bedrijfsopvolging.
- Gelijk aan kleinwerkbedrijven en grootwerkbedrijven is ook voor gemengde bedrijven en overige bedrijven de selectieve distributie van bepaalde merken het grootste probleem.

- Omdat selectieve distributie zo'n groot probleem is voor kleinwerkbedrijven, is meer dan de helft van de ondernemers bereid hierin te investeren en training te volgen. Ondernemers die dit niet willen, geven vooral aan daar nu te oud voor te zijn. gezien de korte resttijd van hun carrière zien zij hier het nut niet van in.
- Ook wanneer naar de belangrijkste ontwikkelingen en trends in de branche wordt gevraagd, blijkt selectieve distributie een *hot issue* voor kleinwerkbedrijven. Daarbij zien deze ondernemers meer vraag naar goedkope horloges.
- Ondernemers van grootwerkbedrijven noemen vooral de snelheid van de (technologische) ontwikkelingen, terwijl ondernemers van gemengde bedrijven zien dat consumenten minder bestedingsruimte hebben en minder interesse hebben in antiek.
- Ondernemers van overige bedrijven zien vooral de groeiende rol die internet speelt in hun branche.